

Междинна оценка за изпълнението на Областна стратегия за развитие на област Монтана 2014-2020 към 31.12.2017 г.

„Институт за управление на програми и проекти“ ООД

Март 2018 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

СЪДЪРЖАНИЕ 1
I. ВЪВЕДЕНИЕ 2
1. Нормативно основание за извършване на междинната оценка 2
2. Методика за извършване на междинна оценка за изпълнението на ОСР и индикатори за оценка 2
II. АНАЛИТИЧЕН ПРЕГЛЕД НА ИЗВОДИТЕ И ПРЕПОРЪКИТЕ ОТ ПРЕДИШНИ ОЦЕНКИ 5
III. ОЦЕНКА НА СЪОТВЕТСТВИЕТО НА ОСР С НАСТЪПИЛИТЕ ПРОМЕНИ В ПОЛИТИКАТА И НОРМАТИВНАТА УРЕДБА ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ НА НАЦИОНАЛНО НИВО И НА НИВО НА ЕС, КАКТО И С ПРОМЕНИТЕ В СОЦИАЛНОТО И ИКОНОМИЧЕСКОТО РАЗВИТИЕ НА РЕГИОНА И ОБЛАСТТА 6
1. Настъпили промени в политиката и нормативната уредба за регионално развитие на национално ниво и на ниво на ЕС 6
2. Настъпили промени в социалното и икономическото развитие на региона и областта 7
IV. ОЦЕНКА НА ПЪРВОНАЧАЛНИТЕ РЕЗУЛТАТИ ОТ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОСР ПО ФИЗИЧЕСКИ И ФИНАНСОВИ ИНДИКАТОРИ 16
V. ОЦЕНКА НА ЕФЕКТИВНОСТТА И ЕФИКАСНОСТТА НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ ФИНАНСОВИ ИНСТРУМЕНТИ И УСВОЕНИТЕ РЕСУРСИ И СРЕДСТВА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ЦЕЛИТЕ И ПРИОРИТЕТИТЕ НА ОСР 21
VI. ОЦЕНКА НА СТЕПЕНТА НА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ И ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРИОРИТЕТИТЕ НА ОСР 32
1. Изпълнение на Стратегическа цел 1. Подобряване на конкурентоспособността на областната икономика и повишаване на икономическата активност 32
2. Изпълнение на Стратегическа цел 2. Съхранение и подобряване качествата на човешкия капитал чрез социално развитие 37
3. Изпълнение на Стратегическа цел 3. Подобряване на териториалната устойчивост и свързаност 46
4. Изпълнение на Хоризонтален приоритет 4. Подобряване на административния капацитет на областно и общинско институционално ниво за реализиране на политиката за развитие на човешките ресурси и осигуряването на заетост и по-добри условия за труд и живот 55
VII. ЗАКЛЮЧЕНИЕ 57
1. Изводи 57
2. Препоръки 60
VIII. СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ 62
IX. СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ ОСНОВНИ ИЗТОЧНИЦИ НА ИНФОРМАЦИЯ 64
X. СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ ТАБЛИЦИ И ФИГУРИ 65
XI. ПРИЛОЖЕНИЯ 66
Приложение №1. Списък с проекти за междинна оценка на ОСР Монтана 2014-2020 за периода 2014-2017 г. 66

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящият документ представя резултатите от междинната оценка на Областната стратегия за развитие (ОСР) на област Монтана 2014-2020 г. за периода 2014-2017 г. Изготвен е от „Институт за управление на програми и проекти“ ООД (Изпълнител) в съответствие с нормативните разпоредби, регулиращи провеждането на регионална политика в Република България и изискванията на добрите практики междинната оценка да се разработва от независима организация на органа на изпълнение на ОСР на област Монтана – Областна администрация Монтана (Възложител).

1. Нормативно основание за извършване на междинната оценка

Областната стратегия за развитие на област Монтана за периода 2014-2020 г. е основополагащ, стратегически, динамичен документ и важен инструмент при формирането и провеждането на устойчиво и балансирано областно развитие в посочената територия. Документът определя средносрочните цели и приоритети за развитие на областта, както и стратегическите насоки за разработване на общинските планове за развитие.

В Закона за регионалното развитие, чл.33, ал.1 се регламентира извършването на междинна оценка към средата на периода на действие на документа. Съгласно чл.33, ал.2 от същия нормативен акт междинната оценка включва:

1. оценка на първоначалните резултати от изпълнението;
2. оценка на степента на постигане на съответните цели;
3. оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси;
4. изводи и препоръки за изпълнението на съответния документ.

2. Методика за извършване на междинна оценка за изпълнението на ОСР и индикатори за оценка

Изготвянето на междинна оценка за изпълнението на ОСР (2014-2020) включи извършването на следните ***поддейности:***

- Определяне на методика за извършване на междинна оценка за изпълнението на ОСР и индикатори за оценка;
- Преглед на предходни оценки, анализ и оценка на първоначалните резултати от изпълнението;

- Анализ и оценка на степента на постигане на целите и приоритетите за регионално развитие в област Монтана през периода 2014-2017 г. на основата на настъпили промени в икономическото, социалното, инфраструктурното развитие и околната среда;
- Оценка на устойчивостта на постигнатите резултати и на очертаната тенденция към средата на периода на действие на ОСР, от гледна точка на избрани икономически, социални и екологични показатели, в т.ч. констатирани възникнали нови проблеми и потенциал за бъдещо развитие;
- Оценка на ефективността и ефикасността на използваните финансови инструменти (вкл. на ЕС) и на усвоените ресурси за изпълнение на целите и приоритетите на ОСР;
- Оценка на организацията и координацията на компетентните органи и ефективността на работа на административните структури в процеса на разработване, изпълнение, наблюдение и оценка на ОСР, вкл. по отношение на прилагането на принципа на партньорство, механизми за събиране на данни по заложените в ОСР индикатори и осигуряването на информация и публичност за изпълнението на ОСР;
- Формулиране на изводи и препоръки за актуализация на действащата ОСР и/или разработване на ОСР за следващ планов период.

Изготвянето на оценката премина през следните ***последователни фази***:

- Идентифициране на проблемната ситуация;
- Анализ на заинтересованите страни;
- Подготовка на оценката;
- Събиране на данни;
- Анализ и интерпретация на информацията;
- Вграждане на резултатите в политиката за местно и регионално развитие.

При изготвянето на оценката са използвани следните ***подходи и методи***:

- **Наблюдение** - най-прекия метод за събиране на данни и информация за изготвяне на междинна оценка на ОСР, въпреки че в доста от случаите при интерпретиране на резултатите от наблюдението се влага голяма доза субективно отношение.
- **Проучване** - за изготвяне на качествена междинна оценка е необходимо проучване на документи, информация и данни от различни дирекции и отдели в общините от областта и областната администрация, Бюрото по труда, Териториалното статистическо бюро, Интернет, изследване на познания и мнения, чрез въпросници и/или анкета и др.
- **Описание** – описват се факти, данни, резултати от изпълнението на ОСР,

констатации, препоръки и изводи.

- **Анализ и Синтез** – анализира се базовата входяща информация и данни и се обобщават резултатите за нивото на изпълнение на ОСР.
- **Оценка** – оценява се степента на изпълнение, степента на постигане на заложените цели, ефективност и ефикасност на използваните ресурси и други.
- **Сравнение** – сравняват се данни, факти, показатели и резултати. На база сравнението се правят изводи и препоръки.
- **Работа в екип** – съгласуваност, разпределение на задачите и пълен синхрон в действията на екипа за изготвяне на междинната оценка за изпълнение на ОСР.
- **Индексен метод** - изравнява равнището на даден показател или индикатор, заложен в Областната стратегия за развитие към неговото равнище в минал период или към равнище на минало време, прието за база.
- **Графични методи** – за изобразяване на данни, факти, тенденции, чрез геометрически изображения на функционална зависимост с помощта на линии на равнината. При изготвяне на междинната оценка и проекта на актуализиран документ на Областната стратегия за развитие ще се прилагат всички видове графици, като диаграми за сравнение на време и редове, криви за разпределение, графици, статистически кардиограми и др.

Изпълнителят е извършил оценката на база на надеждни статистически, фактологически и финансови данни от официални източници на информация и от собствено проучване.

Оценителят е приложил в работата си следната методика за качествена оценка на количествено измеримите показатели:

Таблица I.1. Методика за качествена оценка на количествени показатели

Процентно съотношение изпълнение (в %) към 2020г.	Процентно съотношение изпълнение (в %) към 2017г.	Качествена оценка на изпълнението
0 (неизпълнение) - 15	0 (неизпълнение) - 8	слабо изпълнение
от 16 до 40	от 9 до 23	умерено изпълнение
от 41 до 60	от 24 до 34	добро изпълнение
от 61 до 80	от 35 до 46	много добро изпълнение
над 80	над 47	отлично изпълнение

Източник: Оценителска методика

В структурно отношение оценката следва залегналата последователност в ЗРР и ППЗРР и основно техническата спецификация на Възложителя.

II. АНАЛИТИЧЕН ПРЕГЛЕД НА ИЗВОДИТЕ И ПРЕПОРЪКИТЕ ОТ ПРЕДИШНИ ОЦЕНКИ

В съответствие с чл. 32 от ЗРР за областната стратегия за развитие не се изготвя предварителна оценка. Друга междинна оценка не е изготвяна, затова настоящата междинна оценка се явява първа оценка за периода и представя по-долу резултатите от изпълнението на стратегията за периода 2014-2017 г.

По отношение на оценките за периода 2005-2015 г. е извършена междинна оценка на ОСР Монтана през 2011 г., а през 2017 г. - последваща оценка на изпълнението.

В голяма степен изводите и препоръките от двата документа се припокриват, затова по-долу е представено обобщение на изводите и препоръките по отношение на предходната стратегия:

- Изпълнението на заложените в стратегическия документ 6 приоритета е на добро и много добро ниво съобразно процента успешно изпълнени проекти по съответния приоритет и размера на усвоените средства.
- При изготвянето на Областната стратегия за развитие на област Монтана 2005-2015 г. и нейната актуализация през 2008 г. липсват поставени конкретно измерими целеви индикатори по цели и приоритети, което от своя страна води до трудности при оценяване изпълнението на стратегията и това в каква степен заложените цели и приоритети са постигнати.
- Предвид липсата на предварително заложени базови индикатори за отчитане на напредъка при разработването на Последваща оценка е предпочетена качествената методика за оценяване пред количествената.
- Съгласно представените данни се наблюдават различни тенденции в постигането на приоритетите и целите. Планираните средства възлизат на 49 749 269,03 лв. по Оперативни програми и 285 647 380,84 лв. от други източници за изпълнение на шестте приоритета и нанесените корективи с Актуализирания доклад на ОСР. Съотношението на общото изпълнение спрямо планираното е 73,19% за проектите по Оперативни програми и 81,25% на проекти, финансирани от други източници, което може да се определи като добро.
- По отношение на темпа на развитие се наблюдава известно компенсиране на изоставането в развитието на областта спрямо страната, но причина за това наред с всичко друго е и факта, че при голяма част от областите в Централна и Северна България през последните години се забелязва влошаване на социално-икономическите показатели.

- Като основна препоръка за настоящия програмен период, изведена на база изпълнението на Областната стратегия 2005-2015 г. е посочена необходимостта да се приложат повече активни политики на регионално и местно ниво за насърчаване на предприемачеството, както и инициативи за стимулиране развитието на селските райони, дейности, свързани с аграрния сектор, инфраструктурата и индустриалните производства, отговарящи на спецификата на местните условия и изискванията за опазване на околната среда, за което в област Монтана са налице много добри предпоставки и благоприятни възможности за развитие.

При изготвянето на ОСР Монтана 2014-2020 г. са взети предвид коментарите от междинната оценка и основния проблем по отношение на задаване на целеви стойности и определяне на индикатори е коригиран, тъй като новата ОСР има предвидени 3 вида количествени индикатори.

III. ОЦЕНКА НА СЪОТВЕТСТВИЕТО НА ОСР С НАСТЪПИЛИТЕ ПРОМЕНИ В ПОЛИТИКАТА И НОРМАТИВНАТА УРЕДБА ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ НА НАЦИОНАЛНО НИВО И НА НИВО НА ЕС, КАКТО И С ПРОМЕНИТЕ В СОЦИАЛНОТО И ИКОНОМИЧЕСКОТО РАЗВИТИЕ НА РЕГИОНА И ОБЛАСТТА

1. Настъпили промени в политиката и нормативната уредба за регионално развитие на национално ниво и на ниво на ЕС

За периода 2014-2017 г. са настъпили промени в свързаното национално законодателство и териториалния обхват на районите за целенасочена подкрепа. Това са промените в Закона за регионално развитие, обнародвани в бр. 15 на ДВ от 2016 г., в съдържанието на областните стратегии (чл. 12 ал. 3, т. 5 и 6) следва да се включат две нови точки, а именно: мерките и средствата за реализация на дейности в районите за целенасочена подкрепа; насоки и мерки за развитие на териториалното сътрудничество. В допълнение, при посочената промяна на Закона е изменено и понятието за „район за целенасочена подкрепа“ като под това вече следва да се разбира следното (чл. 6 от ЗРР): В териториалния обхват на район за целенасочена подкрепа се включват: 1. общините от четвърта и пета категория; 2. общините от втора и трета категория при наличието на някоя от следните географски характеристики: а) най-малко 50 на сто от територията на общината е в планински район; б) най-малко 50 на сто от територията на общината е в полупланински район; в) територията на общината е в пограничен район. В тази връзка е необходима актуализация на ОСР.

Промени относно европейски стратегии и други основополагащи документи на ниво ЕС за периода 2014-2017 г. не са правени и в тази връзка не е необходима актуализация.

2. Настъпили промени в социалното и икономическото развитие на региона и областта

По отношение на промените в междуобщинските различия[1] по отношение на социално-икономическото развитие на областта по-долу са представени основни изводи по тематични области.

Демография

Неравномерно е разпределението на населението по общини на област Монтана. В 5 общини с население под 5 000 души живеят едва 13.4% от населението на областта. В същото време в община Монтана към края на 2016 г. живеят 36.6% от населението на областта. Най-голяма по брой на населението е община Монтана (49 267 д.), следват общините Лом (25 568 д.) и Берковица (16 951 д.). Най-малката община по брой на населението е Георги Дамяново - 2 372 души. През 2016 г. населението във всички общини намалява спрямо 2015 г., като най-голямо е намалението в община Георги Дамяново - с 3.0%, а най-малко - в общините Берковица и Монтана – с по1.5%.

През 2016 г. всички общини в областта имат отрицателен естествен прираст. С най-малки по стойност коефициенти на отрицателен естествен прираст са общините Монтана (-7.7%) и Вършец (-9.5%). С най-голямо намаление на населението вследствие на високия отрицателен естествен прираст е община Георги Дамяново - минус 34.0%, следвана от общините Чипровци (-23.1%) и Брусарци (-21.0%).

Най-интензивен е миграционният поток към община Монтана - общо 440 лица са променили настоящия си адрес, като 204 от тях са се придвижили между населените места на общината. От населени места в община Монтана към други общини в областта са мигрирали 263 души, като по-активно е движението към населени места в общините Берковица (61) и Бойчиновци (52). През 2016 г. в областта с положителен механичен прираст (вътрешна миграция), при който броя на заселените лица надвишава броя на изселените, са само 4 общини: Чипровци (+19), Брусарци (+19), Георги Дамяново (+9) и Берковица (+1). Във всички останали общини броят на изселените лица надвишава броя на заселените.

[1] *Източник на данните е Национален статистически институт - http://www.nsi.bg*

Икономика

През 2016 г. 51.4% от нефинансовите предприятия в областта са развивали дейност на територията на община Монтана, 15.6% в община Лом и 12.7% в община Берковица.

С най-високи стойности по показателите нетни приходи от продажби и произведена продукция е община Монтана и в това не се наблюдават промени спрямо предходните години.

За 2015 г. с най-голям размер на чуждестранните инвестиции в областта е община Монтана – 60.7% от общия обем, следвана от общините Чипровци и Лом – съответно със 17.3% и 15.7%.

Най-значителни разходи за придобиване на дълготрайни материални активи са извършени в община Монтана - 88.2 млн. лв. или 36.6% от общите разходи за областта. Следват общините Лом и Берковица, съответно с 20.0 % и 10.3%. Най-малък е размерът на направените инвестиции за ДМА в община Медковец - 4.3 млн. лв.

С най- голям относителен дял на заетите в нефинансовите предприятия в областта е община Монтана – 57.2%, следвана от община Лом – 18.2% и община Берковица – 9.8%.

От общата стойност на дълготрайните материални активи 40.9% се намират в предприятията в община Монтана, 23.0% - в община Лом, а в община Вълчедръм -12.1% .

По отношение на промените в социалното и икономическото развитие на областта по долу в табличен вид са представени най-актуалните данни за основни статистически показатели, по които може да се направи оценка за развитието на областта за 5-годишен период.

Таблица III. 1. Основни статистически показатели за социално-икономическо развитие на област Монтана

Показател		Година				
		2012	2013	2014	2015	2016
1	Население към 31.12. - общо (брой)	143 662	141 596	139 350	137 188	134 669
2	Население към 31.12. - мъже (брой)	70 556	69 462	68 347	67 227	65 899
3	Население към 31.12. - жени (брой)	73 106	72 134	71 003	69 961	68 770
4	Коефициент на естествен прираст (на 1 000 души от населението) - ‰	-12.8	-11.7	-12.8	-13.2	-13.2

	Показател	Година				
		2012	2013	2014	2015	2016
5	Коефициент на детска смъртност (на 1 000 живородени деца) - ‰	14.4	8.4	9.3	6.3	12.7
6	Коефициент на смъртност - общо (на 1 000 души от населението) - ‰	21.4	20.1	21.3	21.3	21.3
7	Коефициент на смъртност - мъже (на 1 000 души от населението) - ‰	22.0	21.9	22.2	22.5	23.2
8	Коефициент на смъртност - жени (на 1 000 души от населението) - ‰	20.8	18.4	20.4	20.2	19.5
9	Среден списъчен брой на наети лица по трудово и служебно правоотношение (брой)	28 722	29 069	28 092	28 152	28 121
10	Средна годишна работна заплата на наетите лица по трудово и служебно правоотношение (лв.)	6 572	6 995	7 449	7 971	8 624
11	Коефициент на икономическа активност - 15 - 64 навършени години (%)	62.7	63.8	67.1	58.5	56.6
12	Коефициент на заетост - 15-64 навършени години (%)	53.3	53.0	55.9	53.7	53.3
13	Коефициент на безработица (%)2)	14.9	16.7	16.3	8.2	(5.6)
14	Регистрирани в бюрата по труда безработни лица към 31.12. (брой)	12 474	12 549	12 584	12 135	9 929
15	Относителен дял на населението на възраст между 25 и 64 навършени години с висше образование (%)	18.1	18.4	17.1	17.3	16.4
16	Относителен дял на населението на възраст между 25 и 64 навършени години със средно образование (%)	65.5	66.0	64.3	63.2	65.1
17	Относителен дял на населението на възраст между 25 и 64 навършени години с основно и по-ниско образование (%)	16.3	15.6	18.6	19.5	18.5
18	Болнични заведения към 31.12. (брой)	5	5	5	5	5
19	Легла в болничните заведения към 31.12. (брой)	897	897	897	984	984
20	Лекари в лечебните и здравните заведения към 31.12. на 10 000 души от населението (брой)	33.2	33.1	32.8	32.2	35.3
21	Чуждестранни преки инвестиции в нефинансовите предприятия с натрупване към 31.12. (хил. евро)	31 380.1	38 093.7	34 218.1	27 354.6	36 977.7

	Показател	Година				
		2012	2013	2014	2015	2016
22	Разходи за придобиване на ДМА (хил. лв.)	144 377	153 622	140 311	240 820	157 545
23	Оборот (хил. лв.)*	1 771 011	1 957 474	2 041 256	2 099 420	2 138 472
24	Произведена продукция (хил. лв.)*	1 198 175	1 298 786	1 359 365	1 427 078	1 491 020
25	Добавена стойност по факторни разходи (хил. лв.)*	353 185	357 203	394 420	430 325	470 288
26	Относителен дял на предприятията с до 9 заети лица в общия брой предприятия за областта (%)	92.1	91.6	92.2	92.0	92.0
27	Относителен дял на предприятията с 10-49 заети лица в общия брой предприятия за областта (%)	6.3	6.8	6.2	6.4	6.6
28	Относителен дял на предприятията с 50-249 заети лица в общия брой предприятия за областта (%)	1.4	1.4	1.4	1.4	1.3
29	Относителен дял на предприятията с повече от 250 заети лица в общия брой предприятия за областта (%)	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2
30	Дължина на автомагистралите (км)	-	-	-	-	-
31	Дължина на първокласните пътища (км)	52	52	52	52	64
32	Дължина на второкласните пътища (км)	162	162	162	162	164
33	Дължина на третокласните пътища (км)	391	391	391	391	395
34	Дължина на железопътните линии (км)	115	114	114	114	114
35	Разходи за научноизследователска и развойна дейност (НИРД) (хил. лв.)***	..	..	..	943	1 704
36	Персонал, зает с научноизследователска и развойна дейност (НИРД) (брой)***	..	..	..	72	157
37	Относителен дял на домакинствата с достъп до интернет (%)	37.5	36.4	49.6	36.8	58.7
38	Относителен дял на лицата на възраст между 16 и 74 години, използващи регулярно интернет (всеки ден или поне веднъж седмично) (%)	37.1	40.0	47.9	35.4	60.1
39	Жилищни сгради (брой)	82 221	82 225	82 234	82 241	82 245

	Показател	Година				
		2012	2013	2014	2015	2016
40	Жилища (брой)	90 920	90 950	90 993	91 002	91 037
41	Места за настаняване (брой)	30	26	27	27	27
42	Реализирани нощувки - общо (брой)	71 917	63 694	63 096	62 217	63 772

Източник: Национален статистически институт, 2018 г. (http://www.nsi.bg)

С оглед на данните в таблицата могат да се направят следните изводи:

- ***Населението показва устойчива тенденция на намаление***, продиктувана от отрицателния естествен прираст, който се покачва за периода в следствие на високия и поддържаш се на високо равнище коефициент на смъртност. Тази тенденция е приложима както за мъжкото, така и за женското население;
- Средният списъчен брой на наетите лица по трудово и служебно правоотношение се променя за периода, като тенденция е на нарастване до 2013 г., след което намалява до 28 121 души;
- ***Средната годишна работна заплата на наетите нараства*** за периода и достига 8 624 лв. (718 лв. на месец) за 2016 г. от 6 572 лв. (548 лв. на месец) за 2012 г. Това е увеличение с 31%;
- ***Коефициентът на икономическа активност и съответно на заетост нарастват до 2014 г., след което намаляват до 2016 г. Коефициентът на безработица намалява и достига по предварителни данни 5,6% за 2016 г.***, като намалява с 9,3% от 2012 г. Регистрираните в бюрата по труда също намаляват устойчиво;
- ***Намалява населението с висше образование до 16,4% за 2016 г. от 18,1%*** от икономически активното население; запазва се броят на населението със средно образование и се увеличава броя населението с основно и по-ниско образование. Това показва задълбочаващ се проблем с квалифицираните кадри в областта;
- Не се променя броят на болничните заведения, но се ***увеличава легловата база*** в тях. В следствие на намалението на населението се подобрява показателя за лекари в лечебните заведения на човек от населението;
- ***Чуждестранните преки инвестиции в предприятията варират*** като се увеличават до 2013 г. и намаляват след това до 2015 г., а за 2016 г. отново са по-високи и достигат 36 977,7 хил. евро. Показател за инвестиционна активност са и разходите за придобиване на ДМА, които показват колебливи стойности, като най-високата е през 2015

г. от 240 820 хил. лв.;

- ***Оборотът, произведената продукция и добавена стойност по факторни разходи също показват тенденция на устойчиво нарастване от 2012 г. до 2016 г.;***
- За периода 2012-2016 г. се наблюдава нарастване на дела на малките предприятия над 10 до 49 заети лица за сметка на микропредприятия с до 9 заети лица и средните с 50-249 заети;
- Повишава се дължината на пътната мрежа (I, II, III клас), а железопътната мрежа намалява с 1 км.;
- ***Въпреки че данните за разходите за НИРД са конфиденциални за по-голямата част от периода за годините 2015 и 2016 г. се показва нарастване, което се отразява и върху нарастване в броя на заетите с НИРД;***
- ***Относителен дял на домакинствата с достъп до интернет (%) и относителният дял на лицата на възраст между 16 и 74 години, използващи регулярно интернет (всеки ден или поне веднъж седмично) (%) показват значително увеличение за 2016 г***. спрямо данните за предходните години;
- Жилищните сгради и жилищата се увеличават;
- ***Показателите за развитието на туризма: места за настаняване и реализирани нощувки показват намаление спрямо базовата 2012 г.***

Сравнителна съпоставка на данните за 2016 г. с другите области от Северозападния район и страната е представена на таблицата по-долу.

Таблица III. 2. Сравнителна съпоставка на основни статистически показатели за социално-икономическо развитие на област Монтана с другите области от Северозападен район и страната за 2016 г.

Показател	Мерна единица	Общо за страната	Видин	Враца	Ловеч	Монтана	Плевен
Население към 31.12. - общо	брой	7 101 859	88 867	168 727	129 222	134 669	248 138
Коефициент на естествен прираст (на 1 000 души от населението)	промил	-6,0	-16,9	-10,3	-11,9	-13,2	-9,8
Средна годишна работна заплата на наетите лица по	лева	11 379	7 522	10 988	8 604	8 624	8 630

Показател	Мерна единица	Общо за страната	Видин	Враца	Ловеч	Монтана	Плевен
трудово и служебно правоотношение							
Коефициент на икономическа активност - 15-64 навършени години	процент	68,7	68,2	57,9	56,9	56,6	66,5
Коефициент на заетост - 15-64 навършени години	процент	63,4	57,0	50,0	52,4	53,3	59,5
Коефициент на безработица	процент	7,6	16,3	13,6	7,8	5,6*	10,3
Относителен дял на населението на възраст между 25 и 64 навършени години с висше образование	процент	27,7	18,5	19,2	17,3	16,4	24,1
Относителен дял на населението на възраст между 25 и 64 навършени години с основно и по-ниско образование	процент	17,7	9,4	23,9	23,0	18,5	19,3
Лекари в лечебните и здравните заведения на 10 000 души от населението	брой	41,6	35,0	38,2	40,4	35,3	56,3
Чуждестранни преки инвестиции в нефинансовите предприятия с натрупване към 31.12.	хиляди евро	23 508 865	71 466	76 903	139 150	36 978	187 588
Разходи за придобиване на ДМА	хиляди лева	17 671 830	115 416	301 805	163 940	157 545	309 507
Оборот	хиляди лева	248 686 087	717 054	2 543 542	2 157 870	2 138 472	4 247 420
Произведена продукция	хиляди лева	151 283 795	508 506	2 087 206	1 588 312	1 491 020	2 705 594
Добавена стойност по факторни разходи	хиляди лева	54 032 636	214 521	952 814	485 115	470 288	935 404
Дължина на автомагистралите	км	740	-	-	7	-	-
Дължина на първокласните пътища	км	2 983	74	65	105	64	97
Разходи за научноизследователска и развойна дейност (НИРД)	хиляди лева	734 047	1 025	1 911	15 402	1 704	9 645

Показател	Мерна единица	Общо за страната	Видин	Враца	Ловеч	Монтана	Плевен
Персонал, зает с научноизследователска и развойна дейност (НИРД)	брой	32 222	51	172	346	157	744
Относителен дял на домакинствата с достъп до интернет	процент	63,5	67,8	70,8	51,0	58,7	50,3
Относителен дял на лицата на възраст между 16 и 74 години, използващи регулярно интернет	процент	58,1	61,4	56,1	48,9	60,1	44,7
Средства за подслон	брой	3 331	33	28	86	27	26
Реализирани нощувки - общо	брой	25 185 996	51 090	95 703	256 549	63 772	80 962

Източник: Национален статистически институт, 2018 г. (http://www.nsi.bg)

*Поради малкия обем на извадката данни не са достатъчно точни.

Легенда:

По-благоприятна стойност на област Монтана от средното за страната

Най-благоприятна стойност на област Монтана от областите в Северозападен район

Най-неблагоприятна стойност на област Монтана от областите в Северозападен район

Най-благоприятна стойност по показател от областите в Северозападен район

Най-неблагоприятна стойност по показател от областите в Северозападен район

В обобщение на представените данни могат да се направят следните изводи:

- ***Наблюдават се 2 показателя, по които област Монтана е с по-благоприятна стойност от средното за страната:*** Коефициент на безработица (най-благоприятна и за Северозападния район) и Относителен дял на лицата на възраст между 16 и 74 години, използващи регулярно интернет;

- ***Наблюдават се 4 показателя, по които област Монтана е с по-неблагоприятни стойности от останалите области в СЗР***: Коефициент на икономическа активност - 15-64 навършени години, относителен дял на населението на възраст между 25 и 64 навършени години с висше образование, чуждестранни преки инвестиции в нефинансовите предприятия с натрупване към 31.12 и дължина на първокласните пътища. Това откроява и следните проблеми: малък дял на икономически активното население, липса на квалифицирани кадри в областта, малък размер на чуждестранните инвестиции и пътна мрежа в по-нисък клас.

- ***Област Плевен*** показва 11 най-благоприятни стойности по показатели от останалите области в Северозападен район, което е най-висок брой. Предимствата на областта са свързани основно с демографските показатели, безработица, икономически показатели и тези за НИРД. Областта показва неблагоприятни стойности по отношение на показателите свързани с Интернет;
- ***Област Видин*** показва 12 най-неблагоприятни стойности по показатели от останалите области в Северозападен район, което е най-висок брой. Недостатъците на областта са свързани основно с демографските показатели, тези за заетост, висше образование, всички икономически показатели и тези за НИРД, както и реализираните нощувки от туристи. Най-благоприятни стойности областта показва за коефициент на икономическа активност - 15 - 64 навършени години, относителен дял на населението на възраст между 25 и 64 навършени години с основно и по-ниско образование и относителен дял на лицата на възраст между 16 и 74 години, използващи регулярно интернет;
- ***Област Враца*** е с 3 най-благоприятни стойности: средна годишна работна заплата на наетите лица по трудово и служебно правоотношение, добавена стойност по факторни разходи Относителен дял на домакинствата с достъп до интернет и с 2 най-неблагоприятни: Коефициент на заетост - 15-64 навършени години и относителен дял на населението на възраст между 25 и 64 навършени години с основно и по-ниско образование;
- ***Област Ловеч*** е 4 най-благоприятни показатели в сферата на високата по клас пътна мрежа и туризма. За областта не се открояват най-неблагоприятни стойности.

По отношение на средните стойности за ЕС е сравнен основния показател БВП на човек от населението. За ЕС за 2014 г. той е 26 100 евро, а за област Монтана: 3 396 евро или 13% от средното за ЕС.

Като основен извод от представените по-горе данни в таблиците е, че са налични промени в социално-икономическото развитие на областта, поради което е необходима актуализация на този анализ в ОСР 2014-2020 на област Монтана.

IV. ОЦЕНКА НА ПЪРВОНАЧАЛНИТЕ РЕЗУЛТАТИ ОТ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОСР ПО ФИЗИЧЕСКИ И ФИНАНСОВИ ИНДИКАТОРИ

Количествените индикатори за наблюдение и оценка на изпълнението на ОСР на Област Монтана 2014-2020 г. се обособяват в три основни категории:

- ключови индикатори за мониторинг и оценка на изпълнението на ОСР Монтана 2014-2020 г.;
- общи количествени показатели - принос към стратегия Европа 2020;
- глобални екологични показатели за област Монтана.

В таблицата по-долу са представени настоящите стойности за индикаторите от по-високите нива на планиране, както и оценка на степента на тяхното постигане.

Оценката е осъществена на база на целевата стойност на индикаторите, тъй като в ОСР Монтана 2014-2020 г. не е предвидена междинна стойност за индикаторите, освен за тези с принос към стратегията Европа 2020.

Таблица IV.1. Ключови индикатори за мониторинг и оценка на изпълнението на ОСР Монтана 2014-2020 г.

№	Наименование на индикатора	Мярка	Изходна стойност 2011 г.	Постигната междинна стойност 2016 г.	Целева стойност 2020 г.	% Изпълнение от целевата стойност
1.	Брой активни предприятия на 1 000 човека	бр.	30	34	40	40,0%
2.	Увеличение на нетните приходи от продажби[2]	%	1 631 192	2 008 000	1 794 311	231,0%
3.	Инвестиции в НИРД - % от БВП	%	0.01%	Конфиденциални данни за 2014 г.	0,01	
4.	Напоявана площ, дка	дка	2 140,00	1 793,50	9 200,00	-4,9%
5.	Увеличен брой на реализирани нощувки[3]	бр.	72 661	63 772	108 992	-24,5%
6.	Увеличени приходи от нощувки в районите - 2015 г.[4]	бр.	2 997 120	1 824 897	4 495 680	-78,2%
7.	Коефициент на заетост на населението на възраст 20-64 г.	%	47,0%	53,3%	65,0%	35,0%
8.	Равнище на безработица	%	20,8%	18,2%	10,1%	24,3%

[2] Целта е увеличение с 10%, затова целевата стойност е пресметната спрямо целта и базовата стойност.
[3] Целта е увеличение с 50%, затова целевата стойност е пресметната спрямо целта и базовата стойност.
[4] Целта е увеличение с 50%, затова целевата стойност е пресметната спрямо целта и базовата стойност.

№	Наименование на индикатора	Мярка	Изходна стойност 2011 г.	Постигната междинна стойност 2016 г.	Целева стойност 2020 г.	% Изпълнение от целевата стойност
9.	Подкрепени туристически обекти и атракции	бр.	-	15	10	150%
10.	Лица, включени в образование и обучение за придобиване на компетентности в съответствие с пазара на труда -БС за 2014[5]	%	160	239	200	197,5%
11.	Процент от населението между 25-64 години, участващо в образование и обучение	%	-	няма източник на информация	0,25	
12.	Брой подпомогнати обекти на образователната инфраструктура	бр.	-	23	7,00	328,6%
13.	Деца/ученици в подкрепените обекти на образованието	бр.	-	17%	90%	18,5%
14.	Брой посещения на подпомогнатите спортни обекти	бр.	-	958	2 000	47,9%
15.	Брой новоизградени/обновени сгради на културни институции	бр.	-	23	7	328,6%
16.	Деца и възрастни, ползващи се от услугите по деинституционализация	бр.	185[6]	78% (144)	90%	86,5%
17.	Дължина на реконструирани пътища от Трансевропейската транспортна мрежа TEN-T	км	0,00	12,45	52,00	23,9%
18.	Относителен дял на РПМ в добро или средно състояние	%	48,00	46,69	100,00	-2,5%
19.	Дължина на реконструирани жп линии от Трансевропейската транспортна мрежа TEN-T	км	0,00	0,00	57,00	0,0%
20.	Дължина на рехабилитирана водопроводна мрежа (общо за периода 2014-2017 г.)	км	?	179,86	50,00	359,7%
21.	Относителен дял на загубите при транспорта на водата[7]	%	18,45%	17,90%	9,23%	6,0%
22.	Дължина на новоизградена канализационна мрежа	км	?	16,00	?	
23.	Относителен дял на население, обхванато с обществена канализация – 2015 г.	%	58,7%[8]	59,6%	80%	4,2%
24.	Относителен дял на население, обслужено с ПСОВ	%	35,0%	38,44%	60,0%	13,8%

[5] Целта е увеличение с 25%, затова целевата стойност е пресметната спрямо целта и базовата стойност.
[6] Източник: Областна стратегия за развитите на социалните услуги за периода 2016-2020 в област Монтана, стойността е към март 2015 г. В ОСР Монтана не е представена базова стойност.
[7] При представяне на базовата стойност е използвана грешна стойност, с което и целевата стойност е зададена грешно. Целта е намаление с 50%, затова е зададена коректна такава спрямо целевата стойност.
[8] Представена бе грешна базова стойност от 62%, която е коригирана спрямо вярната за 2013 г. по данни на НСИ.

№	Наименование на индикатора	Мярка	Изходна стойност 2011 г.	Постигната междинна стойност 2016 г.	Целева стойност 2020 г.	% Изпълнение от целевата стойност
25.	Мощност на ВЕИ[9]	Мвт	50,00	41,81	60,00	-81,9%
26.	Газифицирани домакинства	бр.	1 600	2 350	5 000	22,1%
27.	Относителен дял на домакинствата с достъп до интернет	%	35%	58,7%	100%	36,5%
28.	Брой сгради, преминали в по-горен клас на енергопотребление	бр.		24	60	40,0%
29.	Население, ползващо се от подобрената среда в селските райони	бр.	-	24 357	50 000	48,7%
30.	Население, ползващо се от подобрената градска среда	бр.	-	54 491	80 000	68,1%
31.	Служители, преминали обучение за развитие на уменията за управление на проекти, финансов контрол и прилагане на интегрирани системи за развитие	бр.		46	200	23,0%
32.	Брой на сключените договори за участие в програми и проекти по ЕСИФ	бр.	-	523	50	1046,0%
33.	Брой новосъздадени ПЧП	бр.	-	3	15	20,0%

Източници: НСИ (http://www.nsi.bg/), Справки АУЕР, Овъргаз, ОПУ – Монтана, „ВиК“ ООД гр. Монтана, Общините на територията на област Монтана, ДРСЗ - Монтана, ИАОС, НКЖИ, Напоителни системи ЕАД, клон Мизия, РИОСВ - Монтана, Регистър на ВЕИ (http://vei-bg.org)

Легенда:

	Изпълнена междинна и целева стойност за 2020 г.
	Изпълнена междинна стойност за 2016 г.
	Влошаване спрямо базовата стойност за 2011 г.

С оглед на поставените целеви стойности и факта, че оценката е извършена в средата на периода, може да се направи извод, че поставените цели за развитието на голяма част от индикаторите няма да се изпълнят до голяма степен. Дори са налични индикатори, които показват влошаване спрямо първоначалните данни. Налични са обаче и индикатори, които са с преизпълнени целеви стойности.

За да може да се направи оценка на изпълнението на индикаторите, без да е налична междинна стойност за тях, екипът използва относителен дял от 43%, което се равнява на 3/7 от изминалия период (от 2014 до 2016 г.) до 2020 г. По-голямата част от индикаторите са налични за 2016 година и затова тя се използва като отправна точка.

За представените 33 индикатора могат да се направят следните изводи:

[9] По данни на регистъра за ВЕИ, мощности поддържан от АУЕР на адрес - http://vei-bg.org/ към януари 2018 г. базовата стойност не отговаря на реалната и настояща.

- За 3 от тях не може да се направи оценка, поради липса на достатъчна информация (източник на информация, конфиденциалност на данните или липса на зададена целева стойност, съответно невъзможност да се направи оценка за изпълнение);
- 7 от индикаторите са с изпълнена условна междинна стойност от 43% за 2016 г. и целева стойност за 2020 г.;
- Още 4 индикатора са с постигната условна междинна стойност от 43% за 2016г.;
- 5 от индикаторите показват влошаване спрямо базовата стойност;
- От общо 30 индикатора, за които може да се направи оценка, с постигната условна междинна стойност от 43% са общо 36,7% или това може да се оцени като умерено изпълнение на поставени цели за заложените индикатори;
- Областите, в които индикаторите показват значително преизпълнение, са основни показатели на нефинансовите предприятия, туризъм, образование, култура, водоснабдяване и капацитет за разработване и управление на проекти от ЕСИФ.

За индикаторите с принос към Стратегията „Европа 2020“, които са посочени в ОСР н Монтана по целите „20/20/20” по отношение на климата/енергията: съкращаване на емисиите на CO2; дял на ВЕИ в крайното енергийно потребление и повишаване на енергийната ефективност при справки в АУЕР и ИАОС се установи ,че за тях не се поддържа статистика на областно ниво.

Таблица IV.2. Глобални екологични показатели за област Монтана

Индикатор	Изходна стойност, 2011 г.	Междинна стойност, 2016 г.	Целева стойност, 2020 г.	% изпълнение на целевата стойност
1. Относителен дял на антропогенно натоварените територии (инфраструктура, селища, промишлени обекти)	5,40%	5,40%	5,43%	0,0%
2. Съотношение между горските, земеделските и урбанизираните територии	71.7%:24.3%: 4.0%	71.7%:24.3%: 4.0%	71.65%:24.33% :4.02%	71.7%:24.3%: 4.0%
3. Емисии на парникови газове (приравнени към CO2 еквивалент) на жител от населението	37%	Не се измерва показателя за областно ниво	35%	
4.1. Разходи за ДМА с екологично предназначение в хил. лв. - 2015 г.	11 700	111 328	11 800	99 628,0%
4.2. Разходи за ДМА с екологично предназначение с натрупване в хил. лв. - 2014+2015	42 392	183 617	84 784	333,1%

Индикатор	Изходна стойност, 2011 г.	Междинна стойност, 2016 г.	Целева стойност, 2020 г.	% изпълнение на целевата стойност
5.1. Разходи за ДМА с екологично предназначение на човек от населението в лв.	80	811,50	85,5	13 300,0%
5.2. Разходи за ДМА с екологично предназначение на човек с натрупване в лв.		1 338,43	600	223,1%
6. Дял от територията с висок риск от ерозия	0,024%	Към януари 2018 г. се изчислява и няма налични данни	0,023%	
7. Степен на постигане на националните цели за използване на ВЕИ и енергийна ефективност в MW	0,3	Не се измерва показателя за областно ниво	60,00	

Източник: НСИ (http://www.nsi.bg), Попълнени въпросници на общини, Справка АУЕР, Справка ИАОС

За част от представените в таблицата индикатори (3 и 7) не се поддържа статистика. За индикаторите от т.1. и т.2. при справка в ИАОС се установи, че стойностите се обновяват на всеки 6 години и нови данни ще има налични през 2018 г. индикаторите във връзка с разходи за ДМА с екологично предназначение надхвърлят направени прогнози и са многократно преизпълнени. Информация за индикатора - дял от територията с висок риск от ерозия може да бъде получена след март 2018 г., тъй като в момента на изготвяне на оценката се прави такова проучване от ИАОС.

Финансовите индикатори са разгледани в следващата точка относно ефективност и ефикасност на ресурсите.

V. ОЦЕНКА НА ЕФЕКТИВНОСТТА И ЕФИКАСНОСТТА НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ ФИНАНСОВИ ИНСТРУМЕНТИ И УСВОЕНИТЕ РЕСУРСИ И СРЕДСТВА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ЦЕЛИТЕ И ПРИОРИТЕТИТЕ НА ОСР

Оценката на ефективността и ефикасността на използваните ресурси отговаря основно на два въпроса: доколко използваните ресурси са довели до очакваните резултати (доколко са постигнати целите и приоритетите) – ефективност и доколко начинът за изпълнение на ОПР се основава на добро управление на ресурсите – ефикасност.

Ефективността се разглежда от гледна точка на финансовото и техническо изпълнение на ОСР. За оценката на финансовото изпълнение се използва сравнение между използваните финансови ресурси за изпълнените/договорени проекти и прогнозната стойност на бюджета по приоритети от общата оценка на ресурсите.

Ефективността в изпълнението на ОСР се различава в зависимост от възможните нива за нейната преценка:

1. На ниво „общо изпълнение на ОСР“ спрямо общата междинна и целева финансова цел за 2020 г.;
2. На ниво „стратегически цели“ спрямо общите междинни и целеви финансови цели за 2020 г.;
3. На ниво „приоритети“ спрямо междините и целеви финансови цели по приоритети. Така могат да се определят няколко групи приоритети – с висока и по-ограничена ефективност.

Високата активност в разработването на проекти от страна на общинските администрация дава перспективи за ефективно развитие в различните сфери до края на програмния период. Този индикатор разкрива успешното използване и насочване на различни източници на финансиране от страна на администрациите – основен фактор за ефикасност в изпълнението на ОСР, която ще бъде разгледана и във връзка с начина за използване на достъпните финансови ресурси. Ще бъде направена оценка на това каква част от изпълнените дейности е постигната с общински бюджети и каква част със средства от централния бюджет, фондове на ЕС, частни инвестиции и други източници. За целите на сравнението са използвани финансовите данни от Общата оценка на необходимите ресурси за постигане целите на ОСР Монтана.

При изготвянето на Общата оценка за стойността на необходимите ресурси за постигане целите на ОСР Монтана е допусната техническа грешка, като необходимите ресурси за осъществяването на приоритети 3.4. и 3.5. не са включени в

крайната обща оценка. Затова, екипът изготвил оценката, е отстранил техническата грешка и е направил свои преизчисления за необходимите ресурси.

Ефикасността в използваните ресурси е оценена и чрез преглед на организацията за изпълнение на плана.

Общата стойност на планирания финансов ресурс на ОСР Монтана за периода 2014-2020 г. е **463 480 хил. лв.,** а този до 2017 г. е **185 392 хил. лв.** Към 31.12.2017 г. стойността на изпълнените и текущи проекти е **504 437хил. лв.** Това може да се окачестви като отлично финансово изпълнение, над очакванията на Областната стратегия за развитие и изпълнение с **272%** на поставената финансова цел за периода 2014-2017 г. или изпълнение със **109%** на поставената финансова цел за целия период 2014-2020 г.

Финансовата рамка за целия програмен период 2014-2020 г. е преизпълнена още до 2017 г. и се налага нейното увеличение с последваща актуализация на документа.

Финансовото изпълнение общо и по стратегически цели е представено по-долу в таблична и графична форма. Следва да се има предвид, че стратегическата рамка включва и един т.нар. хоризонтален приоритет, който е с ранг на стратегическа цел, затова той също се включва в таблицата.

Таблица V.1. Оценка на финансовата ефективност на ОСР на област Монтана по стратегически цели (в хил. лв.)

Финансово изпълнение по стратегически цели	Постигнат бюджет*	Цел 2017 г.	% Изпълнение	Цел 2020 г.	% Изпълнение
СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 1. Подобряване на конкурентоспособността на областната икономика и повишаване на икономическата активност	182 004	60 344	302%	150 860	121%
СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 2. Съхранение и подобряване качествата на човешкия капитал чрез социално развитие	75 264	39 676	190%	99 190	76%
СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 3. Подобряване на териториалната устойчивост и свързаност	244 665	82 512	297%	206 280	119%
ХОРИЗОНТАЛЕН ПРИОРИТЕТ 4. Подобряване на административния капацитет на областно и общинско институционално ниво за реализиране на политиката за развитие на човешките ресурси и осигуряването на заетост и по-добри условия за труд и живот	2 504	2 860	88%	7 150	35%
Общо ОСР	504 437	185 392	272%	463 480	109%

**Включени са и текущите проекти*

Източник: Собствени изчисления

Фигура V.1. Финансово изпълнение на ОСР Монтана 2014-2020 по стратегически цели (в хил. лв.)

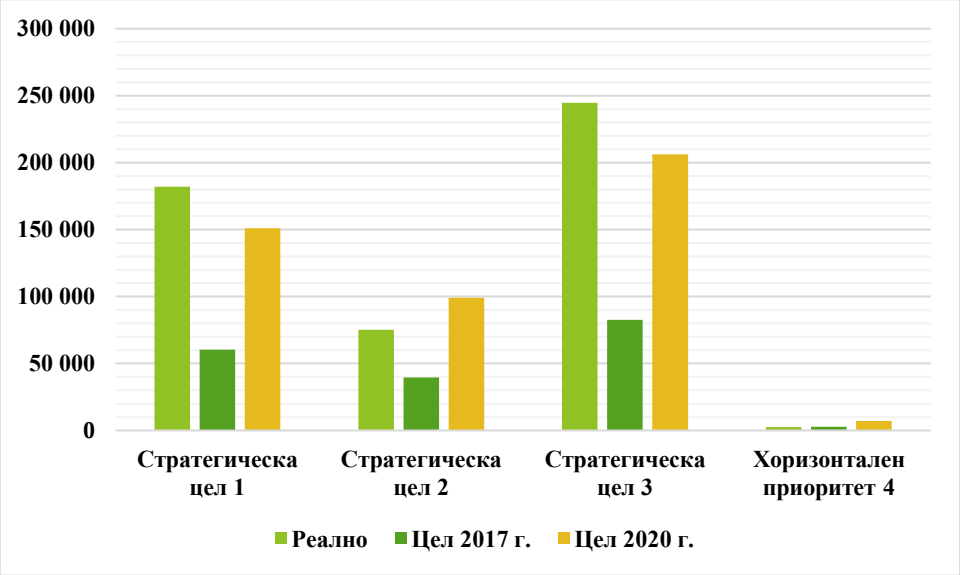

Източник: Собствени изчисления

От данните може да се направи извода, че с най-голямо финансово изпълнение се характеризира ***Стратегическа цел 3.*** *„Подобряване на териториалната устойчивост и свързаност“*, следвана от ***Стратегическа цел 1.*** *„Подобряване на конкурентоспособността на областната икономика и повишаване на икономическата активност“* и от ***Стратегическа цел 2.*** *„Съхранение и подобряване качествата на човешкия капитал чрез социално развитие“* и на последно място по финансово изпълнение е ***Хоризонтален приоритет*** 4. *„Подобряване на административния капацитет на областно и общинско институционално ниво за реализиране на политиката за развитие на човешките ресурси и осигуряването на заетост и по-добри условия за труд и живот“.*

Спрямо планираните междинни финансови цели до 2017 г. и трите стратегически цели са постигнати и преизпълнени, като в най-голяма степен е преизпълнена Стратегическа цел 3 за подобряване на териториалната устойчивост и свързаност, а хоризонталния приоритет е изпълнен на 88%. Спрямо поставените целеви стойности до 2020 г. финансовите цели са преизпълнени за стратегически цели 1 и 3, а цел 2 е изпълнена на 76% от крайната.

По-долу е представена и съпоставка на планираните и изпълнените инвестиции по отделните стратегически цели като част от цялото.

Фигура V.2. Тежест на изпълнение на приоритетите на ОСР Монтана 2014-2020 от общото изпълнение към 31.12.2017 г.

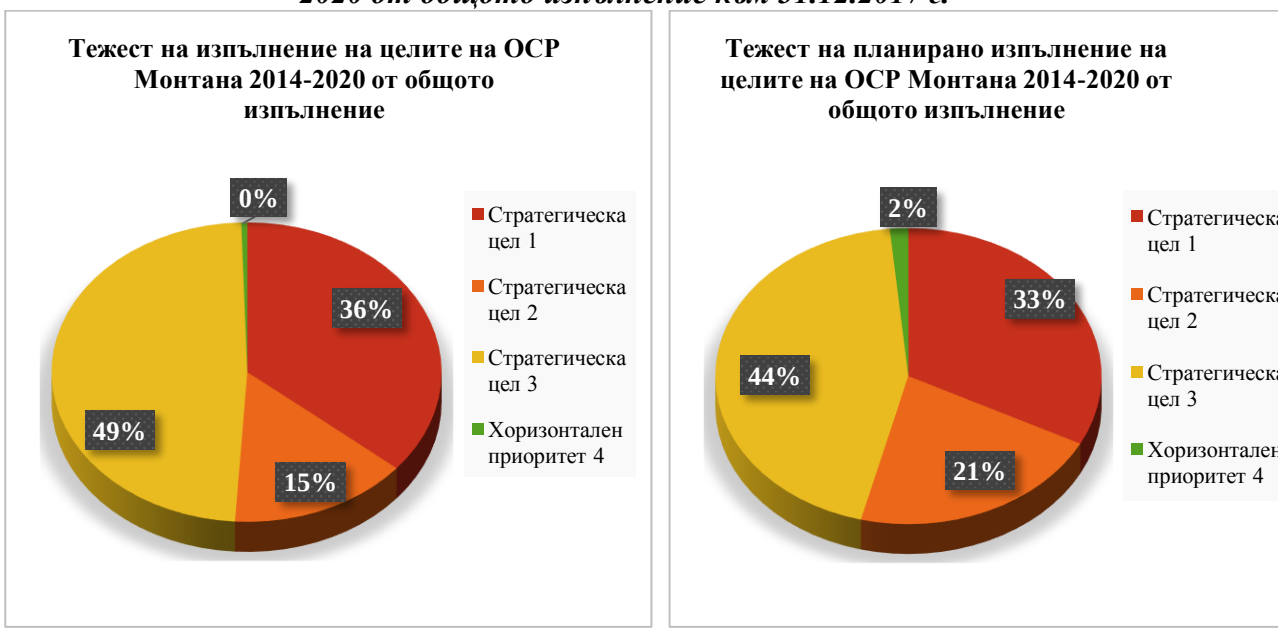

Източник: Собствени изчисления

С оглед на данните могат да се направят следните изводи:

- С най-голям обем са реализираните инвестиции по Стратегическа цел 3, както е планирано, но с малко по-висок дял (49%) при планиран 44% дял;
- Инвестициите за Стратегическа цел 1 са заложени на второ място и така са изпълнени, но с малко по-висок дял (36%) при планиран 33% дял;
- Втората стратегическа цел е изпълнена с най-голяма разлика от планираната - 15% при планирани 21%, като тук изпълнението е по-ниско от очакваното;
- Хоризонталният приоритет 4 е изпълнен спрямо прогнозите с най-ниска финансова тежест. Заема по-малко от 1 % от общото изпълнение, при планирани 2%.

Финансовото изпълнение по приоритети е представено по-долу в таблична и графична форма.

Таблица V.2. Оценка на финансовата ефективност на ОСР на област Монтана по приоритети (в хил. лв.)*

Финансово изпълнение по приоритети	Постигнат бюджет*	Цел 2017 г.	% изпълнение	Цел 2020 г.	% изпълнение
ПРИОРИТЕТ 1.1. Насърчаване на предприемачеството чрез подкрепа на развитието на нови бизнес идеи и създаването на нови фирми	426	26 480	2%	66 200	1%
ПРИОРИТЕТ 1.2. Насърчаване на инвестиции в бизнес иновации и повишаване на ресурсната ефективност в предприятията	127 679	12 696	1 006%	31 740	402%
ПРИОРИТЕТ 1.3. Активизиране на специфичния потенциал на регионалната икономика	53 899	21 168	255%	52 920	102%
ПРИОРИТЕТ 2.1. Подобряване на условията за по-пълно използване на трудовия потенциал	9 191	11 404	81%	28 510	32%
ПРИОРИТЕТ 2.2. Подобряване достъпа до образование и на инфраструктурата на образованието. Развитие на всички степени на образователната система	16 068	6 128	262%	15 320	105%
ПРИОРИТЕТ 2.3. Подобряване достъпа до качествени здравни услуги и до лечебни здравни заведения	3 701	3 560	104%	8 900	42%
ПРИОРИТЕТ 2.4. Подобряване условията за предлагане на качествени социални услуги	3 974	3 488	114%	8 720	46%
ПРИОРИТЕТ 2.5. Подобряване на качествата и достъпа до културна и спортна инфраструктура	29 956	4 648	644%	11 620	258%
ПРИОРИТЕТ 2.6. Подкрепа на мерки за социално включване и предотвратяване рисковете за социално изключване	12 375	10 448	118%	26 120	47%
ПРИОРИТЕТ 3.1. Развитие на инфраструктура за свързаност и достъпност	109 919	33 548	328%	83 870	131%
ПРИОРИТЕТ 3.2. Развитие и модернизация на техническата инфраструктура	20 367	4 948	412%	12 370	165%
ПРИОРИТЕТ 3.3. Запазване и подобряване качествата на околната среда чрез интегриране на глобалните екологични цели и развитие на екологичната инфраструктура	44 470	8 948	497%	22 370	199%
ПРИОРИТЕТ 3.4. Развитие на градските и селските райони	59 320	31 508	188%	78 770	75%
ПРИОРИТЕТ 3.5. Развитие на транснационално и трансгранично сътрудничество**	10 589	3 560	297%	8 900	119%
ХОРИЗОНТАЛЕН ПРИОРИТЕТ 4. Подобряване на административния	2 504	2 860	88%	7 150	35%

Финансово изпълнение по приоритети	Постигнат бюджет*	Цел 2017 г.	% изпълнение	Цел 2020 г.	% изпълнение
капацитет на областно и общинско институционално ниво за реализиране на политиката за развитие на човешките ресурси и осигуряването на заетост и по-добри условия за труд и живот					
Общо ОСР	504 437	185 392	272%	463 480	109%

**Включени са и текущите проекти*

*** Включен е само бюджета за българските партньори по проектите*

Легенда: *Изпълнена финансова цел*

Източник: Собствени изчисления

Фигура V.3. Финансово изпълнение на ОСР Монтана 2014-2020 до 2017 г. по приоритети (в хил. лв.)

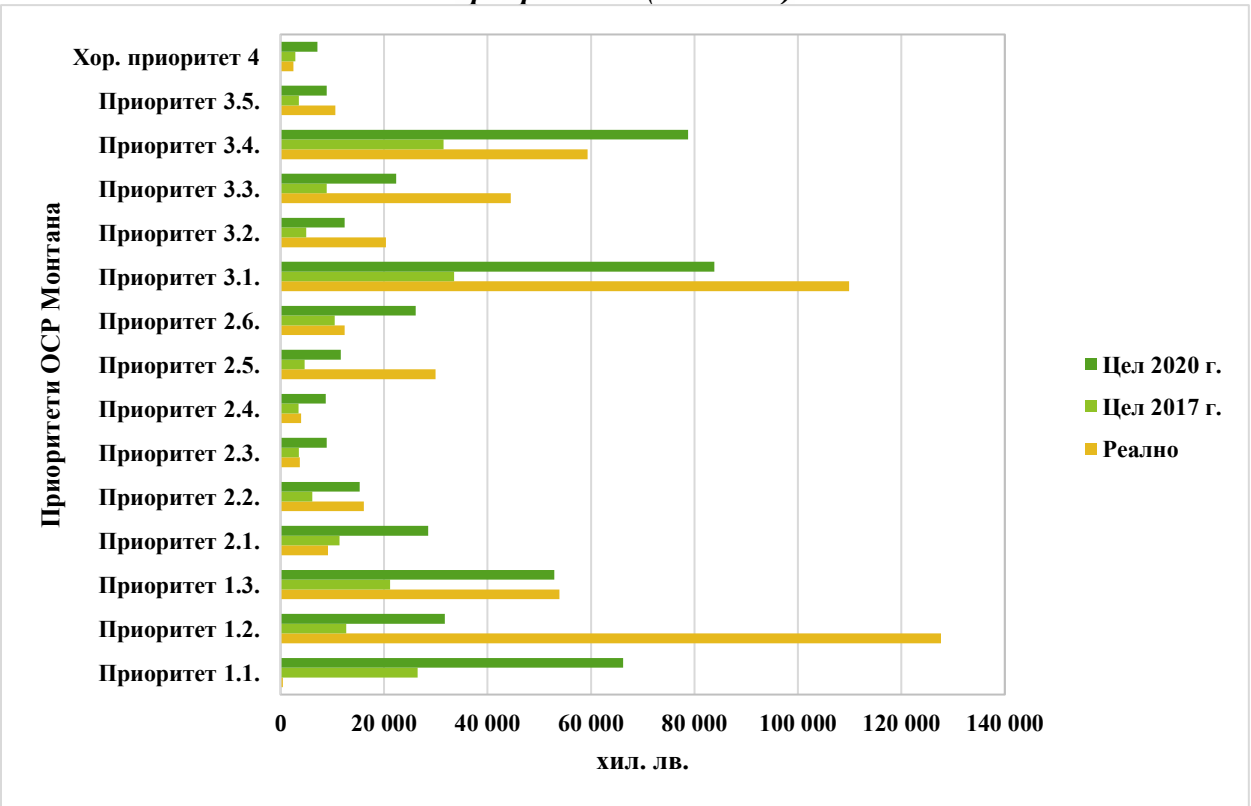

Източник: Собствени изчисления

От данните може да се направи извода, че с най-голямо финансово изпълнение се характеризира **Приоритет 1.2.** *„Насърчаване на инвестиции в бизнес иновации и повишаване на ресурсната ефективност в предприятията“,* следван от **Приоритет 2.5.** *„Подобряване на качествата и достъпа до културна и спортна инфраструктура“,* **Приоритет 3.3.** *„Запазване и подобряване качествата на околната среда чрез интегриране на глобалните екологични цели и развитие на екологичната инфраструктура“,* **Приоритет 3.2.** *„Развитие и модернизация на техническата*

инфраструктура“, **Приоритет 3.1.** *„Развитие на инфраструктура за свързаност и достъпност“.* В приоритетите са включени и изпълнени предимно инфраструктурни мерки, като основен дял заемат инвестициите във ВиК сектора, пътната мрежа, културна и спортна инфраструктура и бизнес инвестиции.

По-голямата част от приоритетите са постигнали заложените междинни цели като само **Приоритет 1.1.** *„Насърчаване на предприемачеството чрез подкрепа на развитието на нови бизнес идеи и създаването на нови фирми“,* **Приоритет 2.1.** *„Подобряване на условията за по-пълно използване на трудовия потенциал“ и* **Хоризонтален приоритет 4.** *„Подобряване на административния капацитет на областно и общинско институционално ниво за реализиране на политиката за развитие на човешките ресурси и осигуряването на заетост и по-добри условия за труд и живот“* не са постигнали планирания до 2017 г. бюджет.

По-долу е представена и съпоставка на планираните и изпълнените инвестиции по отделните приоритети като част от цялото.

Фигура V.4. Тежест на изпълнение на приоритетите на ОСР Монтана 2014-2020 от общото изпълнение към 31.12.2017 г.

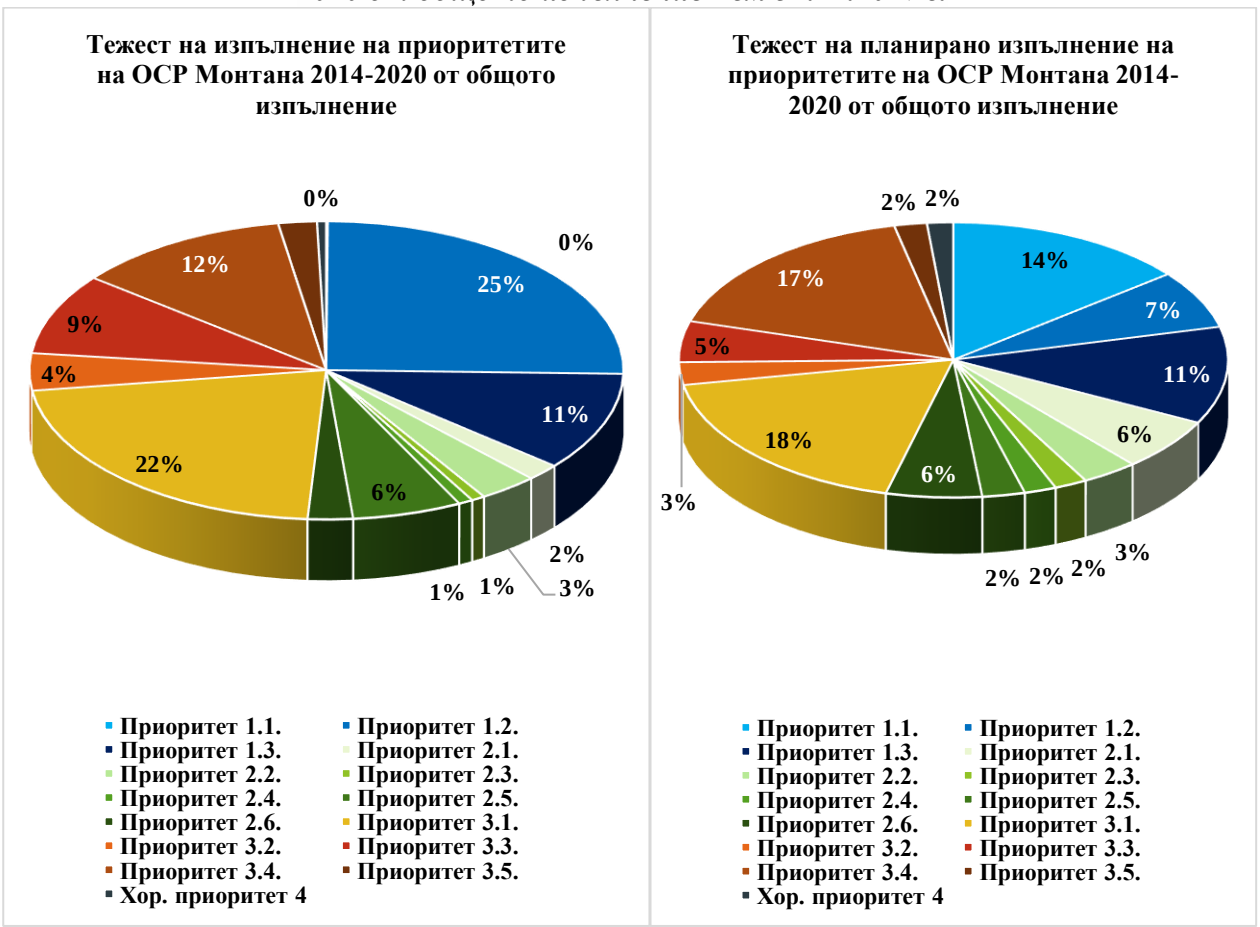

Източник: Собствени изчисления

С оглед на данните могат да се направят следните изводи:

- С най-голям дял са реализираните инвестиции по Приоритет 1.2. – 25% от общото изпълнение на ОСР Монтана, въпреки че не е бил планиран като основополагащ, а едва със 7%;
- Планираният бюджет по Приоритет 3.1. изпреварва прогнозите с малко и е реализиран на второ място по тежест с 22% при планирани 18%. Той е бил планиран с най-висока финансова тежест.
- Със значителен бюджет е планиран Приоритет 1.1. – 14%, а в реалното изпълнение той остава на едно от последните места с под 1%.

Източниците за финансиране също са важен компонент на оценката за финансовата ефективност. Планираните източници за финансиране на изпълнението на ОСР Монтана 2014-2020 г. са: средства от фондовете на ЕС, национално съфинансиране и частни средства. Реализирани са допълнително и общински средства и средства от други външни източници на финансиране като ФМ на ЕИП.

Източниците на финансиране са представени по-долу в табличен и графичен вид.

Таблица V.3. Източници за финансиране на ОСР Монтана 2014-2020 до 2017 г.

Видове източници на финансиране (в хил. лв.)	Общински бюджет	Централен бюджет	Фондове на Европейски съюз	Други източници	Частни фондове, фирми
Планирани	9 918	119 995	284 808	10 938	37 820
Реализирани	15 079	116 154	308 022	1 452	63 730
Изпълнение в %	152,0%	96,8%	108,2%	13,3%	168,5%

Източник: Собствени изчисления

Фигура V.5. Изпълнение на източниците на финансиране

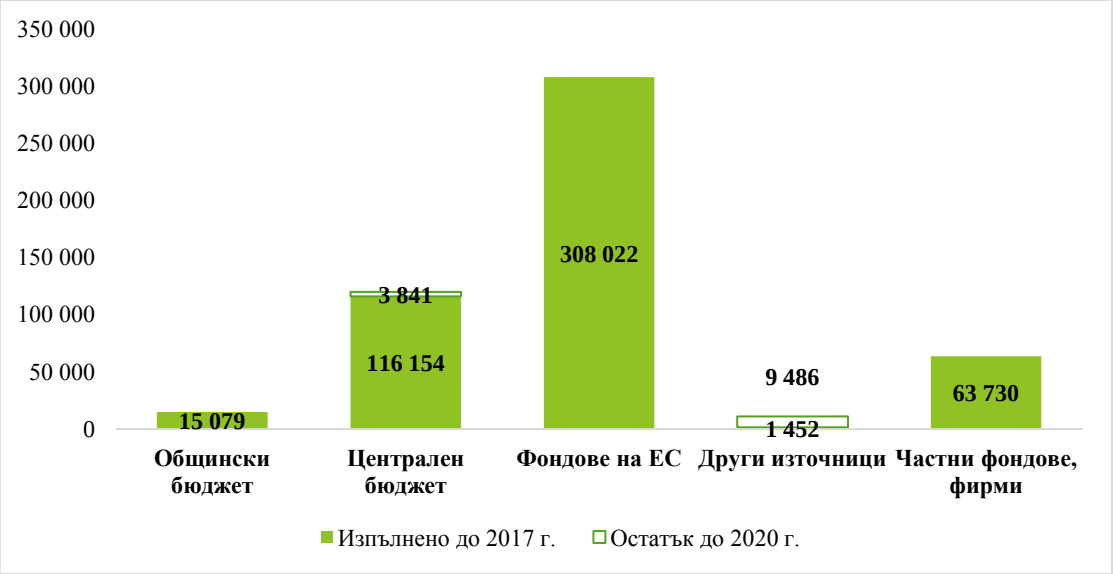

Източник: Собствени изчисления

Данните от фигурата показват, че още до 2017 г. е преизпълнен планирания бюджет по източници на финансиране за периода до 2020 г., с изключение на другите източници и в по-малка степен на източните от държавния бюджет. В най-голяма степен е преизпълнен бюджета от частните фондове и фирми - с 68% повече от планираното. С голямо преизпълнение е и общинския бюджет - с над 50% от прогнозите. Бюджетът от Фондовете на ЕС също е надминат с 8%. Освен националното съфинансиране по проекти на ЕС (което е само част от приноса на ЦБ), със средства от Централния бюджет са реализирани и редица проекти, които са финансирани през държавни програми. Бюджетът е почти изпълнен на 97% от заложения. Другите източници се характеризират с най-малко изпълнение от 13% спрямо планирания бюджет.

Разгледано е и съотношението на планираното разпределение на източниците за финансиране по относителни дялове от общия бюджет към реално осъществените инвестиции.

Фигура V.6. Планирано и реално разпределение на източниците на финансиране на ОСР Монтана 2014-2020

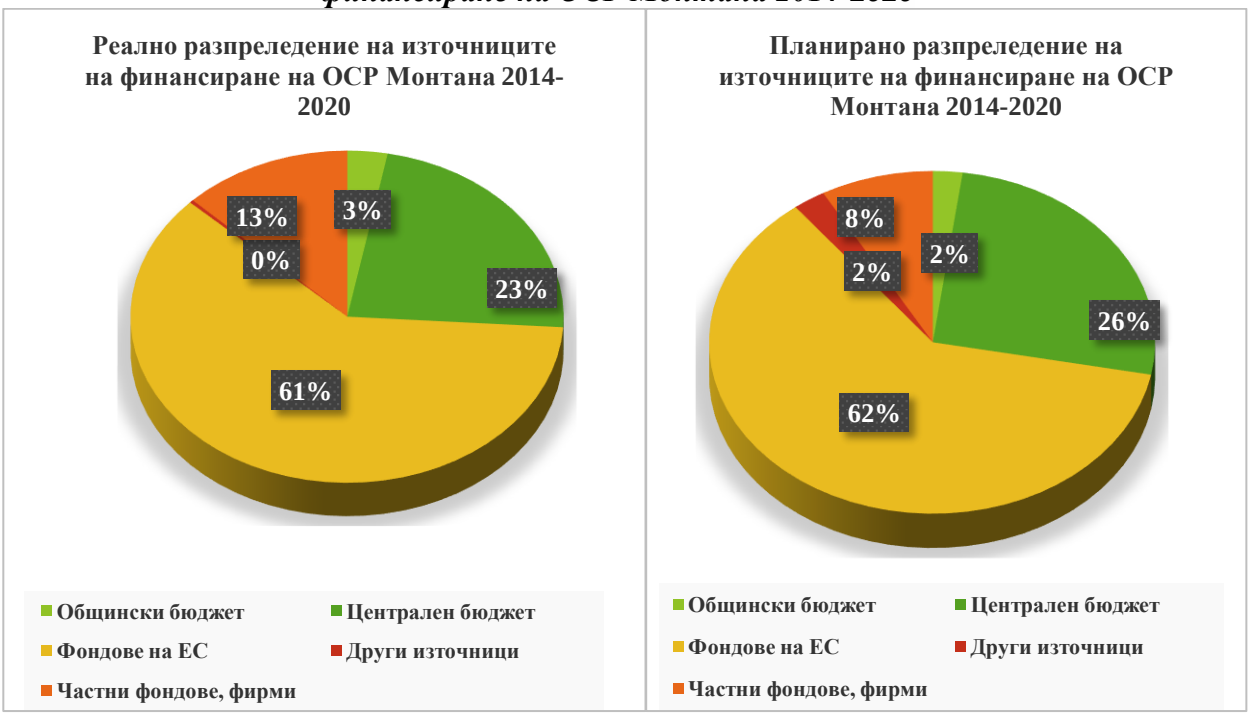

Източник: Собствени изчисления

Най-голям дял от реализираните инвестиции до 2017 г. са тези, привлечени от Европейските фондове – ЕФРР, ЕСФ, КФ, ЕФРСР – **61%** при заложени **62%**. На второ място са средствата от републиканския бюджет с **23%** при заложени **26%**, следвани от средствата от частния сектор с **13%** при заложени **8%**. Средствата от общинските бюджети са с **3%** дял при планирани **2%**, а другите източници са с дял по-малък от **1%** при планирани **2%.** Може да се направи извод, че прогнозите за процентното разпределение на източниците на финансиране са направени изключително точно.

С оглед на важността от привлечените средства от фондовете на ЕС за изпълнението на стратегията е представен в табличен вид броя на изпълнените проекти по програми.

Таблица V.4. Изпълнени проекти по програми, съфинансирани от Европейския съюз

№	Програма	Брой проекти
1	Оперативна програма „Техническа помощ“	1
2	Оперативна програма „Околна среда“	2
3	Оперативна програма „Регионално развитие“/ „Региони в растеж“	25
4	Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика“/ „Иновации и конкурентоспособност“	130
5	Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“	76
6	Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“	3
7	Оперативна програма „Административен капацитет“/ „Добро управление“	12
8	Оперативна програма „Развитие на сектор Рибарство“/ „Програма за морско дело и рибарство“	6
9	Програма за развитие на селските райони	231
10	Оперативна програма „Храни“	14
11	Оперативна програма „Транспорт“	1
12	Трансгранични програми: България - Сърбия, България - Румъния	21
13	Други програми на ЕС: Еразъм +	1
	ОБЩО	**523**

Източник: ИСУН и ИСУН 2020, Справка проекти по ПРСР и ОПРСР

С най-голям брой са проектите, финансирани по Програма за развитие на селските райони (231 бр.), следвани от проектите по Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика“ и нейното продължение Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“ (130 бр.), Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ (76 бр.), Оперативна програма „Регионално развитие“/ „Региони в растеж“ – 25 бр. и Трансгранични програми: България - Сърбия, България – Румъния – 21 бр.

VI. ОЦЕНКА НА СТЕПЕНТА НА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ И ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРИОРИТЕТИТЕ НА ОСР

Приетата Визия на ОСР Монтана 2014-2020 г. е: Област Монтана - успяла да запази, подобри и усвои своя потенциал за развитие чрез подкрепа за инвестиции и растеж от националната политика и мобилизирала своите вътрешни ресурси, мотивирана за подобрено качество на живот.

За изпълнение на визията са поставени **3 стратегически цели.**

Планирани са и общо **15 приоритета** за действие, които предлагат специфични интервенции, насочени към изпълнение на поставените стратегически цели на ОСР. Единият от приоритетите е хоризонтален - с ранг на стратегическа цел.

По-долу е представено изпълнението на стратегическите цели чрез приоритетите.

1. Изпълнение на Стратегическа цел 1. Подобряване на конкурентоспособността на областната икономика и повишаване на икономическата активност

Тази стратегическа цел адресира основните потребности и потенциал за развитие на област Монтана, свързани с липсата на конкурентоспособност на регионалната икономика и нейното слабо представяне. Освен догонващ растеж чрез специално насочена подкрепа от националната и регионалната политика областта следва да мобилизира и включи в този растеж специфичния си потенциал и фактори на растеж, както и да подобри тяхното качество. Сред недостатъчно добре оползотворените ресурси, които са и носители на регионално развитие, са природните ресурси и културното наследство.

Приоритет 1.1. Насърчаване на предприемачеството чрез подкрепа на развитието на нови бизнес идеи и създаването на нови фирми

По приоритета са предвидени няколко мерки, но е изпълнена само една за подпомагане стартирането на собствен бизнес, като са изпълнени 25 проекта по проекта „Подкрепа за предприемчивите българи“ на обща стойност **426 хил. лв.** Развити са разнообразни стопански дейности, които са предимно в сферата на услугите. Чрез изпълнението на проектите е постигнато и стимулиране на предприемаческия дух на хората, повишаване на административния и мениджърския капацитет на бизнес субектите.

По планираните мерки за предоставяне на гаранции при достъп до финансиране и инструменти за финансиране чрез споделяне на риска са разработени финансови

инструменти, които ще се предоставят от няколко финансови институции. За този тип проекти информация няма как да бъде получена, тъй като тя е търговка тайна.

Не са идентифицирани проекти и за:

- Подобряване на бизнес инфраструктурата и предоставяните услуги в подкрепа на бизнеса;
- Провеждане на обучения за придобиване на предприемачески и бизнес умения;
- Подпомагане процеса на пазарна информация и търговски контакти с местни и чуждестранни фирми;
- Подобряване на достъпа до нови пазари и интернационализация на МСП;
- Популяризиране на успешни бизнес практики;
- Инициране на форуми за споделяне на опит в решаването на проблеми.

Приоритет 1.2. Насърчаване на инвестиции в бизнес иновации и повишаване на ресурсната ефективност в предприятията

По приоритета са изпълнени значителен брой от планираните мерки: повишаване на конкурентоспособността на МСП чрез подобряване на ефективността и производителността на технологиите и управлението в предприятията; подпомагане на технологичното обновление на производствата и дейностите в областта; подкрепа за повишаване на енергийната ефективност в предприятията; изготвяне на обследвания за енергийна ефективност, предпроектни проучвания, технически спецификации; технологична модернизация с цел повишаване на ефективността на използването на ресурсите; покриване на международно признати стандарти; повишаване на производителността и ефективността им на работа.

Проектите за технологична модернизация/ повишаване на производствения капацитет са повече от тези за внедряване на иновации в предприятията съответно 53 на 32. Реализират се 12 проекта за развитие на управленския капацитет и растеж в предприятията, в т.ч. внедряване на международно признати стандарти и системи за управление на бизнеса. Реализирани са и общо 30 проекта за подобряване на енергийната ефективност на предприятията. Проекти се реализират предимно на територията на община Монтана - общо 95 бр. Останалите проекти са реализирани на територията на общините Берковица - 13 бр., Вършец – 7 бр., Лом – 4 бр., Бойчиновци – 3 бр., Георги Дамяново – 2 бр., Брусарци и Чипровци по 1 бр. На територията на общините Вълчедръм, Медковец и Якимово няма реализирани проекти за повишаване на конкурентоспособността на предприятията.

Бенефициенти с реализирани проекти по целта с над 1 млн. лв. са: „Хъс“ ООД, „Байнет Дейта Комюникейшънс България“ ЕООД, „Емко“ ЕООД, „Елшица-99“ ЕАД, „Каро трейдинг“ ООД, „Мюрол България“ ООД, „Виниир Монтана“ ЕООД, „КВП-Консулт“ ЕООД, „Евалон 1“ ЕООД, „Верда 008“ ЕООД, „КВП-груп“ ЕООД, „Амбър ойл“ ЕООД, „ТК билд“ ЕООД, „Нова строй тийм“ ЕООД, „Научно-технически съюз по строителството-консултинженеринг“ ЕООД; „Дигер плюс“ ЕООД, „ТК Дрийм Билд“ ЕООД, „Пласека“ ЕООД, „Макстрой“ ЕООД, „Берк Пласт ХМГ“ ЕООД, „Бетон Монтана“ ЕООД, „Ломско пиво“ АД, „Леми – Трафо“ ЕАД, „Стилпласт 2002“ ООД, „БКК – 95“ ООД, „Електростарт“ АД, „Формпласт БГ“ ЕООД, „Спортал.бг“ АД, „В и Х секюрити“ ЕООД, „Телепоинт“ ООД, „Брек“ ЕООД, „Мобайл системс“ ООД, „Многопрофилна болница за активно лечение Сити Клиник - Свети Георги“ ЕООД, „ЗАИ“ АД, „БКК – 95“ ООД, „Ники“ ЕООД, „Булмаг“ АД, „ТБМ – 2000“ ЕООД, „Интернет Корпорейтед Нетуъркс“ ЕООД, „Диджитъл солюшънс“ ООД, „Сис ем“ ООД, „Елкотех-синхрон“ ООД, „Есри-България ООД.

Не са идентифицирани проекти за:

- Подкрепа за създаване на технологични паркове, координационни центрове, офиси за технологичен трансфер, сертифициращи лаборатории;
- Доставка на оборудване, машини и съоръжения, свързани с изграждането на когенерационни инсталации;
- Насърчаване на инвестициите в научноизследователска и иновационна дейност и развитие на връзките между бизнеса и научните центрове и предоставяне на подкрепа за усъвършенствани производствени възможности и пилотно производство в ключови базови технологии.

През 2018 г. е налична възможност за подаване на проекти за подкрепа за пилотни и демонстрационни инициативи за ефективно използване на ресурсите, което ще позволи и развитие и изпълнение на такива иновативни проекти до 2020 г.

Общото финансово изпълнение на приоритета е **127 679 хил. лв.,** което съставлява **70%** от постигането на Стратегическа цел 1 и **25%** от постигнатия напредък за цялата ОСР или това е приоритетът, който е оказал едно от най-големите въздействия за развитието на областта. С оглед на значително по-малкия брой изпълнени проекти по ОПРКБИ 2007-2013 в сравнение с тези по ОПИК 2014-2020 с приоритетното финансиране на предприятия от Северозападния район, може да се направи извод, че тази държавна политика допринася за високия резултат на изпълнение на приоритета - четирикратно надвишил направената целева прогноза за 2020 година!

Приоритет 1.3. Активизиране на специфичния потенциал на регионалната икономика

По приоритета са включени два основни подприоритета:

- Подприоритет 1.3.1. Развитие на селското стопанство за производство на продукти с висока добавена стойност при устойчиво управление на природните ресурси;
- Подприоритет 1.3.2. Развитие на устойчиви форми на туризъм.

По първия подприоритет са планирани редица мерки, чрез които да се преодолеят натрупаните сериозни проблеми в секторите на селското стопанство – земеделие и животновъдство, в т.ч. рибарство, преработка на селскостопански продукти и горското стопанство.

Изпълнени са проекти по следните мерки от Програма за развитие на селските райони:

- Мярка 121 „Модернизиране на земеделските стопанства“ - 5 бр.;
- Подмярка 4.1 „Инвестиции в земеделски стопанства“ - 29 бр.;
- Мярка 123 „Добавяне на стойност към земеделски и горски продукти“ - 7 бр.;
- Подмярка 4.2 „Инвестиции в преработка/маркетинг на селскостопански продукти“ - 4 бр.;
- Подмярка 6.1 „Стартова помощ за млади земеделски стопани“ - 30 бр.;
- Подмярка 6.3 „Стартова помощ за развитието на малки стопанства“ - 49 бр.

Проектите по първите две мерки, посочени по-горе, включват като основна дейност закупуване на оборудване за обработване на земеделските земи. Географското разпределение на проектите е следното: най-много са изпълнените проекти на територията на община Вълчедръм – общо 10, следвани от тези в община Берковица – 8 бр., община Монтана – 5 бр., община Медковец – 4 бр., община Бойчиновци и община Лом – по 3 бр., община Вършец – 1 бр. На територията на общините Брусарци, Георги Дамяново, Чипровци и Якимово няма изпълнени проекти. От общо 34 бр. проекти 24бр. са в отрасъла земеделие и 10 бр. - за развитие на животновъдни стопанства.

По мерките за преработка/маркетинг на селскостопански и горскостопански продукти: 5 от проектите са за развитие на предприятия за преработка на дървесина, а останалите 6 са в хранително-вкусовата промишленост. Географското разпределение на

проектите показва, че на територията община Монтана са реализирани най-много проекти – 4 бр., следвани от тези в община Вършец и Берковица по 2 бр., а в общините Вълчедръм, Георги Дамяново и Якимово по 1 бр. На територията на общините Бойчиновци, Брусарци, Лом, Медковец и Якимово няма изпълнени проекти.

По подмярката за подпомагане на млади земеделски стопани са реализирани най-голям брой проекти на територията на община Монтана – 20 бр., следвана от община Лом – 4 бр., община Бойчиновци – 3 бр. На територията на общините Брусарци, Вълчедръм и Георги Дамяново е реализиран по 1 проект, а в общините Берковица, Вършец, Медковец, Чипровци и Якимово не са изпълнени проекти по мярката.

По подмярката за подпомагане на малки стопанства са реализирани най-голям брой проекти на територията на община Монтана – 22 бр., следвана от община Берковица – 9 бр., община Вършец – 5 бр., общините Георги Дамяново и Чипровци по 4 бр., общините Вълчедръм и Якимово по 2 бр. и община Бойчиновци - 1 бр. На територията на общините Брусарци, Лом и Медковец не са изпълнени проекти по мярката.

Изпълнени са и следните проекти за развитието на сектор „Рибарство“:

- Изграждане на ферма за култивиране на змиорка Фиш фарм БГ;
- Изграждане и оборудване на нов обект за аквакултури Садкова инсталация за интензивно отглеждане на риба в язовир Огоста;
- Изграждане на комбинирано рибно стопанство за отглеждане на европейски сом и шаран в яз. Мартиново, община Чипровци;
- Регионална кампания на територията на Северозападна България за повишаване на информираността на обществото по отношение на продуктите от риболов и аквакултура;
- Изграждане на предприятие за преработка на риба в гр. Монтана, общ. Монтана;
- Повишаване на конкурентоспособността на Фиш Инвест ООД.

В община Вълчедръм е изграден общински паркинг и пазар за животни.

Изпълнени са и проекти за създаване и поддържане на горски култури в общините Вълчедръм, Берковица, Бойчиновци, Вършец и Монтана.

Общото финансово изпълнение на подприоритета е **51 004 хил. лв.,** което съставлява над **95%** от постигнатото по приоритета.

По отношение на втория подприоритет за развитие на туризма са изпълнени следните проекти:

- Изграждане на туристически атракционни съоръжения в град Вършец;
- Екопътека и туристически посетителски център, кв. Заножене, град Вършец и село Спанчевци, община Вършец;
- Зона за експониране на традиционни занаяти, УПИ I, кв.54А. Подобект: Рехабилитация и преустройство на съществуваща сграда и навес в Център на местни традиционни занаяти и демонстрационна площ, УПИ I, кв.54А, гр. Чипровци;
- Изграждане на атракции за посетителите и места за отдих и развлечение в нископланински ландшафтен парк Широка планина, с. Превала, община Чипровци, област Монтана;
- Изграждане на Атракционен парк Приключенци в ПИ 663, м. Мангесина ливада, община Чипровци, област Монтана;
- Подобряване на туристическа инфраструктура чрез изграждане на информационни пунктове в населените места на община Чипровци, област Монтана;
- Интегрирано развитие на културно-историческия туризъм в община Монтана.

Общото финансово изпълнение на подприоритета е **2 600 хил. лв.,** което съставлява близо **5%** от общото финансово изпълнение на приоритет 1.3. – **53 899 хил. лв.**, което съставлява близо **30%** от постигнатия напредък по Стратегическа цел 1 и **11%** от постигнатия напредък за цялата ОСР.

Реализираните проекти и дейности са представени в ***Приложение № 1*** на документа.

2. Изпълнение на Стратегическа цел 2. Съхранение и подобряване качествата на човешкия капитал чрез социално развитие

Тази стратегическа цел акцентира върху повишаване на жизнения стандарт на населението чрез създаване на нови работни места, инвестиции в хората и интеграция на групите в неравностойно положение. Обоснована е от необходимостта от решаване на констатираните, продължително проявяващи се проблеми в социалното развитие. Приоритетните дейности са ориентирани към разширяване на достъпа до качествено образование; постигане на по-голяма гъвкавост на образователната система спрямо промените в пазара на труда; създаване на условия за качествена заетост, гарантираща социално включване; изграждане на адекватна инфраструктура за образование и здравеопазване, спортна и културна инфраструктура; осигуряване на по-добър здравен и културен статус на населението и подобряване на социалното включване.

Приоритет 2.1. Подобряване на условията за по-пълно използване на трудовия потенциал

По приоритета са изпълнени проекти както от местни предприятия, така и от общинските администрации, финансирани основно от ОПРЧР. Основните резултати от изпълнените дейности са повишена квалификация и обучение на персонала, създадени нови работни места, подобрени условия на труд.

Бенефициенти с изпълнени проекти по тези специфични цели са: „Май-Централа“ ЕАД, „Цуля“ ЕООД, „Иванес – Н“ ЕООД, „МС и М“ ООД, „Мода Стил ВД“ ЕООД, „ПСП 79“ ЕООД, „Геномакс“ ООД, „Си – Модел“ ООД, „Полимона“ ООД, „Пътстрой 99“ ООД, „Ангелов Одитинг“ ООД, „Енерджи Спед“ ЕООД, „Авиоремонтен завод“ ЕООД, „ЗИМП“ АД, „Крид“ ООД, „Обст Инвест“ ЕООД, „Наслада 99“ ООД, „Монбат“ АД, ЕТ „Пламък – 96“, „Мода Арб“ ООД, „Ломско пиво“ АД.

Общините Берковица, Бойчиновци, Лом и Монтана са реализирали дейности във връзка със създаването на временни работни места по национални програми за заетост или такива дейности финансирани от ОПРЧР.

Не са идентифицирани проекти за изграждане на система за прогнозиране на потребностите на пазара на труда от работна сила, създаване на система за популяризиране на потребностите на бизнеса от кадри със съответната квалификация и специалност и интегриране на действията на институциите и бизнеса (в сферата на образованието, пазара на труда, социалните дейности и др.) за осигуряване на квалифицирани кадри за бизнеса и публичния сектор.

По-подробна информация за реализираните проекти и дейности е представена в ***Приложение №1.***

Общото финансово изпълнение на приоритета е **9 191 хил. лв.,** което съставлява **12%** от постигането на Стратегическа цел 2 и незначителна част от постигнатия напредък за цялата ОСР – **2%.**

Приоритет 2.2. Подобряване достъпа до образование и на инфраструктурата на образованието. Развитие на всички степени на образователната система

По приоритета са предвидени 5 специфични цели, насочени към осигуряване достъп до образование за лица и групи в условия на изолация и риск, ограничаване броя на преждевременно напускащи училище ученици, създаване на условия за продължаващо образование през целия живот, разширяване на образователните степени чрез разкриване

на висше училище или филиал на висше училище и модернизация на съществуваща образователна инфраструктура.

Изпълнени са няколко проекта на местни образователни институции и общини с т.нар. меки мерки, като:

- „Актуализиране на образователния процес в Професионална гимназия по строителство, архитектура и геодезия „Проф. Арх. Стефан Стефанов“, гр. Монтана в сътрудничество с работодател в сферата на ИКТ“ на Професионална гимназия по строителство, архитектура и геодезия – Монтана;
- „Качественото образование – гаранция за пълноправна интеграция на ромските ученици в община Лом“ на Професионална гимназия по производствени технологии;
- „Мостове към света“ на СУ „Иван Вазов“ - гр. Вършец;
- „Заедно в училище“ на Община Лом;
- „Образованието в подкрепа на приобщаването, многообразието и активното гражданство“ на Община Берковица;
- „Ще успеем заедно“ на Община Берковица.

Голяма част от инвестициите са насочени предимно по специфична цел 5 за модернизиране на образователната инфраструктура чрез проектите:

- „Подобряване на образователната инфраструктура в община Берковица чрез въвеждане на мерки за енергийна ефективност“;
- „Модернизирана образователна инфраструктура в град Лом“;
- „Реконструкция, ремонт и оборудване на сградите и прилежащите пространства на СУ „Отец Паисий“ - с. Медковец“.

Изпълнени са и по-малки като обхват дейности, финансирани от общинските бюджет, които са насочени предимно към дребни ремонти на образователната инфраструктура.

Изпълнените проекти за енергийна ефективност на сгради от образователната инфраструктура са представени в Приоритет 3.2. „Развитие и модернизация на техническата инфраструктура“. Те обаче също имат принос към този приоритет за модернизиране на образователната инфраструктура.

Принос към постигнатото въздействие в сферата на образованието имат и изпълнените трансгранични проекти, представени по-подробно в Приоритет 3.5. „Развитие на транснационално и трансгранично сътрудничество“.

По отношение на целта за разширяване на образователните степени чрез разкриване на висше училище или филиал на висше училище в Монтана от 2015 г. „Висше училище по агробизнес и развитие на регионите – Пловдив“ е открил свой локален дистанционен център и по този начин е създадена възможност за обучение и полагане на изпити от студенти в Монтана.

Изнесен учебен център е открит и от Варненския свободен университет в Монтана през 2015 г.

По-подробна информация за реализираните проекти и дейности е представена в ***Приложение №1.***

Общото финансово изпълнение на Приоритет 2.2 е **16 068 хил. лв.,** което съставлява **21%** от постигането на Стратегическа цел 2 и малко над **3%** от постигнатия напредък за цялата ОСР.

Приоритет 2.3. Подобряване достъпа до качествени здравни услуги и до лечебни здравни заведения

По приоритета са предвидени две специфични цели „Осигуряване на достъп на населението до извънболнична и болнична здравна помощ“ и „Подобряване качествата на инфраструктурата на здравеопазването“.

Реализирани са два проекта:

- Технологично обновление на МБАЛ „Св. Николай Чудотворец“ - гр. Лом;
- Ремонт на здравна инфраструктура в община Монтана.

По-подробна информация за реализираните проекти и дейности е представена в ***Приложение №1.***

В периода до 2020 г. се очаква да се реализира и проект на Министерство на здравеопазването на територията на цялата страна за модернизиране на спешната помощ в цялата страна, в т.ч. и в област Монтана.

Общото финансово изпълнение на Приоритет 2.3 е **3 701 хил. лв.,** което съставлява около **5%** от постигането на Стратегическа цел 2 и незначителна част от постигнатия напредък за цялата ОСР под **1%.**

Приоритет 2.4. Подобряване условията за предлагане на качествени социални услуги

Този приоритет включва една Специфична цел 2.4.1. „Развитие на форми на социални услуги, предоставяни в обичайна среда, в общността“, но нейните дейности като цяло в голямата си част дублират тези от Приоритет 2.6. „Подкрепа на мерки за социално включване и предотвратяване рисковете за социално изключване“. Изпълнените проекти трудно могат да се съотнесат само към единия или другия приоритет. Все пак условно са разделени, като инвестиционните проекти са съотнесени към този приоритет, а проектите с меките мерки към 2.6.

Изпълнени са следните проекти:

- „Изграждане на ЦНСТ в град Лом“;
- „Моят дом - 3 ЦНСТ за деца с увреждания и ЗЖ“;
- „Преустройство, реконструкция и ремонт на съществуващи помещения за изграждане на Дневен център за деца с увреждания в сграда на детско заведение – V детска градина, ж.к. Изгрев - гр. Берковица“;
- „Осигуряване на устойчива социална среда за деца в община Лом“;
- „Център за настаняване от семеен тип (ЦНСТ) за 12 + 2 деца в УПИ IV - 344, кв. 68 по плана на гр. Берковица“;
- „По-добрата грижа - осигуряване на качествени социални услуги за хората от община Георги Дамяново“;
- „Ремонт на сграда, обособена като „Защитено жилище за лица с психични разстройства“ в с. Замфир, Община Лом“;
- „Обособяване на Семейно-консултативен център, изграждане на достъпна среда, ремонт помещения“.

По-подробна информация за реализираните проекти и дейности е представена в ***Приложение №1.***

Общото финансово изпълнение на Приоритет 2.4. е **3 974 хил. лв.,** което съставлява около **5%** от постигането на Стратегическа цел 2 и незначителна част от постигнатия напредък за цялата ОСР под **1%.**

Приоритет 2.5. Подобряване на качествата и достъпа до културна и спортна инфраструктура

По приоритета са планирани три специфични цели: „Подкрепа за културни институции и дейности, достъп до културното наследство“, „Институционална и финансова подкрепа на дейности (проекти) за културни и творчески индустрии“ и „Обновяване на спортната инфраструктура и стимулиране на форми на масов спорт“.

Изпълнени са редица дейности, свързани с изпълнение на общинските културни и спортни календари.

В сферата на културата са изпълнени проекти, свързани с подобряване на културната инфраструктура, както и на религиозната такава, финансирани от ПРСР:

- „Реставрация, ремонт и реконструкция на манастирски комплекс Св. Архангел Михаил гр. Брусарци“;
- „Ремонт и реконструкция на храм „Св. Параскева“, гр. Вълчедръм“;
- „Възстановяване и основен ремонт на православен храм „Св. Николай Чудотворец“, гр. Берковица, общ. Берковица, обл. Монтана, в това число и дейности по вертикалната планировка и подобряване на прилежащите пространства“;
- „Реконструкция, основен ремонт, възстановяване и обзавеждане на църква „Свети Николай“, находяща се в с. Бързия, общ. Берковица, обл. Монтана и благоустрояване на прилежащите части от терена“;
- „Реконструкция, ремонт и реставрация на Клисурски манастир „Св. Св. Кирил и Методий“ и дейности по вертикална планировка и подобряване на прилежащите пространства“;
- „Ремонт, реставрация, вертикална планировка и подобряване на околното пространство на църква „Св. Вмчк. Георги“, гр. Вършец“;
- „Възстановяване, ремонт и реконструкция на църковен храм „Св. Успение Богородично“ и прилежащи обекти в Лопушански манастир“;
- „Инвестиции за поддържане и възстановяване на църква „Успение Богородично“, гр. Лом“;
- „Ремонт, реставрация и възстановяване на храм „Св. Вмчк. Георги“ и както и на прилежащите: камбанария, сграда за провеждане на църковни тържества и църковно просветна дейност, покрита сезонна сграда за обслужване дейността на църквата в с. Расово и подобряване на прилежащите пространства“;
- „Ремонт и реконструкция на църква „Възнесение Господне“ гр. Чипровци“;
- „Реконструкция, основен ремонт, възстановяване, обзавеждане и благоустрояване на прилежащ терен на манастирска /съществуваща/ сграда към Чипровски манастир

„Св. Йоан Рилски“ в имот №000056, в земл. на с. Железна с ЕКАТТЕ 29115, община Чипровци“;

- „Реконструкция и ремонт на НЧ „Гоцо Николов-1960“ с. Мадан“;
- „Реконструкция и ремонт на НЧ „Светлина-1934“ с. Ерден“;
- „Реконструкция и ремонт на НЧ „Просвета-1934“ с. Мърчево“;
- „Реконструкция и ремонт на НЧ „Развитие-1911“ с. Лехчево“;
- „Реконструкция и ремонт на НЧ „Нов живот-1900“ с. Владимирово“;
- „Реконструкция и ремонт на НЧ „Светлина-1929“ с. Громшин“;
- „Многофункционален център за социални, културни и спортни мероприятия в с. Дългоделци“;
- „Повишаване качеството на културния живот в община Берковица чрез закупуване на оборудване и обзавеждане за НЧ „Иван Вазов-1872“, град Берковица“;
- „Ремонт и обновяване на съществуваща сграда на общинска музейна колекция“.

Направени са и значителни инвестиции за модернизиране и изграждане на спортна инфраструктура, сред които изпълнените проекти:

- „Изграждане на център за отдих, свободно време и въздушни спортове в с. Ерден“;
- „Реконструкция и модернизация на спортен комплекс - стадион, съблекалня и басейн, гр. Чипровци, област Монтана“;
- „Модернизация на спортен център, ремонт и подобряване на културен дом - Народно читалище „Просвета-1891“ гр. Брусарци“;
- „Създаване на спортен център, ремонт и подобряване на Народно читалище „Събуждане-1899“ с. Василовци, общ. Брусарци“;
- „Създаване на спортен център, ремонт и подобряване на Народно читалище „Христо Ботев-1929“ с. Дондуково, община Брусарци“;
- „Многофункционален спортен център, реконструкция на съществуващ стадион и изграждане на спортна зала с покрит плувен басейн“;
- „Реконструкция на спортна зала – гр. Чипровци, УПИ III, кв. 60, пл. № 131, община Чипровци, област Монтана“.

По-подробна информация за реализираните проекти и дейности е представена в ***Приложение №1.***

Общото финансово изпълнение на Приоритет 2.5. е **29 956 хил. лв.,** което съставлява около **40%** от постигането на Стратегическа цел 2 и малка част от постигнатия напредък за цялата ОСР - под **6%.**

Приоритет 2.6. Подкрепа на мерки за социално включване и предотвратяване рисковете за социално изключване

По приоритета са планирани четири специфични цели: „Преодоляване на дискриминационни условия за наемане на работа на лица с увреждания“, „Развитие на услуги в общността с цел преодоляване на социалното изключване и изолация“, „Провеждане на интегрирани политики от институциите на регионално и местно ниво за социално включване“ и „Интегриране на ромите в областта“.

Реализирани са следните проекти, финансирани от различни източници, но предимно ОПРЧР, ОПХ и Фонд „Социална закрила“:

- „Звено за услуги в домашна среда – Лом“ с бенефициент Община Лом;
- „Комплекс за здравни и социални услуги (КЗСУ) „Св. Мина“ с бенефициент Община Монтана;
- „Подай ръка“ с бенефициент Община Лом
- „Създаване на звено за услуги в домашна среда - за разширяване на дейностите на „Домашен социален патронаж“ в община Медковец, област Монтана“;
- „Нова социална услуга „Център за настаняване от семеен тип на лица с физически увреждания“ в град Вършец“ с бенефициент Община Вършец;
- „Ново начало - разкриване на Център за настаняване от семеен тип за деца с увреждания в Община Берковица“;
- „Център за настаняване от семеен тип „Мечта““ с бенефициент Община Лом;
- „Защитено жилище за лица с психични разстройства – Лом“ с бенефициент Община Лом;
- „Защитено жилище „Адаптация““ с бенефициент Община Монтана;
- „Да си подадем ръка“ с бенефициент Община Вълчедръм;
- „Създаване условия за независим живот на уязвими лица в Община Монтана“;
- „Община Лом – в грижа за децата“;
- „Инвестиция в бъдещето“ с бенефициент Община Монтана;
- „Център за почасово предоставяне на услуги за социално включване в общността или в домашна среда“ с бенефициент Община Якимово;

- „Подкрепа за независим живот в община Вършец“;
- „Звено за почасово предоставяне на услуги за социално включване“ с бенефициент Община Лом;
- „Създаване на център за предоставяне на интегрирана социална услуга в Община Берковица“;
- „Център за почасово предоставяне на социални услуги в общността и в домашна среда, Община Чипровци“;
- „Център за иновативни комплексни социални услуги в Община Брусарци“;
- „Център за независим живот“ с бенефициент Община Георги Дамяново;
- „Намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване“ с бенефициент Община Бойчиновци;
- „Интегрирани социални услуги за лица в неравностойно положение на територията на Община Медковец“;
- „Център за почасови интегрирани услуги за социално включване в общността и в домашна среда в община Вълчедръм“;
- „Топъл обяд в община Георги Дамяново“;
- „Осигуряване на топъл обяд в град Лом“;
- „Топъл обяд в община Бойчиновци“;
- „Осигуряване на топъл обяд на социално слаби лица от община Медковец“;
- „Осигуряване на топъл обяд в община Чипровци“;
- „Осигуряване на топъл обяд в община Брусарци - 2016“;
- „Осигуряване на топъл обяд в община Вълчедръм – 2016 г.“;
- „Осигуряване на топъл обяд в община Берковица - 2016 г. “;
- „Осигуряване на топъл обяд в община Якимово“;
- „Осигуряване на топъл обяд в община Чипровци“;
- „Осигуряване на топъл обяд в община Медковец“;
- „Осигуряване на топъл обяд в община Вълчедръм“;
- „Осигуряване на топъл обяд в община Берковица“;
- „Топъл обяд 2016 г. в Монтана“;
- „Модернизиране на кухненско оборудване и обзавеждане на Домашен социален патронаж гр. Бойчиновци“;

- „Модернизиране на кухненското оборудване и обзавеждане на Домашен социален патронаж в община Вълчедръм“;
- „Кухненско оборудване и обзавеждане на Домашен социален патронаж – Лом“;
- „Комплексен подход за ромско включване в община Монтана“ по програма за „Насърчаване на социалното включване на ромите и други уязвими групи“.

По-подробна информация за реализираните проекти и дейности е представена в ***Приложение №1.***

Общото финансово изпълнение на Приоритет 2.6. е **12 375 хил. лв.,** което съставлява около **16%** от постигането на Стратегическа цел 2 и малка част от постигнатия напредък за цялата ОСР - под **3%.**

3. Изпълнение на Стратегическа цел 3. Подобряване на териториалната устойчивост и свързаност

Тази стратегическа цел акцентира върху постигане на балансираност и свързаност в областен, регионален, национален и трансграничен план чрез изграждане на необходимата транспортна, техническа и екологична инфраструктура, развитие и благоустрояване на населените места, развитие на транснационално и трансгранично сътрудничество.

Приоритет 3.1. Развитие на инфраструктура за свързаност и достъпност

По приоритета е предвидена една специфична цел - „Доизграждане и развитие на транспортната инфраструктура“ със следните мерки: „Развитие на транспортната инфраструктура по направленията на Трансевропейските транспортни коридори“, „Развитие и модернизация на пътища, осигуряващи достъп до европейските транспортни коридори и вътрешнорегионалните връзки“, „Модернизация на транспортната мрежа, създаваща благоприятна среда за живот“.

Изпълнени са следните по-важни проекти:

- „Обходен път на гр. Монтана - Път I-1 (Е79)“ с бенефициент Агенция „Пътна инфраструктура“;
- „Рехабилитация на общински път, обект Път MON1130/II-81, Расово - Лом/-граница Община (Лом-Якимово) - Комощица - /III - 818/ - Якимово - /III - 818/ или Път IV-10127 Якимово - Комощица - стара номерация на пътя“ с бенефициент Община Якимово;
- „Рехабилитация и реконструкция на пътната мрежа в община Вършец“;

- „Рехабилитация и/или реконструкция на участъци от общински пътища на територията на община Берковица – (Път MON2008, Път MON1091, Път MON1012, Път MON2002, Път MON1001, Път MON1013)“;
- „Реконструкция и рехабилитация на част от общинската пътна мрежа в община Вършец - общински път MON 1092 /III - 812/ Вършец - кв. Заножене - Спанчевци /III - 812/ и общински път MON 3097 /MON1092/ кв. Заножене – м. Водопада“.

Изпълнени са и редица дейности за подобряване на общинската инфраструктура със средства от общинските бюджети или целеви средства от държавата.

По отношение основните три заложени проекта за реализация по Приоритет 3.1. на ОСР Монтана 2014-2020 г. резултатите са следните:

- Проект за изграждане на скоростен път Видин – Монтана – Ботевград (Е 79) като част от Приоритетна ос № 7 от TEN-T по направлението на ЕТК № 4 - към 31.12.2017 г. проектът е в етап на проектиране със средства от Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ по проект „Подготовка на проект: Път I-1 /Е-79/ „Видин-Монтана-Враца“ с дата на приключване на проекта: 31.01.2019 г.;
- Проект за модернизация на жп линията Видин – София като част от Приоритетна ос № 22 от TEN-T по направлението на ЕТК № 4 - към 31.12.2017 г. е завършено проектирането чрез изпълнение на проект по Оперативна програма „Транспорт 2007-2013“, но до 2020 г. няма налично финансиране за изпълнението на проекта;
- По проект за модернизиране инфраструктурата на пристанище Лом като мултимодален възел от Приоритетна ос № 18 от TEN-T по направлението на ЕТК №7 не се наблюдава развитие.

Другите основополагащи проекти също не са реализирани и остават актуални за настоящата стратегия, както и за новата такава до 2027 г.:

- „Реконструкция и модернизация на второкласен път II - 81 (Лом-Монтана-Берковица-София), вкл. изграждане на тунел през прохода Петрохан, който свързва пристанище Лом с международния път Е-79 и София“;
- „Изграждане на фериботен комплекс Лом – Раст и подобряване на транспортно-комуникационните връзки към пристанището“;
- „Изграждане на „Дунавски панорамен път“ - реконструкция и модернизация на път II-11 (Видин-Димово-Лом-Оряхово), обслужващ крайдунавската територия“;

Общото финансово изпълнение на Приоритет 3.1. е **109 919 хил. лв.,** което съставлява **45%** от постигането на Стратегическа цел 3 и **22%** от постигнатия напредък за цялата ОСР.

Реализираните проекти и дейности са представени подробно в ***Приложение №1.***

Приоритет 3.2. Развитие и модернизация на техническата инфраструктура

По този приоритет са предвидени цели и мерки, които следва да допринесат за диверсификация на енергийните доставки за област Монтана – битова газификация на населените места, усвояване на възобновяеми енергийни източници – усвояване на ВЕИ, инсталиране на генератори за вятърна и соларна енергия, извличане енергията на биомасата, мерки за енергийна ефективност и подобряване на достъпа до услугите на информационното общество.

По ПРСР са реализирани няколко проекта за фотоволтаици и развиване на ВЕИ, но те са съотнесени към Приоритет 3.4. при развитие на неземеделски дейности в селските райони.

Изпълнени са проекти само по първата цел за повишаване на енергийната ефективност, финансирани предимно от ОПРР, НПЕЕМЖС, НДЕФ и „Красива България“:

- „Използване на възобновяема енергия в домове за възрастни хора в с. Добри дол и административната сграда на Община Лом“;
- „Техническо обследване, енергийно обследване, инженеринг (проектиране и СМР) и строителен надзор на 10 бр. многофамилни жилищни сгради в гр. Монтана“;
- „Енергийна ефективност на многофамилни жилищни сгради – кв. „Заряница“ - бл. 10, 12, 13 и бл. 18, 19, 20, жк „Изгрев“ – бл. 1 и 2“;
- „Повишаване на енергийна ефективност на жилищни сгради в град Берковица“;
- „Проект за внедряване на мерки за енергийна ефективност в читалище „Вл. Вазов“ с. Комощица“;
- „Внедряване на мерки за енергийна ефективност в ОУ „Владимир Минчев“, с. Владимирово, община Бойчиновци и извършване на СМР, свързани с тях“;
- „Повишаване енергийната ефективност на общинската културна инфраструктура в община Берковица - Народно читалище „Иван Вазов-1872“, гр. Берковица;
- „Повишаване на енергийната ефективност на обществена сграда на общинската и държавната администрация, находяща се в гр. Берковица, пл. „Йордан Радичков“ № 4;

- „Повишаване енергийната ефективност на общинската образователна инфраструктура в община Берковица - ДГ „Звънче“, град Берковица;
- „Повишаване на енергийната ефективност на сграда на държавната администрация – РУ Полиция Берковица, находяща се в гр. Берковица, пл. „Йордан Радичков“ № 13;
- „Въвеждане на енергоспестяващи мерки за ДЯ № 4 гр. Монтана“;
- „Основен ремонт фасади и покрив на сградата на Обединен детски комплекс гр. Монтана“;
- „Саниране на ДГ №5 Дъга“;
- „Намаляване на емисиите парникови газове чрез внедряване на мерки за енергийна ефективност в Детска ясла – Берковица“;
- „Намаляване на емисиите парникови газове чрез внедряване на мерки за енергийна ефективност в ОУ „Петър Парчевич“ – град Чипровци“;
- „Намаляване на емисиите парникови газове чрез внедряване на мерки за енергийна ефективност в административна сграда на Община Чипровци – град Чипровци“.

По проекта на Изпълнителна агенция „Електронни съобщителни мрежи и информационни системи“ (ИА ЕСМИС) за развитие на високоскоростен широколентов достъп в България, завършен през 2015 г., не са изпълнявани дейности на територията на област Монтана.

Общото финансово изпълнение на Приоритет 3.2 е **20 367 хил. лв.,** което съставлява **8%** от постигането на Стратегическа цел 3 и **4%** от постигнатия напредък за цялата ОСР.

Реализираните проекти и дейности са представени подробно в ***Приложение №1.***

Приоритет 3.3. Запазване и подобряване качествата на околната среда чрез интегриране на глобалните екологични цели и развитие на екологичната инфраструктура

По приоритета са предвидени три специфични цели: „Превенция на климатичните промени и борба с техните последствия“, „Запазване и подобряване на качествата на околната среда“, „Подобряване на инфраструктурата за опазване на околната среда“.

Изпълнени са проекти предимно за подобряване на ВиК мрежата, както и няколко за управление на природни рискове и по един за създаване на стратегия за управление на

финитe прахови частици и за устройство и управление на защитени територии. Сред изпълнените проекти са следните:

- „Реконструкция на вътрешни водопроводни мрежи в с. Крива бара - II етап, с. Смирненски, с. Буковец и с. Княжева махала - община Брусарци“;
- „Реконструкция на вътрешна водопроводна мрежа и външен довеждащ водопровод гр. Брусарци и реконструкция вътрешна водопроводна мрежа I етап и хидрофорна станция в с. Крива бара“;
- „Реконструкция на част от водопроводните мрежи на населените места с. Лехчево, с. Громшин, с. Мадан, с. Владимирово и с. Мърчево в община Бойчиновци“;
- „ПСПВ, алпийско водохващане и реконструкция на водопроводна мрежа на с. Бързия, община Берковица“;
- „Реконструкция на вътрешна водопроводна мрежа с. Мокреш, община Вълчедръм - II-ри етап, пречиствателна станция за питейна вода при помпена станция: Мокреш“;
- „Строителство и реконструкция на вътрешна водопроводна мрежа в част от населените места на община Вършец“;
- „Реконструкция на вътрешна водопроводна мрежа и изграждане на канализационна система с пречиствателно съоръжение на село Копиловци, общ. Георги Дамяново“;
- „Реконструкция на част от водопроводната мрежа на село Дългоделци, община Якимово, област Монтана“;
- „Водоснабдяване - реконструкция на вътрешна водопроводна мрежа, с. Гаврил Геново (1-ва фаза)“;
- „Реконструкция на вътрешна водопроводна мрежа в община Бойчиновци“ със следните обособени позиции: Обособена позиция 1: Реконструкция на вътрешна водопроводна мрежа в с. Громшин, община Бойчиновци; Обособена позиция 2: Реконструкция на вътрешна водопроводна мрежа в с. Мадан, община Бойчиновци;
- „Реконструкция на водопроводна мрежа на с. Сливовик, община Медковец - първи етап“;
- „Доизграждане на водопроводна мрежа с. Септемврийци, община Вълчедръм“;
- „Реконструкция на вътрешна водопроводна мрежа ул. „Синчец“, ул. „Оборище“, ул. „Кочо Честименски“, гр. Берковица“;
- „Доизграждане водоснабдителната система на град Вълчедръм“;
- „Изграждане на водопровод за минерална вода от сондаж при минералната баня с. Бързия до минералната бана гр. Берковица“;

- „Разработване на Комплексна програма за КАВ по показателите ФПЧ$_{10}$ и ПАВ на община Монтана“;
- „Изпълнение на дейности за устройство и управление на резерват „Чупрене“, резерват „Горната кория“ и поддържан резерват „Ибиша““;
- „Изграждане и укрепване на инфраструктура за предотвратяване на наводнения и заливане на територия в рамките на регулацията на с. Смирненски, община Брусарци, област Монтана“.

Изпълнени са и дейности от общините, финансирани от общинските им бюджет или целеви субсидии.

От предварително идентифицираните проекти в ОСР Монтана 2014-2020 г. не са реализирани двата за изграждане на пречиствателни станции за отпадни води в градовете Лом и Берковица.

Подробни данни за изпълнените дейности са представени в ***Приложение №1.***

Общото финансово изпълнение по Приоритет 3.3. е **44 470 хил. лв.,** което съставлява **18%** от постигнатия напредък по Стратегическа цел 3 и близо **9%** от ОСР.

Приоритет 3.4. Развитие на градските и селските райони

Приоритетът включва разнообразни цели като: „Благоустрояване на населените места“ и „Разнообразяване на селската икономика и подобряване на качеството на живот в малките градове и селските райони“.

Общините Брусарци, Бойчиновци, Вълчедръм, Вършец, Медковец, Монтана и Чипровци са изготвили Общи устройствени планове в изпълнение на този приоритет.

Има реализирани малък по обем дейности за изготвяне на кадастрални карти, но като цяло това е един от сериозните проблеми на областта. По данни на АГКК, покритието с кадастър на територията на област Монтана е едва 12,3% при средно за страната 19,8%. С най-висока стойност се отличава София (столица) с 96,3% и област Ловеч с 80,4%, а с най-ниска област Кърджали с 3,4%.[10]

Основни изпълнени проекти по този приоритет са:

- „Подготовка на инвестиционни проекти, включени в зоните за въздействие и постигане на готовност на Община Лом за кандидатстване през следващия програмен период 2014-2020 г.“;

[10] Източник: „Регионални профили“ - 2016 г., Институт за пазарна икономика

- „Подкрепа за изготвяне на интегриран план за градско възстановяване и развитие за град Берковица“;
- „Изграждане на зелена и достъпна градска среда в гр. Лом“;
- „Осигуряване на зелена и достъпна среда в град Монтана“;
- „Подготовка на Община Монтана за успешно развитие през следващия програмен период 2014-2020 г.“;
- „Обновяване на паркове, зелени пространства и улици“;
- „Обновяване и благоустрояване на площадните пространства в гр. Бойчиновци, с. Лехчево, с. Владимирово и с. Ерден“;
- „Благоустрояване на площадни пространства: 1. Благоустрояване на площадни пространства и детска площадка в с. Мърчево; 2. Благоустрояване на площадни пространства в с. Громшин; 3. Благоустрояване на площадни пространства в с. Мадан“;
- „Подобряване на площадни пространства за отдих в с. Василовци, с. Дондуково, с. Киселево, община Брусарци“;
- „Ремонт площадно пространство с. Долни Цибър, община Вълчедръм“;
- „Ремонт на обществени паркове, градинки и зелени площи в гр. Вършец, община Вършец“;
- „Реконструкция на площадни пространства и прилежащи площи в с. Долно Церовене, с. Дългоделци, с. Якимово и с. Комощица, общ. Якимово“;
- „Реконструкция и изграждане на улична мрежа, тротоари, площади и улично осветление в гр. Берковица - I етап: Рехабилитация и основен ремонт на ул. „Александровска“, гр. Берковица (участък от 251 ул. „Иван Вазов“ до ул. „Хаджи Петър Илиев“)“;
- „Рехабилитация и основен ремонт на ул. „Николаевска“, град Берковица“;
- „Изграждане на техническа инфраструктура, необходима за подобряването и обновяването на основните услуги за населението и икономиката в община Бойчиновци - I етап - гр. Бойчиновци - 05236; - с. Владимирово - 11418; - с. Мърчево - 49607; - с. Громшин – 17943“;
- „Благоустрояване улична мрежа град Вълчедръм“;
- „Реконструкция и модернизация на уличното осветление в община Вършец - гр. Вършец, с. Спанчевци, с. Долна Бела Речка, с. Горна Бела Речка, с. Стояново, с. Долно Озирово, с. Горно Озирово, с. Черкаски, с. Драганица“;

- „Рехабилитация и частична реконструкция на група улици в гр. Вършец“;
- „Реконструкция и рехабилитация на част от уличната мрежа на гр. Вършец, община Вършец“;
- „Благоустрояване на улична мрежа и прилежащи площи в с. Копиловци, с. Георги Дамяново и с. Говежда, общ. Г. Дамяново“;
- „Изграждане на улична мрежа в с. Аспарухово, общ. Медковец, обл. Монтана“;
- „Подобряване средата на живот в община Чипровци чрез реконструкция, ремонт и изграждане на тротоари, улично осветление и улична мрежа“;
- „Благоустрояване на улична мрежа гр. Вълчедръм – ул. „Стоян Заимов“ и ул. „Антон Страшимиров“;
- „Ремонтни дейности по улици на с. Расово и с. Медковец“.

Чрез средства от ПУДООС са облагородени зелените площи, детските и спортни площадки в общините Бойчиновци, Медковец, Монтана, Берковица и Георги Дамяново.

Изпълнени са общо 36 проекта за развитие на неземеделски дейности, от които 29 бр. са за селски туризъм; 5 бр. - за изграждане на фотоволтаични централи и 2 бр. - за развитие на предприятия в промишлеността.

Подготвени са и при финансиране ще се изпълняват три стратегии за водено от общностите местно развитие (ВОМР): за община Лом; за общините Чипровци, Чупрене (област Видин), Георги Дамяново и Ружинци (област Видин); и за общините Берковица и Годеч (Софийска област), които ще стимулират допълнителни инвестиции на местно ниво.

Общото финансово изпълнение по Приоритет 3.4. е **59 320 хил. лв.,** което съставлява **24%** от постигнатия напредък по Стратегическа цел 3 и близо **12%** от ОСР.

Приоритет 3.5. Развитие на транснационално и трансгранично сътрудничество

Осъществяването на съвместни проекти и инициативи между граничните региони подобрява качеството на живот и работната среда, достъпа до основните услуги и създава нови възможности за повишена регионална конкурентоспособност и устойчиво развитие.

По приоритета са изпълнени значителен брой трансгранични и два транснационални проекта:

- „Адаптиране и въвеждане на иновативен модел за насърчаване на самостоятелната заетост от община Храдец Кралове в община Монтана“;
- „Основи за по-добро бъдеще на нашите младежи“;

- „Почистване на речно корито и закупуване на техника за превенция на и реакция при наводнения“;
- „Създаване на предпоставки за по-добра достъпност до туристически атракции в Пантелей и Лом чрез подобряване на туристическата инфраструктура и увеличаване броя на туристите“;
- „Рекреативните и спортните обекти като туристически потенциал на региона“;
- „Подобряване на спортната инфраструктура като база за развитие на млади спортни таланти“;
- „Виртуални предприятия“;
- „Съвместни трансгранични инициативи за създаване на екологично чист район“;
- „Подобряване на нематериалното културно наследство в трансграничния регион“;
- „Модерни и привлекателни учебни заведения в трансграничния регион Монтана – Пирот“;
- „Оптимизиране на системата за сметосъбиране и сметоизвозване в трансграничен регион Монтана – Пирот“;
- „Трансграничният потенциал като основа за устойчиво развитие“;
- „Консервация, ревитализация и изложба на Ранно християнска базилика и средновековна крепост в трансграничен регион“;
- „Превенция на демографския срив в трансграничен регион“;
- „Интегрирана мултимедийна платформа за активни култура и туризъм – ИМПАКТ“;
- „Зелено училище като средство за насърчаване на устойчивото използване на културното и природно наследство и ресурси“;
- „Приключение с балон - Нов съвместен туристически продукт“;
- „Валоризация на автентичната култура за трансграничен туризъм“;
- „Създаване на мрежи за устойчиво използване на природното наследство и ресурси в трансграничния регион“;
- „Комбинирани усилия в подкрепа на хората в неравностойно положение на пазара на труда в трансграничната зона“;
- „Повишаване ефективността на здравеопазването в трансграничния регион“;
- „Разработване на общ подход към образованието по предприемачество в училище“;
- „Безопасно училище – система за сътрудничество между община и полиция Берковица и Елбльог/ Полша“.

Тематично проектите могат да се групират на 8 бр. за развитие на туризма, вкл. съхраняване на културното наследство; 4 бр. за развитие на образованието и подкрепа на младежта; 3 бр. за изграждане на спортна инфраструктура; 3 бр. за опазване на околната среда; 3 бр. за повишаване на заетостта, вкл. насърчаване на предприемачеството и 2 бр. за подкрепа на здравеопазването. Това означава, че изпълнените проекти и дейности по този приоритет спомагат за постигане на въздействие и за останалите засегнати тематични групи, които са изброени по-горе със собствени приоритети.

Подробни данни за изпълнените дейности са представени в ***Приложение №1.***

Общото финансово изпълнение по Приоритет 3.5. е **10 589 хил. лв**., което съставлява **4%** от постигнатия напредък по Стратегическа цел 3 и **2%** от ОСР.

4. Изпълнение на Хоризонтален приоритет 4. Подобряване на административния капацитет на областно и общинско институционално ниво за реализиране на политиката за развитие на човешките ресурси и осигуряването на заетост и по-добри условия за труд и живот

Приоритетът включва четири специфични цели: „Повишаване на административния капацитет при предлагането на административни услуги, чрез прилагане на новите форми на информационно и административно обслужване“, „Изграждане на регионални и местни партньорства за развитие“, „Повишаване на квалификацията на работещите в областните и общинските администрации в сферата на социалния капитал“ и „Усилване на капацитета и подобряване на координацията за управление на средствата от фондовете на ЕС на областно и местно ниво“.

Изпълнени са проекти предимно за повишаване на административния капацитет по ОПАК, както и два за създаване и развитие на областния информационен център в Монтана:

- „Областен информационен център - община Монтана (ОИЦ Монтана)“;
- „Функциониране на Областен информационен център - Монтана“;
- „Техническа помощ за община Монтана - бенефициент по приоритетна ос 1 на ОПРР 2014-2020“;
- „Осигуряване на капацитет за ефективно управление и администриране на процесите по градско възстановяване и развитие на град Лом“;
- „Подобряване на административния капацитет в Община Берковица“;
- „Укрепване на капацитета и квалификацията на служителите в общинска администрация Монтана“;
- „Повишаване капацитета на Общинска администрация Берковица“;

- „Общинска администрация Берковица - съвременна и компетентна“;
- „Общинска администрация Вършец – компетентна и ефективна“;
- „Повишаване на квалификацията на служителите в общинската администрация“;
- „Развитие и усъвършенстване на компетентността и ефективността на общинска администрация Вършец“;
- „Компетентна и ефективна общинска администрация – Община Бойчиновци“;
- „Повишаване квалификацията на служителите в община Медковец чрез обучения“;
- „Повишаване на капацитета на служителите на Община Якимово за по-качествено предоставяне на услуги на гражданите и бизнеса“;
- „Компетентна и ефективна общинска администрация – Чипровци“;
- „Компетентни и обучени служители – гаранция за ефективността на общинска администрация Георги Дамяново“.

Направени са стъпки за по-доброто обслужване на гражданите и бизнеса в посока интегриране на административните услуги (т.н. предоставяне на услуги на „едно гише”), така и развитие на формите на тяхното предоставяне, напр. въвеждане на електронни услуги.

В своето изследване Регионални профили за 2016 г. Институт за пазарна икономика поставя следните оценки за област Монтана за свързаните с приоритета показатели:

- Оценка - електронно правителство (от 1 до 5) – за област Монтана – **2,9** за 2015 г., което е повишение от 2,7 за 2014 г., което е по-високо от средното за страната – 2,7. Областта с най-висока оценка по този показател е Добрич 3,3, следвана от Търговище и Велико Търново с оценки от 3,2. С най-лоша оценка е област Видин с 1,4.
- Оценка - едно гише (от 1 до 6) - област Монтана получава 3,3, което е един от най-високите резултати и значително по-висок от средния за страната от 2,6. С най-висок резултат за 2015 г. е област Русе с 3,5, следвана от областите Добрич и Ямбол с по 3,4. Най-ниска оценка получава област Силистра с 1,5. [11]

Подробни данни за изпълнените дейности са представени в ***Приложение №1.***

Общото финансово изпълнение по Приоритет 3.5. е **2 504 хил. лв**., което съставлява незначителна част от постигнатия напредък по цялата ОСР.

[11] Източник: „Регионални профили“ - 2016 г., Институт за пазарна икономика

VII. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Областната стратегия за развитие на област Монтана 2014-2020 г. е документ за стратегическо планиране на регионалното развитие на областта, който е разработен в съответствие с документите за планиране на регионалното развитие от по-високо йерархично ниво и който запазва своята актуалност и след изтичането на половината от програмния период 2014-2020 г.

1. Изводи

По отношение на необходимостта от промени по отношение на Областната стратегия за развитие за остатъка от периода до 2020 г.:

- Налични са промени в националното законодателство, които пораждат необходимостта от актуализация на документа;

По отношение на промените в социално-икономическото развитие между общините, в областта, вътрешнорегионалните различия по отношение на социално-икономическото развитие на областите в Северозападен район (ниво 2), междурегионалните различия спрямо останалите райони от ниво 2, средното ниво за страната и ЕС:

- Налични са промени в социално-икономическото развитие на областта, които налагат актуализация на документа;
- Основен двигател на икономически растеж е община Монтана;
- Промените в социално-икономическото развитие на областта могат да се обобщят основно като положителни в сферата на икономиката и отрицателни по отношение на демографското развитие;
- Областта превъзхожда останалите области в Северозападен регион по отношение на показателите за коефициент на безработица и относителен дял на лицата на възраст между 16 и 74 години, използващи регулярно интернет;
- Наблюдават се 4 показателя, по които област Монтана е с по-неблагоприятни стойности от останалите области в СЗР: Коефициент на икономическа активност - 15-64 навършени години, относителен дял на населението на възраст между 25 и 64 навършени години с висше образование, чуждестранни преки инвестиции в нефинансовите предприятия с натрупване към 31.12 и дължина на първокласните пътища;

- Това откроява и следните проблеми: малък дял на икономически активното население, липса на квалифицирани кадри в областта, малък размер на чуждестранните инвестиции и пътна мрежа в по-нисък клас от останалите области;
- По отношение на показателя БВП на човек от населението област Монтана дава едва 13% от средното за ЕС.

По отношение на целите, приоритетите, проектите и дейностите:

- В ОСР за периода 2014-2020 г. всички дефинирани приоритети и цели са съгласувани с европейските, националните и регионалните стратегически документи;
- Междинната оценка на изпълнението на Областната стратегия за развитие показва един значителен прогрес, като за периода 2014-2020 г. са осъществени и договорени инвестиции за **504 437 хил. лв., което се равнява на 272% изпълнение спрямо заложените цели до 2017 г. и на 109% спрямо целите за 2020 г.;**
- При оптимистичен сценарий изпълнението на ОСР до 31.12.2020 г. може да достигне 196%, а при песимистичен - 131%;
- По отношение на приоритетите, опасност от непълно изпълнение имат Приоритет 1.1., Приоритет 2.1., Приоритет 2.3., Приоритет 2.4., Приоритет 2.6., Приоритет 3.4. и Приоритет 4.
- **Постигнат е осезаем напредък по всички цели и по повечето приоритети на стратегията.** С най-голямо въздействие могат да се посочат приоритетите: Приоритет 1.2. „Насърчаване на инвестиции в бизнес иновации и повишаване на ресурсната ефективност в предприятията“, Приоритет 3.1. „Развитие на инфраструктура за свързаност и достъпност“, Приоритет 3.4. „Развитие на градските и селските райони“ и Приоритет 1.3. „Активизиране на специфичния потенциал на регионалната икономика“;
- Съществен дял са реализираните проекти за подобряване на пътната и ВиК инфраструктура, конкурентоспособността на местните предприятия, в това число развитието на селското стопанство и развитието на социалните услуги;
- Налично е ефикасно комбиниране на различни финансови източници, вкл. собствени средства от общинските бюджети, финансиране от централния бюджет и фондовете на ЕС. Ограничените потенциали за капиталови разходи от собствени средства и от централния бюджет са компенсирани с успешно реализирани проекти с европейско финансиране;

- Най-голям брой са проектите, финансирани по Програма за развитие на селските райони (231 бр.), следвани от проектите по Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика“ и нейното продължение Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“ (130 бр.), Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ (76 бр.), от Оперативна програма „Регионално развитие“/ „Региони в растеж“ – 25 бр. и Трансгранични програми: България - Сърбия, България – Румъния – 21 бр.

По отношение на индикаторите:

- Налични са индикатори, за които не може да се направи оценка, поради липса на достатъчна информация (източник на информация, конфиденциалност на данните или липса на зададена целева стойност, съответно невъзможност да се направи оценка за изпълнение;
- 36,7% от ключовите индикатори за наблюдение и оценка на изпълнението на ОСР на Област Монтана 2014-2020 г. са с постигната условна междинна стойност от 43% изпълнение на целевата стойност за 2020 г.;
- За общите количествени показатели - принос към стратегия Европа 2020 не се поддържат данни на областно ниво;
- Само за 2 от представените 7 глобални екологични показатели за област Монтана може да се направи оценка – тези, свързани с разходи за ДМА с екологична насоченост към средата на периода и тя е , че са преизпълнени целите;
- Областите, в които индикаторите показват значително преизпълнение са основни показатели на нефинансовите предприятия, туризъм, образование, култура, водоснабдяване, строителство с екологична насоченост и капацитет за разработване и управление на проекти от ЕСИФ.

По отношение на наблюдението и изпълнението на ОСР, подобряването на организацията и координацията на компетентните органи и ефективността на работа на административните структури във връзка с по-нататъшното изпълнение на ОСР, подобряване на действията по прилагането на принципа на партньорство и осигуряване на информация и публичност на процеса за изпълнение, провеждане на политиката за регионално и местно развитие в областта от гледна точка на натрупания опит, актуалните проблеми, потенциала, възможностите и рисковете за периода до 2020 г.:

- Част от общините в областта не документират годишно изпълнението на своите ОПР, а половината от общините не са извършили междинни оценки на тези документи;
- Липсват единни стандарти при отчитането и представянето на проекти с принос към ОСР Монтана от страна на общинските администрации, което се отразява на дисбаланса между отчетените проекти на отделните общини;
- Липсва практика за регулярно и ежегодно отчитане на напредъка по ОСР – на база отчетена и представена информация от общините и нейното консолидиране в доклад за изпълнението на ОСР.

2. Препоръки

По отношение на съдържанието на ОСР:

- Необходима е актуализация на Областната стратегия за развитие на област Монтана 2014-2020 г. в съдържанието във връзка с промяна на нормативната рамка, определяща регионалното развитие в страната и новото понятие за „район за целенасочена подкрепа“. Следва да се включат две нови точки, а именно: мерки и средства за реализация на дейности в районите за целенасочена подкрепа и насоки и мерки за развитие на териториалното сътрудничество.

По отношение на индикаторите:

- Идентифицирана е необходимост от промяна на индикаторите с цел отпадането на тези, за които няма източник на информация или задаване на целеви стойности за 2020 г.

По отношение на наблюдението и изпълнението на ОСР:

- Провеждане на регулярни и ефективни заседания на Областния съвет за развитие с равностойно представителство на всички общини. На заседанията следва да се комбинират темите „отчитане на постигнатото“ и „планиране на съвместни действия по изпълнението на ОСР“;
- Утвърждаване на единни стандарти за отчитане на проекти и индикатори с принос към ОСР от страна на отделните общински администрации;
- Изготвяне на консолидирани годишни доклади за изпълнението на ОСР от страна на областна администрация и на база на единните стандарти за отчетност от страна на общините;

- Представяне на консолидираните доклади на заседания на Областния съвет за развитие;
- Определяне на ключови насоки/проекти (вкл. междуобщински и с бенефициент Областна администрация Монтана) на годишна основа;
- По отношение осигуряването на информация и публичност трябва да се постигне равнопоставеност за всички сектори и източници на финансиране, без да се акцентира специално на проектите с европейско финансиране.

Посочените препоръки следва да бъдат изпълнени чрез разработването на Актуализиран документ за изпълнение на ОСР Монтана 2014-2020 г.

В заключение, комплексът от изпълнени мерки и дейности по приоритетите за реализацията на стратегическите цели до 2017 г. постига напредък в няколко основни области на въздействие, както следва:

- Икономически растеж и развитие на конкурентоспособността на стопанските единици;
- Повишена социална сигурност, равнопоставеност и перспективност;
- Напредък в изграждането на съвременни пътна и ВиК инфраструктура, висококачествени комунални услуги;
- Съхранено и развито уникално културно наследство и околна среда.

VIII. СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

Абревиатура	Значение
АГКК	Агенция по геодезия, картография и кадастър
АЗ	Агенция по заетостта
АПИ	Агенция „Пътна инфраструктура“
ВЕИ	Възобновяеми енергийни източници
ДБТ	Дирекция „Бюро по труда“
ЕЗФРСР	Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
ЕК	Европейска комисия
ЕС	Европейски съюз
ЕСИФ	Европейски структурни и инвестиционни фондове
ЕСФ	Европейски социален фонд
ЕФМДР	Европейския фонд за морско дело и рибарство
ЕФРР	Европейски фонд за регионално развитие
ЗЖ	Защитено жилище
ЗРР	Закона за регионалното развитие
КФ	Кохезионен фонд
ИСУН/ ИСУН 2020	Информационна система за управление и наблюдение на средствата от Структурните инструменти на Европейския съюз
МИЕТ	Министерство на икономиката, енергетиката и туризма
МКВП	Междуведомствена комисия за възстановяване и подпомагане
ММС	Министерството на младежта и спорта
МОН	Министерството на образованието
МРРБ	Министерство на регионалното развитие и благоустройството
МСП	Малки и средни предприятия
МТСП	Министерство на труда и социалната политика
НДЕФ	Национален доверителен екофонд
НПЕЕМЖС	Национална програма за енергийна ефективност на многофамилни жилищни сгради
НСИ	Национален статистически институт
ОДЗ	Областна дирекция „Земеделие“
ОП	Оперативна/и програма/и
ОПАК	Оперативна програма „Административен капацитет“ 2007-2013 г.
ОПДУ	Оперативна програма „Добро управление“ 2014-2020 г.
ОПОС	Оперативна програма „Околна среда“ 2007-2013; 2014-2020 г.
ОПИК	Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“ 2014-2020 г.
ОПНОИР	Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014-2020 г.
ОПР	Общински план за развитие
ОПРКБИ	Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика“ 2007-2013 г.

ОПРР	Оперативна програма „Регионално развитие“ 2007-2013 г./ „Региони в растеж“ 2014-2020 г.
ОПРСР	Оперативна програма „Развитие на сектор „Рибарство“ 2007-2013 г.
ОПРЧР	Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ 2007-2013 г.; 2014-2020 г.
ОПТП	Оперативна програма „Техническа помощ“
ОПЮЕ	Оперативна програма „Югоизточна Европа“ 2007-2013
ОСР	Областна стратегия за развитие
ОУ	Основно училище
ПИП РУРР	Публична инвестиционна програма „Растеж и устойчиво развитие на регионите“
ПМДР	Програма за морско дело и рибарство
ППЗРР	Правилник за прилагане на закона за регионално развитие
ПРСР	Програма за развитие на селските райони 2007-2013 г.; 2014-2020 г.
ПСОВ	Пречиствателна станция за отпадъчни води
ПТГС	Програма за трансгранично сътрудничество
ПЧП	Публично-частно партньорство
РИОСВ	Регионална инспекция по околната среда и водите
ФМ на ЕИП	Финансов механизъм на Европейското икономическо пространство 2009-2014 г.
ЦНСТ	Център за настаняване от семеен тип

IX. СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ ОСНОВНИ ИЗТОЧНИЦИ НА ИНФОРМАЦИЯ

Използваните ***източници на информация*** за изготвянето на настоящите междинна оценка и доклад за резултатите от нея са както следва:

- Методически указания за разработване на национална стратегия за регионално развитие (2012–2022 г.), регионални планове за развитие на районите ниво 2 (2014–2020 г.), областни стратегии за развитие (2014–2020 г.), общински планове за развитие (2014–2020 г.); 2011 г. МРРБ;
- Методика за изготвяне на междинна оценка на областна стратегия за развитие, 2009 г. МРРБ;
- Методически указания на Министерство на регионалното развитие и благоустройство за актуализация на действащите стратегии и планове за регионално и местно развитие – 2009 г.;
- Регионален план за развитие на Северозападен район 2014–2020 г.;
- Областна стратегия за развитие на област Монтана 2014–2020 г.;
- Общински планове за развитие на общините от област Монтана за периода 2014-2020 г.;
- Интегрирани планове за градско възстановяване и развитие на гр. Монтана 2014-2020 и на гр. Лом 2014-2020;
- Планове, програми и стратегии на област Монтана с хоризонт до 2020 г.;
- Справки, годишни доклади и отчети на общините от област Монтана и Областна администрация – Монтана, изисквани във връзка с изготвянето на МО на ОСР Монтана;
- ИСУН и ИСУН 2020 – Информационна система за управление и наблюдение на структурните инструменти на ЕС в България;
- Интернет сайтове и портали: Областна администрация Монтана, НСИ, АЗ, ОПОС, ОПАК, ОПРР, ОПРЧР, ОПРКБИ, ОПИК, ПРСР, ОПРСР и други;
- Официални данни и статистическа информация от НСИ - http://www.nsi.bg/, Справка ОПУ - Монтана; Справка от ВиК дружество, Справка АУЕР, Справка в ИСУН и ИСУН 2020, Справка въпросници общини от област Монтана, Справка „Овергаз“ АД, Справка ИАОС, Справка ДРСЗ Монтана, Справка РИОСВ Монтана, Справка НКЖИ, Справка „Напоителни системи“ ЕАД – клон Мизия.

X. СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ ТАБЛИЦИ И ФИГУРИ

Таблици

Таблица I.1. Методика за качествена оценка на количествени показатели 4
Таблица III. 1. Основни статистически показатели за социално-икономическо развитие на област Монтана 8
Таблица III. 2. Сравнителна съпоставка на основни статистически показатели за социално-икономическо развитие на област Монтана с другите области от Северозападен район и страната за 2016 г. 12
Таблица IV.1. Ключови индикатори за мониторинг и оценка на изпълнението на ОСР Монтана 2014-2020 г. 16
Таблица IV.2. Глобални екологични показатели за област Монтана 19
Таблица V.1. Оценка на финансовата ефективност на ОСР на област Монтана по стратегически цели (в хил. лв.) 22
Таблица V.2. Оценка на финансовата ефективност на ОСР на област Монтана по приоритети (в хил. лв.)* 25
Таблица V.3. Източници за финансиране на ОСР Монтана 2014-2020 до 2017 г. 28
Таблица V.4. Изпълнени проекти по програми, съфинансирани от Европейския съюз 31

Фигури

Фигура V.1. Финансово изпълнение на ОСР Монтана 2014-2020 по стратегически цели (в хил. лв.) 23
Фигура V.2. Тежест на изпълнение на приоритетите на ОСР Монтана 2014-2020 от общото изпълнение към 31.12.2017 г. 24
Фигура V.3. Финансово изпълнение на ОСР Монтана 2014-2020 до 2017 г. по приоритети (в хил. лв.) 26
Фигура V.4. Тежест на изпълнение на приоритетите на ОСР Монтана 2014-2020 от общото изпълнение към 31.12.2017 г. 27
Фигура V.5. Изпълнение на източниците на финансиране 29
Фигура V.6. Планирано и реално разпределение на източниците на финансиране на ОСР Монтана 2014-2020 30

XI. ПРИЛОЖЕНИЯ

Приложение №1. Списък с проекти за междинна оценка на ОСР Монтана 2014-2020 за периода 2014-2017 г.

№	Наименование на дейността/проекта	Източник на финансиране - програма	Бенефициент / партньор	Период на изпълнение					Бюджет
				14	15	16	17	Статус	
	ОБЛАСТНА СТРАТЕГИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЛАСТ МОНТАНА								**504 437**
	СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 1. Подобряване на конкурентоспособността на областната икономика и повишаване на икономическата активност								**182 004**
	ПРИОРИТЕТ 1.1. Насърчаване на предприемачеството чрез подкрепа на развитието на нови бизнес идеи и създаването на нови фирми								**426**
1	Проекти по проект „Подкрепа за предприемчивите българи“ за стартиране на самостоятелен бизнес - 25 бр.	ОПРЧР	Бизнес организации	X				Изпълнен	426
	ПРИОРИТЕТ 1.2. Насърчаване на инвестиции в бизнес иновации и повишаване на ресурсната ефективност в предприятията								**127 679**
1	Производство на иновативен продукт - оловно-кисели акумулаторни батерии AGM технология (абсорбиращ гласмат) за електрически системи – „хибрид“ (батерия - дизел генератор; батерия - соларни панели; батерия - вятърен генератор), работещи при температури на околната среда по-високи от 40 С	ОПРБКИ	Монбат АД	X	X			Изпълнен	4 113
2	Повишаване на енергийната ефективност на „Електростарт“ АД - приоритет и важна инвестиция за отговорно бъдеще	ОПРБКИ	Електростарт АД	X				Изпълнен	325

№	Наименование на дейността/проекта	Източник на финансиране - програма	Бенефициент / партньор	Период на изпълнение					Бюджет
				14	15	16	17	Статус	
3	Изграждане и устойчиво развитие на Строителен клъстер Монтана ООД	ОПРБКИ	Строителен Клъстер Монтана ООД	X				Изпълнен	287
4	Повишаване на конкурентоспособността на „Нет-сърф.нет“ ЕООД	ОПРБКИ	НЕТ-СЪРФ.НЕТ ООД	X				Изпълнен	1 341
5	Проекти за повишаване на производствения капацитет на местните предприятия - 52 бр.	ОПИК	Бизнес организации			X	X	Изпълнен	39 910
6	Проекти за повишаване на енергийната ефективност на местните предприятия - 29 бр.	ОПИК	Бизнес организации				X	Текущ	50 816
7	Проекти за внедряване на иновации в местните предприятия - 31 бр.	ОПИК	Бизнес организации				X	Текущ	25 669
8	Проекти за развитие на управленския капацитет на местните предприятия - 12 бр.	ОПИК	Бизнес организации				X	Текущ	4 257
9	Проекти за развитие и създаване на клъстери - 2 бр.	ОПИК	Бизнес организации				X	Текущ	962
	ПРИОРИТЕТ 1.3. Активизиране на специфичния потенциал на регионалната икономика								**53 899**
1	Проекти по Мярка 121 „Модернизиране на земеделските стопанства“ - 5 бр.	ПРСР	Бизнес организации	X	X			Изпълнен	2 628
2	Проекти по Подмярка 4.1 „Инвестиции в земеделски стопанства“ - 29 бр.	ПРСР	Бизнес организации			X	X	Текущ	18 626
3	Проекти по Мярка 123 „Добавяне на стойност към земеделски и горски продукти“ - 7 бр.	ПРСР	Бизнес организации	X	X			Изпълнен	5 033
4	Проекти по подмярка 4.2 „Инвестиции в преработка/маркетинг на селскостопански продукти“ - 4 бр.	ПРСР	Бизнес организации			X	X	Текущ	7 224

№	Наименование на дейността/проекта	Източник на финансиране - програма	Бенефициент / партньор	Период на изпълнение					Бюджет
				14	15	16	17	Статус	
5	Проекти по подмярка 6.1 „Стартова помощ за млади земеделски стопани“ - 30 бр.	ПРСР	Бизнес организации			X	X	Текущ	1 470
6	Проекти по подмярка 6.3 „Стартова помощ за развитието на малки стопанства“ - 49 бр.	ПРСР	Бизнес организации			X	X	Текущ	1 436
7	Изграждане на ферма за култивиране на змиорка Фиш фарм БГ	ОПРСР	Фиш фарм БГ ЕООД	X	X			Изпълнен	4 087
8	Изграждане и оборудване на нов обект за аквакултури садкова инсталация за интензивно отглеждане на риба в язовир Огоста	ОПРСР	Фиш инвест ООД	X				Изпълнен	4 070
9	Изграждане на комбинирано рибно стопанство за отглеждане на европейски сом и шаран в яз. Мартиново, община Чипровци	ОПРСР	Еко енергия, Чипровци	X				Изпълнен	1 408
10	Регионална кампания на територията на Северозападна България за повишаване на информираността на обществото по отношение на продуктите от риболов и аквакултури	ОПРСР	Фондация „Монтана утре“	X				Изпълнен	500
11	Изграждане на предприятие за преработка на риба в гр. Монтана, общ. Монтана	ПМДР	Фиш Инвест ООД				X	Текущ	1 983
12	Повишаване на конкурентоспособността на Фиш Инвест ООД	ПМДР	Фиш Инвест ООД				X	Текущ	98
13	Изграждане на общински паркинг и пазар за животни в община Вълчедръм	Общински бюджет	Община Вълчедръм	X	X	X	X	Изпълнен	98
14	Първоначално залесяване на неземеделски земи - Създаване и поддържане на горски култури в община Берковица	ПРСР	Община Берковица	X	X			Изпълнен	536
15	Първоначално залесяване на неземеделски земи - Създаване и поддържане на горски култури в община Бойчиновци	ПРСР	Община Бойчиновци	X	X	X		Изпълнен	736

№	Наименование на дейността/проекта	Източник на финансиране - програма	Бенефициент / партньор	Период на изпълнение					Бюджет
				14	15	16	17	Статус	
16	Първоначално залесяване на неземеделски земи в община Вършец	ПРСР	Община Вършец	X	X			Изпълнен	393
17	Първоначално залесяване на неземеделски земи на територията на община Монтана	ПРСР	Община Монтана	X	X			Изпълнен	679
18	Подкрепа за развитие на регионален туристически продукт и маркетинг на териториална дестинация - общини Вършец, Берковица и Годеч	ОПРР	Община Вършец, Община Берковица, Община Годеч	X				Изпълнен	295
19	Изграждане на туристически атракционни съоръжения в град Вършец	ПРСР	Община Вършец	X	X			Изпълнен	261
20	Екопътека и туристически посетителски център, кв. Заножене, град Вършец и село Спанчевци, община Вършец	ПРСР	Община Вършец	X	X			Изпълнен	85
21	Зона за експониране на традиционни занаяти, УПИ I, кв.54А. Подобект: Рехабилитация и преустройство на съществуваща сграда и навес в Център на местни традиционни занаяти и демонстрационна площ, УПИ I, кв.54А, гр. Чипровци	ПРСР	Община Чипровци	X	X			Изпълнен	387
22	Изграждане на атракции за посетителите и места за отдих и развлечение в нископланински ландшафтен парк Широка планина, с. Превала, община Чипровци, област Монтана	ПРСР	Община Чипровци	X	X			Изпълнен	382
23	Изграждане на атракционен парк „Приключенци“ в ПИ 663, м. Мангесина ливада, община Чипровци, област Монтана	ПРСР	Община Чипровци	X	X			Изпълнен	364
24	Подобряване на туристическа инфраструктура чрез изграждане на информационни пунктове в населените места на община Чипровци, област Монтана	ПРСР	Община Чипровци	X	X			Изпълнен	52
25	Интегрирано развитие на културно-историческия туризъм в община Монтана	ОПРР	Община Монтана	X	X			Изпълнен	1 069

№	Наименование на дейността/проекта	Източник на финансиране - програма	Бенефициент / партньор	Период на изпълнение					Бюджет
				14	15	16	17	Статус	
	СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 2. Съхранение и подобряване качествата на човешкия капитал чрез социално развитие								**75 264**
	ПРИОРИТЕТ 2.1. Подобряване на условията за по-пълно използване на трудовия потенциал								**9 191**
1	Проекти за обучения и квалификация на безработни - 2 бр.	ОПРЧР	Бизнес организации	X	X			Изпълнен	497
2	Проекти по процедура „Ново работно място“ - 8 бр.	ОПРЧР	Бизнес организации	X	X			Изпълнен	1 443
3	Проекти по процедура „Ново работно място 2015“ - 12 бр.	ОПРЧР	Бизнес организации			X	X	Текущ	1 899
4	Проекти по процедура „Добри и безопасни условия на труд“ - 2 бр.	ОПРЧР	Бизнес организации			X	X	Текущ	479
5	Музеен комплекс - Берковица – осигуряване на 3 бр. работници за извършване на строително-ремонтни дейности на къща-музей „Иван Вазов“	Национална програма КЛИО	Община Берковица	X	X	X	X	Текущ	10
6	Изпълнени дейности за осигуряване на заетост в община Монтана	Централен бюджет	Община Монтана	X	X	X	X	Текущ	4 166
7	Изпълнени дейности за осигуряване на заетост в община Лом	Централен бюджет	Община Лом	X	X	X	X	Текущ	142
8	Изпълнени дейности за осигуряване на заетост в община Бойчиновци	Централен бюджет	Община Бойчиновци	X	X	X	X	Текущ	555
	ПРИОРИТЕТ 2.2. Подобряване достъпа до образование и на инфраструктурата на образованието. Развитие на всички степени на образователната система								**16 068**

№	Наименование на дейността/проекта	Източник на финансиране - програма	Бенефициент / партньор	Период на изпълнение					Бюджет
				14	15	16	17	Статус	
1	Актуализиране на образователния процес в Професионална гимназия по строителство, архитектура и геодезия „Проф. Арх. Стефан Стефанов“, гр. Монтана в сътрудничество с работодател в сферата на ИКТ	ОПРЧР	Професионална гимназия по строителство, архитектура и геодезия - Монтана	X	X			Изпълнен	110
2	Качественото образование – гаранция за пълноправна интеграция на ромските ученици в община Лом	ОПРЧР	Професионална гимназия по производствени технологии	X	X			Изпълнен	103
3	Мостове към света	ОПРЧР	СУ „Иван Вазов“ - гр. Вършец	X	X			Изпълнен	96
4	Подобряване на образователната инфраструктура в община Берковица чрез въвеждане на мерки за енергийна ефективност	ОПРР	Община Берковица	X	X			Изпълнен	556
5	Модернизирана образователна инфраструктура в град Лом	ОПРР	Община Лом				X	Текущ	11 796
6	Реконструкция, ремонт и оборудване на сградите и прилежащите пространства на СУ „Отец Паисий“ - с. Медковец	ПРСР	Община Медковец				X	Текущ	1 889
7	Благоустрояване на образователната инфраструктура, в т.ч.: Ремонт физкултурни салони в СУ „Хр. Ботев“ гр. Брусарци и ОУ „П.Р. Славейков“ с. Василовци; Изграждане на детски площадки в детските градини на гр. Брусарци, с. Василовци и с. Крива бара	Общински бюджет	Община Брусарци	X	X	X	X	Изпълнен	64
8	Благоустрояване на образователната инфраструктура, в т.ч.: Авариен ремонт на покрив на ДГ „Детелина“, гр. Чипровци; Ремонт на парна инсталация в сградата на ОУ „Петър Парчевич“ град Чипровци	Общински бюджет	Община Чипровци	X	X	X	X	Изпълнен	85

№	Наименование на дейността/проекта	Източник на финансиране - програма	Бенефициент / партньор	Период на изпълнение					Бюджет
				14	15	16	17	Статус	
9	Благоустрояване на образователната инфраструктура, в т.ч.: ремонт НУ „Васил Левски“	Общински бюджет	Община Вършец	X	X	X	X	Изпълнен	80
10	Ремонт на образователна инфраструктура в община Монтана	Общински бюджет	Община Монтана	X	X	X	X	Изпълнен	125
11	Ремонт и изграждане на покрива на филиала на детската градина в с. Дългоделци	Общински бюджет	Община Якимово			X		Изпълнен	34
12	Заедно в училище	ОПНОИР	Община Лом				X	Текущ	641
13	Образованието в подкрепа на приобщаването, многообразието и активното гражданство	ОПНОИР	Община Берковица			X	X	Текущ	283
14	Ще успеем заедно	ОПНОИР	Община Берковица			X	X	Текущ	205
	ПРИОРИТЕТ 2.3. Подобряване достъпа до качествени здравни услуги и до лечебни здравни заведения								**3 701**
1	Технологично обновление на МБАЛ „Св. Николай Чудотворец“ - гр. Лом	ОПРР	Община Лом	X	X			Изпълнен	3 571
2	Ремонт на здравна инфраструктура в община Монтана	Общински бюджет	Община Монтана		X	X		Изпълнен	130
	ПРИОРИТЕТ 2.4. Подобряване условията за предлагане на качествени социални услуги								**3 974**
1	Изграждане на ЦНСТ в град Лом	ОПРР	Община Лом	X	X			Изпълнен	700
2	Моят дом - 3 ЦНСТ за деца с увреждания и ЗЖ	ОПРР	Община Монтана	X	X			Изпълнен	421
3	Преустройство, реконструкция и ремонт на съществуващи помещения за изграждане на Дневен център за деца с увреждания в сграда на детско заведение – V детска градина, ж.к. Изгрев - гр. Берковица	ОПРР	Община Берковица				X	Текущ	425

№	Наименование на дейността/проекта	Източник на финансиране - програма	Бенефициент / партньор	Период на изпълнение					Бюджет
				14	15	16	17	Статус	
4	Осигуряване на устойчива социална среда за деца в община Лом	ОПРР	Община Лом				X	Текущ	715
5	Център за настаняване от семеен тип (ЦНСТ) за 12 + 2 деца в УПИ IV - 344, кв. 68 по плана на гр. Берковица	ПРСР	Община Берковица	X	X			Изпълнен	670
6	По-добрата грижа - осигуряване на качествени социални услуги за хората от община Георги Дамяново	ПРСР	Община Георги Дамяново	X				Изпълнен	100
7	Ремонт на сграда, обособена като „Защитено жилище за лица с психични разстройства“ в с. Замфир, Община Лом	Проект „Красива България“	Община Лом			X	X	Изпълнен	120
8	Обособяване на Семейно-консултативен център, изграждане на достъпна среда, ремонт помещения	УНИЦЕФ	Община Берковица			X	X	Изпълнен	172
9	Благоустрояване на здравната и социалната инфраструктура, в т.ч.: Ремонт на част от сграда на бивша поликлиника в гр. Брусарци; Ремонт кухненски блок на Домашен социален патронаж	Общински бюджет	Община Брусарци	X	X	X	X	Изпълнен	15
10	Благоустрояване на здравната и социалната инфраструктура в община Вълчедръм: Ремонт сграда кметство с. Долни Цибър; Основен ремонт на сграда на Дом за възрастни хора със сетивни увреждания - частична подмяна на PVC канал, вертикални щрангове на бани и тоалетни; Модернизиране на кухненското оборудване и обзавеждане на Домашен социален патронаж в община Вълчедръм; Частична подмяна на дограма на сградата на Общинска администрация - Вълчедръм	Общински бюджет	Община Вълчедръм	X	X	X	X	Изпълнен	318
11	Благоустрояване на здравната и социалната инфраструктура, в т.ч. ремонт в ЦНСТ	Общински бюджет	Община Вършец	X	X	X	X	Изпълнен	318
	ПРИОРИТЕТ 2.5. Подобряване на качествата и достъпа до културна и спортна инфраструктура								**29 956**

№	Наименование на дейността/проекта	Източник на финансиране - програма	Бенефициент / партньор	Период на изпълнение					Бюджет
				14	15	16	17	Статус	
1	Реставрация, ремонт и реконструкция на манастирски комплекс „Св. Архангел Михаил“ гр. Брусарци	ПРСР	Брусарски манастир „Св. Архангел Михаил“	X	X			Изпълнен	153
2	Ремонт и реконструкция на храм „Св. Параскева“, гр. Вълчедръм	ПРСР	Храм „Св. Параскева“	X	X			Изпълнен	342
3	Възстановяване и основен ремонт на православен храм „Св. Николай Чудотворец“, гр. Берковица, общ. Берковица, обл. Монтана, в това число и дейности по вертикалната планировка и подобряване на прилежащите пространства	ПРСР	Църква „Св. Николай Чудотворец“, гр. Берковица				X	Текущ	248
4	Реконструкция, основен ремонт, възстановяване и обзавеждане на църква „Свети Николай“, находяща се в с. Бързия, общ. Берковица, обл. Монтана и благоустрояване на прилежащите части от терена	ПРСР	Църква „Св. Николай“, с Бързия				X	Текущ	173
5	Реконструкция, ремонт и реставрация на Клисурски манастир „Св. Св. Кирил и Методий“ и дейности по вертикална планировка и подобряване на прилежащите пространства	ПРСР	Клисурски манастир „Св. Св. Кирил и Методий“				X	Текущ	631
6	Ремонт, реставрация, вертикална планировка и подобряване на околното пространство на Църква „Св. Вмчк. Георги“, гр. Вършец	ПРСР	Църква „Свети Вмчк. Георги“				X	Текущ	723
7	Възстановяване, ремонт и реконструкция на църковен храм „Св. Успение Богородично“ и прилежащи обекти в Лопушански манастир	ПРСР	Лопушански манастир „Св. Йоан Предтеча“				X	Текущ	582
8	Инвестиции за поддържане и възстановяване на църква „Успение Богородично“, гр. Лом	ПРСР	Църква „Успение Богородично“				X	Текущ	451

№	Наименование на дейността/проекта	Източник на финансиране - програма	Бенефициент / партньор	Период на изпълнение					Бюджет
				14	15	16	17	Статус	
9	Ремонт, реставрация и възстановяване на храм „Св. Вмчк. Георги“ и както и на прилежащите: камбанария, сграда за провеждане на църковни тържества и църковно просветна дейност, покрита сезонна сграда за обслужване дейността на църквата в с. Расово и подобряване на прилежащите пространства	ПРСР	Църква „Свети Вмчк. Георги“				X	Текущ	695
10	Ремонт и реконструкция на църква „Възнесение Господне“ гр. Чипровци	ПРСР	Църква „Възнесение Господне“				X	Текущ	305
11	Реконструкция, основен ремонт, възстановяване, обзавеждане и благоустрояване на прилежащ терен на манастирска /съществуваща/ сграда към Чипровски манастир „Св. Йоан Рилски“ в имот №000056, в земл. на с. Железна с ЕКАТТЕ 29115, община Чипровци	ПРСР	„Чипровски манастир „Св. Йоан Рилски“				X	Текущ	714
12	Ремонтно-възстановителни работи на църква „Св. Николай“ с. Дондуково	Централен бюджет	Община Брусарци			X	X	Изпълнен	90
13	Строително-ремонтни работи на сграда на Народно читалище „Живот – 1906“ – с. Мокреш	Общински бюджет	Община Вълчедръм			X	X	Изпълнен	24
14	Благоустрояване на културната инфраструктура, в т.ч.: Авариен ремонт покрив на зала за Централна експозиция към Исторически музей, гр. Чипровци; Авариен ремонт покрив на Пункова къща, гр. Чипровци	Общински бюджет	Община Чипровци			X	X	Изпълнен	119
15	Ремонт на Експозиционна зала на Регионален исторически музей, гр. Монтана	Общински бюджет, Централен бюджет	Община Монтана			X		Изпълнен	198

№	Наименование на дейността/проекта	Източник на финансиране - програма	Бенефициент / партньор	Период на изпълнение					Бюджет
				14	15	16	17	Статус	
16	Изграждане на осветление на крепостта Калето	Общински бюджет	Община Монтана	X				Изпълнен	16
17	Православен храм в УПИ I кв. 290 гр. Монтана	Централен бюджет	Община Монтана		X			Изпълнен	902
18	Основен ремонт на читалища в общината	Централен бюджет	Община Монтана		X			Изпълнен	387
19	Разходи за финансиране на дейностите от културния и спортния календар на община Бойчиновци	Общински бюджет	Община Бойчиновци	X	X	X	X	Изпълнен	60
20	Разходи за финансиране на дейностите от културния и спортния календар на община Брусарци	Общински бюджет	Община Брусарци	X	X	X	X	Изпълнен	60
21	Разходи за финансиране на дейностите от културния и спортния календар на община Вършец	Общински бюджет	Община Вършец	X	X	X	X	Изпълнен	310
22	Разходи за финансиране на дейностите от културния и спортния календар на община Медковец	Общински бюджет, Централен бюджет	Община Медковец	X	X	X	X	Изпълнен	85
23	Разходи за финансиране на дейностите от културния и спортния календар на община Монтана	Общински бюджет	Община Монтана	X	X	X	X	Изпълнен	5 100
24	Разходи за финансиране на дейностите от културния и спортния календар на община Вълчедръм: НФФ „Песни и танци от Златията“, Празник на град Вълчедръм, Изложба-конкурс „Дарове от Златията“; 35 години ЦПЛР-ОДК, гр. Вълчедръм; Спортен празник, НВ „Да запазим децата на пътя“, Турнир по футбол за купата на ЦПЛР-ОДК	Общински бюджет	Община Вълчедръм	X	X	X	X	Изпълнен	44
25	Благоустрояване на културната инфраструктура, в т.ч.: ремонт на православен храм в с. Д. Озирово	Общински бюджет	Община Вършец	X	X	X	X	Изпълнен	56

№	Наименование на дейността/проекта	Източник на финансиране - програма	Бенефициент / партньор	Период на изпълнение					Бюджет
				14	15	16	17	Статус	
26	Подобряване на спортната инфраструктура в община Монтана	Общински бюджет	Община Монтана	X	X	X	X	Изпълнен	355
27	Реконструкция и ремонт на НЧ „Гоцо Николов-1960“ с. Мадан	ПРСР	Община Бойчиновци	X	X			Изпълнен	430
28	Реконструкция и ремонт на НЧ „Светлина-1934“ с. Ерден	ПРСР	Община Бойчиновци	X	X			Изпълнен	228
29	Реконструкция и ремонт на НЧ „Просвета-1934“ с. Мърчево	ПРСР	Община Бойчиновци	X	X	X		Изпълнен	241
30	Реконструкция и ремонт на НЧ „Развитие-1911“ с. Лехчево	ПРСР	Община Бойчиновци	X	X			Изпълнен	260
31	Реконструкция и ремонт на НЧ „Нов живот-1900“ с. Владимирово	ПРСР	Община Бойчиновци	X	X			Изпълнен	243
32	Реконструкция и ремонт на НЧ „Светлина-1929“ с. Громшин	ПРСР	Община Бойчиновци	X	X			Изпълнен	411
33	Многофункционален център за социални, културни и спортни мероприятия в с. Дълготделци	ПРСР	Община Якимово	X	X			Изпълнен	1 234
34	Повишаване качеството на културния живот в Община Берковица чрез закупуване на оборудване и обзавеждане за НЧ „ Иван Вазов-1872“, град Берковица	ПРСР	НЧ „Иван Вазов - 1872“, град Берковица				X	Текущ	391
35	Ремонт и обновяване на съществуваща сграда на общинска музейна колекция	ПРСР	Община Вършец				X	Текущ	251
36	Ремонт сграда стадион „Хр. Ботев“ гр. Брусарци	Общински бюджет	Община Брусарци			X	X	Изпълнен	10

№	Наименование на дейността/проекта	Източник на финансиране - програма	Бенефициент / партньор	Период на изпълнение					Бюджет
				14	15	16	17	Статус	
37	Благоустрояване на спортната инфраструктура и на инфраструктурата за отдих, в т.ч. наименования на по-важни обекти: Ремонт спортна площадка в УПИ 1 - 165 в кв. 38 с. Мартиново, община Чипровци; Реконструкция на площадно пространство село Превала, община Чипровци; Авариен ремонт покрив на спортна зала гр. Чипровци	Общински бюджет	Община Чипровци			X	X	Изпълнен	178
38	Изграждане на център за отдих, свободно време и въздушни спортове в с. Ерден	ПРСР	Сдружение с обществено полезна дейност Аероклуб Монтана	X	X			Изпълнен	375
39	Реконструкция и модернизация на спортен комплекс - стадион, съблекалня и басейн, гр. Чипровци, област Монтана	ПРСР	Община Чипровци	X	X			Изпълнен	5 327
40	Модернизация на спортен център, ремонт и подобряване на културен дом - Народно читалище „Просвета-1891“ гр. Брусарци	ПРСР	Народно читалище „Просвета-1891“, град Брусарци	X	X			Изпълнен	557
41	Създаване на спортен център, ремонт и подобряване на Народно читалище „Събуждане-1899“ с. Василовци, общ. Брусарци	ПРСР	Читалище „Събуждане-1899“	X	X			Изпълнен	545
42	Създаване на спортен център, ремонт и подобряване на Народно читалище „Христо Ботев-1929“ с. Дондуково, община Брусарци	ПРСР	Народно читалище „Христо Ботев-1929“	X	X			Изпълнен	452
43	Многофункционален спортен център, реконструкция на съществуващ стадион и изграждане на спортна зала с покрит плувен басейн	ПРСР	Община Вършец	X	X			Изпълнен	5 856
44	Реконструкция на спортна зала – гр. Чипровци, УПИ III, кв. 60, пл. № 131, община Чипровци, област Монтана	ПРСР	Община Чипровци	X	X			Изпълнен	142

№	Наименование на дейността/проекта	Източник на финансиране - програма	Бенефициент / партньор	Период на изпълнение					Бюджет
				14	15	16	17	Статус	
	ПРИОРИТЕТ 2.6. Подкрепа на мерки за социално включване и предотвратяване рисковете за социално изключване								**12 375**
1	Звено за услуги в домашна среда – Лом	ОПРЧР	Община Лом	X	X			Изпълнен	229
2	Комплекс за здравни и социални услуги (КЗСУ) „Св. Мина“	ОПРЧР	Община Монтана	X	X			Изпълнен	211
3	Подай ръка	ОПРЧР	Община Лом	X	X			Изпълнен	209
4	Създаване на звено за услуги в домашна среда - за разширяване на дейностите на „Домашен социален патронаж“ в община Медковец, област Монтана	ОПРЧР	Община Медковец	X	X			Изпълнен	197
5	Нова социална услуга „Център за настаняване от семеен тип на лица с физически увреждания“ в град Вършец	ОПРЧР	Община Вършец	X	X			Изпълнен	194
6	Ново начало - разкриване на Център за настаняване от семеен тип за деца с увреждания в община Берковица	ОПРЧР	Община Берковица	X	X			Изпълнен	170
7	Център за настаняване от семеен тип „Мечта“	ОПРЧР	Община Лом	X	X			Изпълнен	167
8	Защитено жилище за лица с психични разстройства - Лом	ОПРЧР	Община Лом	X	X			Изпълнен	112
9	Защитено жилище „Адаптация“	ОПРЧР	Община Монтана	X	X			Изпълнен	96
10	Да си подадем ръка	ОПРЧР	Община Вълчедръм	X	X			Изпълнен	96
11	Създаване условия за независим живот на уязвими лица в община Монтана	ОПРЧР	Община Монтана			X	X	Текущ	872
12	Община Лом – в грижа за децата	ОПРЧР	Община Лом			X	X	Текущ	589
13	Инвестиция в бъдещето	ОПРЧР	Община Монтана			X	X	Текущ	589

№	Наименование на дейността/проекта	Източник на финансиране - програма	Бенефициент / партньор	Период на изпълнение					Бюджет
				14	15	16	17	Статус	
14	Център за почасово предоставяне на услуги за социално включване в общността или в домашна среда	ОПРЧР	Община Якимово			X	X	Текущ	500
15	Подкрепа за независим живот в община Вършец	ОПРЧР	Община Вършец			X	X	Текущ	500
16	Звено за почасово предоставяне на услуги за социално включване	ОПРЧР	Община Лом			X	X	Текущ	499
17	Създаване на център за предоставяне на интегрирана социална услуга в община Берковица	ОПРЧР	Община Берковица			X	X	Текущ	497
18	Център за почасово предоставяне на социални услуги в общността и в домашна среда, община Чипровци	ОПРЧР	Община Чипровци			X	X	Текущ	496
19	Център за иновативни комплексни социални услуги в община Брусарци	ОПРЧР	Община Брусарци			X	X	Текущ	494
20	Център за независим живот	ОПРЧР	Община Георги Дамяново			X	X	Текущ	491
21	Намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване	ОПРЧР	Община Бойчиновци			X	X	Текущ	485
22	Интегрирани социални услуги за лица в неравностойно положение на територията на община Медковец	ОПРЧР	Община Медковец			X	X	Текущ	483
23	Център за почасови интегрирани услуги за социално включване в общността и в домашна среда в община Вълчедръм	ОПРЧР	Община Вълчедръм			X	X	Текущ	475
24	Топъл обяд в община Георги Дамяново	ОПХ	Община Георги Дамяново			X	X	Текущ	221
25	Осигуряване на топъл обяд в град Лом	ОПХ	Община Лом			X	X	Текущ	211
26	Топъл обяд в община Бойчиновци	ОПХ	Община Бойчиновци			X	X	Текущ	179
27	Осигуряване на топъл обяд на социално слаби лица от община Медковец	ОПХ	Община Медковец			X	X	Текущ	173

№	Наименование на дейността/проекта	Източник на финансиране - програма	Бенефициент / партньор	Период на изпълнение					Бюджет
				14	15	16	17	Статус	
28	Осигуряване на топъл обяд в община Чипровци	ОПХ	Община Чипровци			X	X	Текущ	171
29	Осигуряване на топъл обяд в община Брусарци - 2016	ОПХ	Община Брусарци			X	X	Текущ	130
30	Осигуряване на топъл обяд в община Вълчедръм	ОПХ	Община Вълчедръм			X	X	Текущ	119
31	Осигуряване на топъл обяд в община Берковица - 2016 г.	ОПХ	Община Берковица			X	X	Текущ	118
32	Осигуряване на топъл обяд в община Якимово	ОПХ	Община Якимово			X	X	Текущ	117
33	Осигуряване на топъл обяд в община Чипровци	ОПХ	Община Чипровци			X		Изпълнен	17
34	Осигуряване на топъл обяд в община Медковец	ОПХ	Община Медковец			X		Изпълнен	13
35	Осигуряване на топъл обяд в община Вълчедръм	ОПХ	Община Вълчедръм			X		Изпълнен	13
36	Осигуряване на топъл обяд в община Берковица	ОПХ	Община Берковица			X		Изпълнен	7
37	Топъл обяд 2016 г. в Монтана	ОПХ	Община Монтана			X	X	Текущ	744
38	Модернизиране на кухненско оборудване и обзавеждане на Домашен социален патронаж гр. Бойчиновци	Фонд „Социална закрила“	Община Бойчиновци			X		Изпълнен	15
39	Модернизиране на кухненското оборудване и обзавеждане на Домашен социален патронаж в община Вълчедръм	Фонд „Социална закрила“	Община Вълчедръм				X	Изпълнен	30

№	Наименование на дейността/проекта	Източник на финансиране - програма	Бенефициент / партньор	Период на изпълнение					Бюджет
				14	15	16	17	Статус	
40	Кухненско оборудване и обзавеждане на Домашен социален патронаж - Лом	Фонд „Социална закрила“	Община Лом				X	Изпълнен	24
41	Комплексен подход за ромско включване в община Монтана по програма за „Насърчаване на социалното включване на ромите и други уязвими групи“	Българо-Швейцарска агенция за сътрудничество и развитие	Община Монтана			X	X	Текущ	1 422
	СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 3. Подобряване на териториалната устойчивост и свързаност								**244 665**
	ПРИОРИТЕТ 3.1. Развитие на инфраструктура за свързаност и достъпност								**109 919**
1	Обходен път на гр. Монтана - Път I-1 (E79)	ОПТ	Агенция „Пътна инфраструктура“	X	X			Изпълнен	53 933
2	Проекти за нови, реконструирани или подобрени пътища клас от I до III: ЛОТ 1 Рехабилитация на път Ш- 112 Дъбова махала-Брусарци- Смирненски от км 16+174 до 20+574.89; ЛОТ 18 Проект „Транзитни пътища V“ РП 11-81 Проход Петрохан - Берковица - Боровци" /2011г-2016г/; Превантивно поддържане на РП III-102 „Граница ОПУ-Видин- Бели мел-Монтана“- Участък от км 60+420 до км 63+620, дължина -3,0 км и Участък от км 67+000 до км 74+000 дължина - 7,0 км	Централен бюджет	Агенция „Пътна инфраструктура“	X	X	X	X	Изпълнен	34 552
3	Рехабилитация на общински път, обект Път MON1130/II-81, Расово - Лом/-граница Община (Лом-Якимово) - Комощица - /III - 818/ - Якимово - /III - 818/ или Път IV-10127 Якимово-Комощица - стара номерация на пътя	ПРСР	Община Якимово	X	X			Изпълнен	4 266
4	Рехабилитация и реконструкция на пътната мрежа в община Вършец	ПРСР	Община Вършец	X	X			Изпълнен	5 763

№	Наименование на дейността/проекта	Източник на финансиране - програма	Бенефициент / партньор	Период на изпълнение					Бюджет
				14	15	16	17	Статус	
5	Рехабилитация и/или реконструкция на участъци от общински пътища на територията на община Берковица – (Път MON2008, Път MON1091, Път MON1012, Път MON2002, Път MON1001, Път MON1013)	ПРСР	Община Берковица				X	Текущ	5 844
6	Реконструкция и рехабилитация на част от общинската пътна мрежа в община Вършец - общински път MON 1092 /III - 812/ Вършец - кв. Заножене - Спанчевци /III - 812/ и общински път MON 3097 /MON1092/ кв. Заножене – м. Водопада	ПРСР	Община Вършец				X	Текущ	3 337
7	Рехабилитация/ реконструкция/ изграждане на общинска пътна мрежа в т. ч. наименования на по-важни обекти: 1.1. Ремонт на общински път MON 1062 Смирненски-Буковец-Одоровци; 1.2. Ремонт на общински път MON 1061 Брусарци-Медковец; 1.3. Ремонт на общински път MON 2063 Дъбова Махала-Киселево; 1.4. Ремонт общински път MON 1060 Дъбова махала-Княжева махала-Крива бара	Общински бюджет	Община Брусарци	X	X	X	X	Изпълнен	182
8	Рехабилитация/ реконструкция/ изграждане на общинска пътна мрежа в община Вълчедръм	Общински бюджет	Община Вълчедръм	X	X	X	X	Изпълнен	236
9	Рехабилитация/ реконструкция/ изграждане на общинска пътна мрежа в т. ч.: Общински път Вършец-Заножене	Централен бюджет	Община Медковец		X	X	X	Изпълнен	77
10	Рехабилитация/ реконструкция/ изграждане на общинска пътна мрежа в община Лом: ОР ПСЗ-север /II-11/ -/ III-114/; MON 1134 /MON 1131/ Станево - /II-11/; MON 2137 / III-114/ Сталийска махала - Орсоя; ОР MON 2136/III-114, Лом-Сталийска махала/- Трайково-Замфир/II-81/ в частта с. Замфир; ОР MON 2136/III-114, Лом-Сталийска махала/- Трайково-Замфир/II-81/ в частта с. Трайково; ОР /II-11/ ПСЗ Север - Юг - /III-114/	Общински бюджет, Централен бюджет	Община Лом	X	X	X	X	Изпълнен	657

№	Наименование на дейността/проекта	Източник на финансиране - програма	Бенефициент / партньор	Период на изпълнение					Бюджет
				14	15	16	17	Статус	
11	Рехабилитация/ реконструкция/ изграждане на общинска пътна мрежа в т. ч.: ремонт на общински път с. Копиловци - хижа Копрен; асфалтиране на ОПМ IV-81505 отклонение за с. Еловица	Общински бюджет, Централен бюджет	Община Георги Дамяново	X	X	X	X	Изпълнен	136
12	Ремонт на общински път MON 1132 /III-114/-Сталийска махала-Граница общ.(Лом-Медковец)-Аспарухово-Расово-/II-81/	Централен бюджет	Община Медковец		X	X	X	Изпълнен	334
13	Рехабилитирана четвъртокласна пътна мрежа в община Монтана, както следва: • ОР Път IV - 81057: /III-112/ Славотин - Д. Рикса - Клисурица км.0+000-8+700; • ОР Път IV -10017 "Николово-Д. Белотинци" км. 0+000 - 6+000; • ОР Път IV -10123 "/III-101/ Габровница - Вирове/II-81/" км. 9+600 -13+000"; • ОР Път "Граница Община Брусарци - Г. Белотинци" км 12+400 - 16+900; • ОР Път /I-1/- Смоляновци" - /I-1/ (MON1153)	Общински бюджет, Централен бюджет	Община Монтана	X	X	X	X	Изпълнен	529
14	Ремонт и изграждане на път MON - 1200, 1201, 3202	Централен бюджет	Община Якимово	X	X	X	X	Изпълнен	73
	ПРИОРИТЕТ 3.2. Развитие и модернизация на техническата инфраструктура								**20 367**
1	Използване на възобновяема енергия в домове за възрастни хора в с. Добри дол и административната сграда на Община Лом	ФМ на ЕИП	Община Лом			X	X	Изпълнен	596
2	Техническо обследване, енергийно обследване, инженеринг (проектиране и СМР) и строителен надзор на 10 бр. многофамилни жилищни сгради в гр. Монтана	НПЕЕЖМС	Община Монтана			X	X	Текущ	9 191
3	Енергийна ефективност на многофамилни жилищни сгради – кв. „Заряница“ - бл. 10, 12, 13 и бл. 18, 19, 20 ,жк. „Изгрев“ – бл. 1 и 2	НПЕЕЖМС	Община Берковица			X	X	Текущ	1 876

№	Наименование на дейността/проекта	Източник на финансиране - програма	Бенефициент / партньор	Период на изпълнение					Бюджет
				14	15	16	17	Статус	
4	Проект за внедряване на мерки за енергийна ефективност в читалище „Вл. Ваков“ с. Комощица	Проект „Красива България“	Община Якимово			X	X	Изпълнен	168
5	Повишаване на енергийна ефективност на жилищни сгради в град Берковица	ОПРР	Община Берковица				X	Текущ	3 162
6	Внедряване на мерки за енергийна ефективност в ОУ „Владимир Минчев“, с. Владимирово, община Бойчиновци и извършване на СМР, свързани с тях	ОПРР	Община Бойчиновци	X	X			Изпълнен	544
7	Повишаване енергийната ефективност на общинската културна инфраструктура в община Берковица - Народно Читалище „Иван Вазов 1872“, гр. Берковица	ОПРР	Община Берковица			X	X	Временно спрян	1 468
8	Повишаване на енергийната ефективност на обществена сграда на общинската и държавната администрация, находяща се в гр. Берковица, пл. „Йордан Радичков“ №4	ОПРР	Община Берковица			X	X	Временно спрян	1 001
9	Повишаване енергийната ефективност на общинската образователна инфраструктура в община Берковица - ДГ „Звънче“, град Берковица	ОПРР	Община Берковица			X	X	Временно спрян	453
10	Повишаване на енергийната ефективност на сграда на държавната администрация – РУ Полиция Берковица, находяща се в гр. Берковица, пл. „Йордан Радичков“ № 13	ОПРР	Община Берковица			X	X	Текущ	240
11	Проект „Въвеждане на енергоспестяващи мерки за ДЯ №4 гр. Монтана“	НДЕФ	Община Монтана		X			Изпълнен	193
12	Основен ремонт фасади и покрив на сградата на Обединен детски комплекс гр. Монтана	Проект „Красива България“	Община Монтана	X				Изпълнен	172
13	Саниране на ДГ №5 „Дъга“	Проект „Красива България“	Община Монтана		X			Изпълнен	220

№	Наименование на дейността/проекта	Източник на финансиране - програма	Бенефициент / партньор	Период на изпълнение					Бюджет
				14	15	16	17	Статус	
14	Намаляване на емисиите парникови газове чрез внедряване на мерки за енергийна ефективност в Детска ясла – Берковица	НДЕФ	Община Берковица				X	Текущ	214
15	Намаляване емисиите парникови газове чрез внедряване на мерки за енергийна ефективност в ОУ „Петър Парчевич“ – град Чипровци	НДЕФ	Община Чипровци				X	Текущ	570
16	Намаляване емисиите парникови газове чрез внедряване на мерки за енергийна ефективност в административна сграда на Община Чипровци – град Чипровци	НДЕФ	Община Чипровци				X	Текущ	299
	ПРИОРИТЕТ 3.3. Запазване и подобряване качествата на околната среда чрез интегриране на глобалните екологични цели и развитие на екологичната инфраструктура								**44 470**
1	Мерки и дейности за управление на природни рискове в община Брусарци: Възстановяване на съоръжения за предотвратяване на наводнения в с. Смирненски; Аварийно-възстановителни работи по шахта на основен изпускател язовир Киселево	Общински бюджет, Централен бюджет	Община Брусарци	X	X	X	X	Изпълнен	69
2	Реконструкция на вътрешни водопроводни мрежи в с. Крива бара - II етап, с. Смирненски, с. Буковец и с. Княжева махала - община Брусарци	ПРСР	Община Брусарци	X	X			Изпълнен	5 809
3	Реконструкция на вътрешна водопроводна мрежа и външен довеждащ водопровод гр. Брусарци и реконструкция вътрешна водопроводна мрежа I етап и хидрофорна станция в с. Крива бара.	ПРСР	Община Брусарци	X	X			Изпълнен	5 790
4	Реконструкция на част от водопроводните мрежи на населените места с. Лехчево, с. Громшин, с. Мадан, с. Владимирово и с. Мърчево в община Бойчиновци	ПРСР	Община Бойчиновци	X	X	X		Изпълнен	3 843

№	Наименование на дейността/проекта	Източник на финансиране - програма	Бенефициент / партньор	Период на изпълнение					Бюджет
				14	15	16	17	Статус	
5	ПСПВ, алпийско водохващане и реконструкция на водопроводна мрежа на с. Бързия, община Берковица	ПРСР	Община Берковица	X	X			Изпълнен	5 520
6	Реконструкция на вътрешна водопроводна мрежа с. Мокреш, Община Вълчедръм - II-ри етап, пречиствателна станция за питейна вода при помпена станция Мокреш	ПРСР	Община Вълчедръм	X	X			Изпълнен	3 250
7	Строителство и реконструкция на вътрешна водопроводна мрежа в част от населените места на община Вършец	ПРСР	Община Вършец	X	X			Изпълнен	3 402
8	Реконструкция на вътрешна водопроводна мрежа и изграждане на канализационна система с пречиствателно съоръжение на село Копиловци, общ. Георги Дамяново	ПРСР	Община Георги Дамяново	X	X			Изпълнен	5 025
9	Реконструкция на част от водопроводната мрежа на село Дългоделци, община Якимово, област Монтана	ПРСР	Община Якимово	X	X			Изпълнен	3 848
10	Водоснабдяване - реконструкция на вътрешна водопроводна мрежа, с. Гаврил Геново (1-ва фаза)	ПИП РУРР	Община Георги Дамяново	X				Изпълнен	438
11	Реконструкция на вътрешна водопроводна мрежа в община Бойчиновци със следните обособени позиции: Обособена позиция 1: Реконструкция на вътрешна водопроводна мрежа в с. Громшин, община Бойчиновци; Обособена позиция 2: Реконструкция на вътрешна водопроводна мрежа в с. Мадан, община Бойчиновци	ПУДООС	Община Бойчиновци			X	X	Изпълнен	613
12	Реконструкция на водопроводна мрежа на с. Сливовик, община Медковец - първи етап	ПУДООС	Община Медковец			X	X	Изпълнен	444
13	Доизграждане на водопроводна мрежа с. Септемврийци, община Вълчедръм	ПУДООС	Община Вълчедръм	X	X			Изпълнен	376
14	Реконструкция на вътрешна водопроводна мрежа ул. Синчец, ул. Оборище, ул. Кочо Честименски, гр. Берковица	ПУДООС	Община Берковица	X	X			Изпълнен	218

№	Наименование на дейността/проекта	Източник на финансиране - програма	Бенефициент / партньор	Период на изпълнение					Бюджет
				14	15	16	17	Статус	
15	Доизграждане водоснабдителната система на град Вълчедръм	ПУДООС	Община Вълчедръм	X	X			Изпълнен	831
16	Изграждане на водопровод за минерална вода от сондаж при минералната баня с. Бързия до минералната баня гр. Берковица	НДЕФ	Община Берковица				X	Текущ	1 040
17	Отводнителна система с. Долни Цибър - I-ви етап – Община Вълчедръм	Централен бюджет	Община Вълчедръм	X	X			Изпълнен	244
18	Осигурено допълнително водоснабдяване с. Студено буче, изграден тръбен кладенец и извършена доставка и монтаж на помпи и помпено оборудване за допълнително водоснабдяване с. Д. Вереница; извършен основен ремонт на водопровод с. Липен - I етап; придобити водостопански съоръжения в землището на с. Войници; доставено водовземно съоръжение	Общински бюджет	Община Монтана	X	X	X	X	Изпълнен	383
19	Разширение и рехабилитация на канализационната мрежа в община Монтана: Изградена улична канализация по ул. „Йоан Рилски“ в кв. 310 гр. Монтана /за ЦНСТ/; извършен основен ремонт на канализация на ул. „Вардар“; изградена канализация на ул. „Неофит Рилски“ от ул. „Странджа“ до ул. „Никола Войновски“	Общински бюджет	Община Монтана	X	X	X	X	Изпълнен	176
20	Рехабилитация/ реконструкция/ изграждане на водопроводна мрежа, в т.ч. наименования на по-важни обекти: изграждане водопровод на Многофункционална спортна зала	Общински бюджет; Централен бюджет	Община Вършец	X	X	X	X	Изпълнен	225
21	Изграждане и реконструиране на водопроводна мрежа на 13 улици в централната част на гр. Лом, подмяна на водопровод и СВО на 8 улици, рехабилитация/ реконструкция / изграждане на канализационна мрежа	Общински бюджет; Централен бюджет	Община Лом	X	X	X	X	Изпълнен	1 310

№	Наименование на дейността/проекта	Източник на финансиране - програма	Бенефициент / партньор	Период на изпълнение					Бюджет
				14	15	16	17	Статус	
22	Укрепване на свлачище по десния бряг на река Дългоделска Огоста, в участък под деривационния канал на МВЕЦ „Орион“, в землището на с. Меляне, община Георги Дамяново	Централен бюджет	Община Георги Дамяново	X	X	X		Изпълнен	423
23	Разработване на Комплексна програма за КАВ по показателите ФПЧ10 и ПАВ на община Монтана	ОПОС	Община Монтана				X	Текущ	183
24	Изпълнение на дейности за устройство и управление на резерват „Чупрене“, резерват „Горната кория“ и поддържан резерват „Ибиша“	ОПОС	РИОСВ - Монтана	X	X			Изпълнен	170
25	Изграждане и укрепване на инфраструктура за предотвратяване на наводнения и заливане на територия в рамките на регулацията на с. Смирненски, община Брусарци, област Монтана	ОПРР	Община Брусарци	X	X			Изпълнен	840
	ПРИОРИТЕТ 3.4. Развитие на градските и селските райони								**59 320**
1	Изготвяне на Общ устройствен план на Община Брусарци	Общински бюджет, Централен бюджет	Община Брусарци		X	X	X	Изпълнен	38
2	Изготвяне на Общ устройствен план на Община Бойчиновци	Общински бюджет, Централен бюджет	Община Бойчиновци		X	X	X	Изпълнен	128
3	Изготвяне на Общ устройствен план на Община Вълчедръм	Общински бюджет, Централен бюджет	Община Вълчедръм		X	X	X	Изпълнен	215

№	Наименование на дейността/проекта	Източник на финансиране - програма	Бенефициент / партньор	Период на изпълнение					Бюджет
				14	15	16	17	Статус	
4	Изготвяне на Общ устройствен план на Община Вършец	Общински бюджет	Община Вършец		X	X	X	Изпълнен	12
5	Изготвяне на кадастрални планове (в селата на община Вършец)	Общински бюджет	Община Вършец		X	X	X	Изпълнен	24
6	Изготвяне на Общ устройствен план на Община Медковец	Общински бюджет, Централен бюджет	Община Медковец		X	X	X	Изпълнен	116
7	Изготвяне на Общ устройствен план на Община Монтана	Централен бюджет	Община Монтана	X	X			Изпълнен	150
8	Изготвяне на Общ устройствен план на Община Чипровци	Общински бюджет	Община Чипровци		X	X	X	Изпълнен	29
9	Подготовка на инвестиционни проекти включени в зоните за въздействие и постигане на готовност на Община Лом за кандидатстване през следващия програмен период 2014-2020 г.	ОПРР	Община Лом	X	X			Изпълнен	336
10	Подкрепа за изготвяне на интегриран план за градско възстановяване и развитие за град Берковица	ОПРР	Община Берковица	X	X			Изпълнен	131
11	Изграждане на зелена и достъпна градска среда в гр. Лом	ОПРР	Община Лом	X	X			Изпълнен	4 339
12	Осигуряване на зелена и достъпна среда в град Монтана	ОПРР	Община Монтана	X	X			Изпълнен	4 265
13	Подготовка на Община Монтана за успешно развитие през следващия програмен период 2014-2020 г.	ОПРР	Община Монтана	X	X			Изпълнен	488
14	Обновяване на паркове, зелени пространства и улици	ОПРР	Община Монтана				X	Текущ	6 290

№	Наименование на дейността/проекта	Източник на финансиране - програма	Бенефициент / партньор	Период на изпълнение					Бюджет
				14	15	16	17	Статус	
15	Обновяване и благоустрояване на площадните пространства в гр. Бойчиновци, с. Лехчево, с. Владимирово и с. Ерден	ПРСР	Община Бойчиновци	X	X			Изпълнен	1 605
16	Благоустрояване на площадни пространства: 1. Благоустрояване на площадни пространства и детска площадка в с. Мърчево; 2. Благоустрояване на площадни пространства в с. Громшин; 3. Благоустрояване на площадни пространства в с. Мадан	ПРСР	Община Бойчиновци	X	X	X		Изпълнен	782
17	Подобряване на площадни пространства за отдих в с. Василовци, с. Дондуково, с. Киселево, община Брусарци	ПРСР	Община Брусарци	X	X			Изпълнен	1 400
18	Ремонт площадно пространство с. Долни Цибър, община Вълчедръм	ПРСР	Община Вълчедръм	X	X			Изпълнен	450
19	Ремонт на обществени паркове, градинки и зелени площи в гр. Вършец, община Вършец	ПРСР	Община Вършец	X	X			Изпълнен	1 528
20	Рехабилитация и благоустрояване на градска среда, паркове и зелени пространства в община Монтана	Общински бюджет	Община Монтана	X	X	X	X	Изпълнен	661
21	Облагородяване на озелененитe площи в община Бойчиновци	ПУДООС	Община Бойчиновци			X		Изпълнен	10
22	Облагородяване на озелененитe площи в община Медковец: парк в с. Аспарухово, зона за отдих и изграждане на детска площадка в центъра на с. Расово, с. Сливовик, с. Медковец, почистване и изграждане на зона за отдих и спорт на открито	ПУДООС	Община Медковец	X	X	X	X	Изпълнен	55
23	Облагородяване на озелененитe площи в община Монтана	ПУДООС	Община Монтана	X	X	X	X	Изпълнен	20
24	Облагородяване на озелененитe площи в община Берковица	ПУДООС	Община Берковица	X	X	X	X	Изпълнен	55

№	Наименование на дейността/проекта	Източник на финансиране - програма	Бенефициент / партньор	Период на изпълнение					Бюджет
				14	15	16	17	Статус	
25	Облагородяване на озеленените площи в община Георги Дамяново - обществен терен в с. Меляне, детска площадка в с. Главановци и място за отдих в с. Каменна Рикса	ПУДООС	Община Георги Дамяново	X	X	X	X	Изпълнен	30
26	Реконструкция на площадни пространства и прилежащи площи в с. Долно Церовене, с. Дългоделци, с. Якимово и с. Комощица, общ. Якимово	ПРСР	Община Якимово	X	X			Изпълнен	1 382
27	Реконструкция и изграждане на улична мрежа, тротоари, площади и улично осветление в гр. Берковица - I етап: Рехабилитация и основен ремонт на ул. „Александровска“, гр. Берковица (участък от 251 ул. „Иван Вазов“ до улица „Хаджи Петър Илиев“)	ПРСР	Община Берковица	X	X			Изпълнен	1 641
28	Рехабилитация и основен ремонт на ул. „Николаевкса“, град Берковица	ПРСР	Община Берковица	X	X			Изпълнен	1 255
29	Изграждане на техническа инфраструктура необходима за подобряването и обновяването на основните услуги за населението и икономиката в община Бойчиновци - I етап - гр. Бойчиновци - 05236; - с. Владимирово - 11418; - с. Мърчево - 49607; - с. Громшин - 17943	ПРСР	Община Бойчиновци	X				Изпълнен	926
30	Благоустрояване улична мрежа град Вълчедръм	ПРСР	Община Вълчедръм	X	X			Изпълнен	1 569
31	Реконструкция и модернизация на уличното осветление в община Вършец - гр. Вършец, с. Спанчевци, с. Долна Бела Речка, с. Горна Бела Речка, с. Стояново, с. Долно Озирово, с. Горно Озирово, с. Черкаски, с. Драганица	ПРСР	Община Вършец	X	X			Изпълнен	1 549
32	Рехабилитация и частична реконструкция на група улици в гр. Вършец	ПРСР	Община Вършец	X	X			Изпълнен	1 511
33	Реконструкция и рехабилитация на част от уличната мрежа на гр. Вършец, община Вършец	ПРСР	Община Вършец				X	Текущ	1 952

№	Наименование на дейността/проекта	Източник на финансиране - програма	Бенефициент / партньор	Период на изпълнение					Бюджет
				14	15	16	17	Статус	
34	Благоустрояване на улична мрежа и прилежащи площи в с. Копиловци, с. Георги Дамяново и с. Говежда, общ. Г. Дамяново	ПРСР	Община Георги Дамяново	X	X			Изпълнен	1 955
35	Изграждане на улична мрежа в с. Аспарухово, общ. Медковец, обл. Монтана	ПРСР	Община Медковец	X	X			Изпълнен	1 921
36	Подобряване средата на живот в община Чипровци чрез реконструкция, ремонт и изграждане на тротоари, улично осветление и улична мрежа	ПРСР	Община Чипровци	X	X			Изпълнен	1 712
37	Благоустрояване на улична мрежа гр. Вълчедръм - улица „Стоян Заимов“ и улица „Антон Страшимиров“	ПИП РУРР	Община Вълчедръм	X				Изпълнен	747
38	Ремонтни дейности по улици на с. Расово и с. Медковец	ПИП РУРР	Община Медковец	X				Изпълнен	635
39	Рехабилитация/ реконструкция/ изграждане на улична мрежа, в т.ч. тротоари, в т.ч. наименования на по-важни обекти: 2.1. Направа на трошенокаменна настилка по улици в гр. Брусарци, с. Василовци, с. Крива бара, с. Смирненски и с. Буковец; 2.2. Реконструкция на тротоари в гр. Брусарци, с. Василовци и с. Крива бара	Общински бюджет	Община Брусарци	X	X	X	X	Изпълнен	268
40	Ремонт на улици и общински път на територията на община Бойчиновци с две обособени позиции: Обособена позиция 1: Ремонт на общински път на територията на община Бойчиновци; Обособена позиция 2: Ремонт на улици на територията на община Бойчиновци	Общински бюджет, Централен бюджет	Община Бойчиновци			X	X	Текущ	589

№	Наименование на дейността/проекта	Източник на финансиране - програма	Бенефициент / партньор	Период на изпълнение					Бюджет
				14	15	16	17	Статус	
41	Рехабилитация/ реконструкция/ изграждане на улична мрежа, в т.ч. тротоари в община Вълчедръм: Ремонт на част от тротоар на улица „Бенковски“ от УПИ XVII 205 до УПИ X 361 в квартал 15 по плана на гр. Вълчедръм, Баластриране на улици в гр. Вълчедръм: „Балатон“, „Панайот Волов“, „Петко Славейков“, „Неофит Бозвели“, „Христо Михайлов“, „22 септември“, „Клокотница“, „Хан Аспарух“; баластриране на улици в община Вълчедръм; изкърпване на асфалтова настилка - ул. „Трета“ и ул. „Петдесет и трета“ в с. Мокреш; текущ ремонт на ул. „Алабин“ гр. Вълчедръм, обл. Монтана	Общински бюджет	Община Вълчедръм	X	X	X	X	Изпълнен	390
42	Рехабилитация/ реконструкция/ изграждане на улична мрежа в община Вършец в т.ч. ул. „Патриарх Евтимий“, ул. „Червени камък“, улицата зад Спортната зала	Общински бюджет	Община Вършец	X	X	X	X	Изпълнен	338
43	Рехабилитация/ реконструкция/ изграждане на улична мрежа в община Георги Дамяново в т.ч.: асфалтиране на площад в с. Говежда; асфалтиране на улица „Трета“ с. Чемиш	Централен бюджет	Община Георги Дамяново	X	X	X	X	Изпълнен	41
44	Рехабилитация/ реконструкция/ изграждане на улична мрежа в община Медковец	Общински бюджет	Община Медковец	X	X	X	X	Изпълнен	97

№	Наименование на дейността/проекта	Източник на финансиране - програма	Бенефициент / партньор	Период на изпълнение					Бюджет
				14	15	16	17	Статус	
45	Рехабилитация/ реконструкция/ изграждане на улична мрежа, в т.ч. тротоари, в т.ч. наименования на по-важни обекти: Реконструкция на ул. „Димитър Благоев“ в гр. Чипровци; Ремонт на ул. „Стара Планина“; Изкърпване на асфалтова настилка на ул. „Четиринадесета“, с. Мартиново, община Чипровци; Частично асфалтиране бул. „Петър Парчевич“; Частично асфалтиране на ул. „Чипровска комуна“; Частично асфалтиране на ул. „Лука Андрей“ гр. Чипровци; Частично асфалтиране на ул. „Огоста“, с. Превала; Основен ремонт на тротоари на бул. „Петър Парчевич“; Основен ремонт (изкърпване) улици в село Митровци, община Чипровци; Изкърпване на улици след нанесени поражения в зимния сезон - с. Бели мел и с. Мартиново, община Чипровци; Основен ремонт (изкърпване на улици) в гр. Чипровци; Ремонтни дейности на IV-1023 III - 102/Монтана - Превала - отклонение с. Челюстмица; Асфалтиране входни артерии на с. Железна	Общински бюджет	Община Чипровци	X	X	X	X	Изпълнен	593
46	Рехабилитация/ реконструкция/ изграждане на улична мрежа в гр. Лом	Общински бюджет; Централен бюджет	Община Лом	X	X	X	X	Изпълнен	539
47	Благоустрояване на улична мрежа в община Якимово в т.ч. рехабилитация на ул. „П. Димитров“ - до църквата с. Якимово	Общински бюджет	Община Якимово	X	X	X	X	Изпълнен	90
48	Осигуряване на достъпна среда на сградата на общинска администрация Вълчедръм	Проект „Красива България“	Община Вълчедръм			X	X	Изпълнен	128
49	Проекти за развитие на неземеделски дейности - селски туризъм - 29 бр.	ПРСР	Бизнес организации	X	X			Изпълнен	10 898

№	Наименование на дейността/проекта	Източник на финансиране - програма	Бенефициент / партньор	Период на изпълнение					Бюджет
				14	15	16	17	Статус	
50	Проекти за развитие на неземеделски дейности - изграждане на фотоволтаични централи - 5 бр.	ПРСР	Бизнес организации	X	X			Изпълнен	2 346
51	Проекти за развитие на неземеделски дейности - развитие на предприятия в промишлеността - 2 бр.	ПРСР	Бизнес организации	X	X			Изпълнен	938
52	Проект по Подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ за изготвяне на стратегия за Водено от общностите местно развитие в община Лом	ПРСР	Община Лом			X	X	Изпълнен	57
53	Проект по Подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ за изготвяне на стратегия за Водено от общностите местно развитие в Западна Стара Планина – Копрен – Миджур от общините Чипровци, Чупрене, Георги Дамяново и Ружинци	ПРСР	Фондация „Местна инициативна група - Западна Стара планина-Копрен-Миджур“			X	X	Изпълнен	49
54	Проект по Подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ за изготвяне на стратегия за Водено от общностите местно развитие в общините Берковица и Годеч	ПРСР	Сдружение с обществено полезна дейност „Местна инициативна група - Берковица и Годеч“			X	X	Изпълнен	47
	ПРИОРИТЕТ 3.5. Развитие на транснационално и трансгранично сътрудничество*								**10 589**
1	Адаптиране и въвеждане на иновативен модел за насърчаване на самостоятелната заетост - от община Хрaдец Кралове в община Монтана	ОПРЧР	Община Монтана; Технологичен център „Хрaдец Кралове“				X	Текущ	155

№	Наименование на дейността/проекта	Източник на финансиране - програма	Бенефициент / партньор	Период на изпълнение					Бюджет
				14	15	16	17	Статус	
2	Основи за по-добро бъдеще на нашите младежи	ТГС България - Сърбия	Културно образователен център - Болевац, Община Чипровци			X	X	Текущ	475
3	Почистване на речно корито и закупуване на техника за превенция на и реакция при наводнения	ТГС България - Сърбия	Чипровци, Алтернатива и развитие - ЧАР, Община Чипровци, Община Болевац				X	Текущ	614
4	Създаване на предпоставки за по-добра достъпност до туристически атракции в Пантелей и Лом чрез подобряване на туристическата инфраструктура и увеличаване броя на туристите	ТГС България - Сърбия	Община Лом, Градска община Пантелей, гр. Ниш				X	Текущ	589
5	Рекреативните и спортни обекти като туристически потенциал на региона	ТГС България - Сърбия	Община Вършец, Спортен център Пирот			X	X	Текущ	561
6	Подобряване на спортната инфраструктура като база за развитие на млади спортни таланти	ТГС България - Сърбия	Община Монтана, Община Вране			X	X	Текущ	597
7	Виртуални предприятия	ТГС България - Сърбия	Фондация за развитие на Северозападна България, Център за социални дейности - Пирот, Център за развитие, подкрепа и инициатива „Новартис“ - Пирот			X	X	Изпълнен	145

№	Наименование на дейността/проекта	Източник на финансиране - програма	Бенефициент / партньор	Период на изпълнение					Бюджет
				14	15	16	17	Статус	
8	Съвместни трансгранични инициативи за създаване на екологично чист район	ТГС България - Сърбия	Асоциация „Технологичен институт по аквакултури“, Община Пирот, Център за развитие и инициатива „Новитас“ - Пирот				X	Текущ	570
9	Подобряване на нематериалното културно наследство в трансграничния регион	ТГС България - Сърбия	Кметство Медиана, гр. Ниш, Общински драматичен театър „Драгомир Асенов“ - Монтана			X	X	Текущ	573
10	Модерни и привлекателни учебни заведения в трансграничния регион Монтана – Пирот	ТГС България - Сърбия	Община Монтана, Община Пирот		X	X		Изпълнен	517
11	Оптимизиране на системата за сметосъбиране и сметоизвозване в трансграничен регион Монтана - Пирот	ТГС България - Сърбия	Община Пирот, Община Монтана	X	X	X		Изпълнен	554
12	Трансграничният потенциал като основа за устойчиво развитие	ТГС България - Сърбия	Община Вършец, Община Пирот, Фондация „Монтана утре“- гр. Монтана, Сдружение „Звоно“	X	X	X		Изпълнен	679
13	Консервация, ревитализация и изложба на Ранно християнска базилика и средновековна крепост в трансграничен регион	ТГС България - Сърбия	Община Пирот, Община Монтана			X	X	Текущ	690

№	Наименование на дейността/проекта	Източник на финансиране - програма	Бенефициент / партньор	Период на изпълнение					Бюджет
				14	15	16	17	Статус	
14	Превенция на демографския срив в трансграничен регион	ТГС България - Сърбия	Център за социална работа - Пирот, Община Монтана			X	X	Текущ	457
15	Интегрирана мултимедийна платформа за активни култура и туризъм - ИМПАКТ	ТГС Румъния – България	Сдружение „Регионални партньорства за устойчиво развитие - Видин“, Общинска фондация „Русе – град на свободния дух“, Община Лом, НПО „Алексис Проджект“			X	X	Текущ	275
16	Зелено училище като средство за насърчаване на устойчивото използване на културното и природно наследство и ресурси	ТГС Румъния – България	Сдружение „Център за развитие Монтанезиум“, Сдружение „Винаги за Европа“ (FEA)			X	X	Изпълнен	694

№	Наименование на дейността/проекта	Източник на финансиране - програма	Бенефициент / партньор	Период на изпълнение					Бюджет
				14	15	16	17	Статус	
17	Приключение с балон - Нов съвместен туристически продукт	ТГС Румъния – България	Агенция за регионално развитие и бизнес център Видин, Агенция за регионално развитие и Бизнес център 2000 г. Монтана, Румънска асоциация за електронна промишленост, индустрия и софтуер, Олтения			X	X	Текущ	26
18	Валоризация на автентичната култура за трансграничен туризъм	ТГС Румъния – България	Сдружение „Регионални партньорства за устойчиво развитие – Видин“; Трансгранично сдружение E(quilibrum) Околна среда; Агенция за регионално развитие и бизнес център 2000 г.			X	X	Изпълнен	200

№	Наименование на дейността/проекта	Източник на финансиране - програма	Бенефициент / партньор	Период на изпълнение					Бюджет
				14	15	16	17	Статус	
19	Създаване на мрежи за устойчиво използване на природното наследство и ресурси в трансграничния регион	ТГС Румъния – България	Агенция за регионално развитие и бизнес център 2000; Румънската асоциация за трансфер на технологии и иновации; Агенция за регионално развитие и бизнес център - Видин				X	Текущ	240
20	Комбинирани усилия в подкрепа на хората в неравностойно положение на пазара на труда в трансграничната зона	ТГС Румъния – България	Асоциация Рома - Берк; Асоциация за регионално развитие и партньорство; Община Берковица				X	Текущ	155
21	Повишаване ефективността на здравеопазването в трансграничния регион	ТГС Румъния – България	Община Берковица, Община Бъйлещи				X	Текущ	1 433

№	Наименование на дейността/проекта	Източник на финансиране - програма	Бенефициент / партньор	Период на изпълнение					Бюджет
				14	15	16	17	Статус	
22	Разработване на общ подход към образованието по предприемачество в училище	ТГС Румъния – България	Първо Начално Училище „Никола Йонков Вапцаров“, Берковица; Гимназия „Захариа Станку“, Росиоро де Веде (Румъния); Регионално управление на образованието, Монтана				X	Текущ	145
23	Безопасно училище – система за сътрудничество между община и полиция Берковица и Елбльог/ Полша	Еразъм +	Община Берковица, Община Елбльог			X	X	Изпълнен	245
	ХОРИЗОНТАЛЕН ПРИОРИТЕТ 4. Подобряване на административния капацитет на областно и общинско институционално ниво за реализиране на политиката за развитие на човешките ресурси и осигуряването на заетост и по-добри условия за труд и живот								**2 504**
1	Създаване на Областен информационен център - община Монтана (ОИЦ Монтана)	ОПТП	Община Монтана	X	X			Изпълнен	529
2	Функциониране на Областен информационен център - Монтана	ОПДУ	Община Монтана			X	X	Текущ	872
3	Техническа помощ за община Монтана - бенефициент по приоритетна ос 1 на ОПРР 2014-2020	ОПРР	Община Монтана			X	X	Текущ	102
4	Осигуряване на капацитет за ефективно управление и администриране на процесите по градско възстановяване и развитие на град Лом	ОПРР	Община Лом			X	X	Текущ	92

№	Наименование на дейността/проекта	Източник на финансиране - програма	Бенефициент / партньор	Период на изпълнение					Бюджет
				14	15	16	17	Статус	
5	Подобряване на административния капацитет в Община Берковица	ОПРР	Община Берковица			X	X	Текущ	34
6	Укрепване на капацитета и квалификацията на служителите в общинска администрация Монтана	ОПАК	Община Монтана	X	X			Изпълнен	152
7	Повишаване капацитета на Общинска администрация Берковица	ОПАК	Община Берковица	X	X			Изпълнен	87
8	Общинска администрация Берковица - съвременна и компетентна	ОПАК	Община Берковица	X	X			Изпълнен	81
9	Общинска администрация Вършец – компетентна и ефективна	ОПАК	Община Вършец	X	X			Изпълнен	81
10	Повишаване на квалификацията на служителите в общинската администрация	ОПАК	Община Лом	X	X			Изпълнен	80
11	Развитие и усъвършенстване на компетентността и ефективността на общинска администрация Вършец	ОПАК	Община Вършец	X	X			Изпълнен	80
12	Компетентна и ефективна общинска администрация – Община Бойчиновци	ОПАК	Община Бойчиновци	X	X			Изпълнен	76
13	Повишаване квалификацията на служителите в община Медковец чрез обучения	ОПАК	Община Медковец	X	X			Изпълнен	74
14	Повишаване на капацитета на служителите на Община Якимово за по-качествено предоставяне на услуги на гражданите и бизнеса	ОПАК	Община Якимово	X	X			Изпълнен	72
15	Компетентна и ефективна общинска администрация – Чипровци	ОПАК	Община Чипровци	X	X			Изпълнен	59
16	Компетентни и обучени служители – гаранция за ефективността на общинска администрация Георги Дамяново	ОПАК	Община Георги Дамяново	X	X			Изпълнен	33